

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner det i Rom i november 2001 ingångna internationella fördraget under Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt anta en lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen.

Fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk gäller bevarande och hållbart nyttjande av de växtgenetiska resurserna samt en rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår som resultat av deras användning, i överensstämmelse med konventionen om biologisk mångfald, för ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet.

Propositionen innehåller ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen. Fördraget träder i kraft internationellt på den nittionde dagen efter den dag då det fyrtionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet har deponerats. Ett ytterligare villkor för ikraftträdandet är att minst 20 av ovan nämnda instrument har deponerats av medlemmar i Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation. Den lag som ingår i propositionen avses träda i kraft samtidigt som fördraget träder i kraft för Finlands vidkommande och vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1. Internationell rätt.....	3
2.2. EG:s regelverk	5
2.3. Lagstiftningen i Finland.....	7
2.4. Bedömning av nuläget	10
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	11
4. Propositionens verkningar	11
4.1. Ekonomiska verkningar.....	11
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	11
4.3. Miljökonsekvenser.....	12
4.4. Verkningar för företag	12
5. Beredningen av propositionen	12
5.1. Förhandlingsprocessen kring fördraget	12
5.2. Beredningen av propositionen i Finland	13
DETALJMOTIVERING	14
1. Internationellt fördrag om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk..	14
DEL I. Inledning	14
DEL II. Allmänna bestämmelser	16
DEL III. Jordbrukarnas rättigheter.....	21
DEL IV. Multilateralt system för tillträde och fördelning av nytta.....	22
DEL V. Stödåtgärder	28
DEL VI. Finansiella bestämmelser.....	30
DEL VII. Institutionella bestämmelser.....	31
2. Lagförslag	35
3. Ikraftträdande	35
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordningen.....	35
LAGFÖRSLAG	39
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i	
det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jord-	
bruk	39
BILAGA	40

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Det av konferensen för Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation, nedan FAO, i november 2001 antagna internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture), nedan fördraget om växtgenetiska resurser, är den första övergripande, rättsligt bindande internationella överenskommelsen om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Fördraget om växtgenetiska resurser föregicks av 1983 års internationella åtagande för växtgenetiska resurser (International Undertaking on Plant Genetic Resources), nedan IU-dokumentet, som dock inte är rättsligt bindande. Efter upprättandet av IU-dokumentet trädde konventionen om biologisk mångfald (FördrS 78/1994), nedan biodiversitetskonventionen, i kraft internationellt den 29 december 1993. I biodiversitetskonventionen uppställdes allmänna principer för förvaring och nyttjande av genetiska resurser och för fördelning av den nytta som uppstår vid nyttjandet av dem. Utbytet av genetiska resurser enligt biodiversitetskonventionen, vilket till största delen baserade sig på bilaterala avtal, lämpade sig dock illa för bevarande och hållbart nyttjande av genetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Kännetecknande för genetiska resurser för livsmedel och jordbruk är att alla stater i världen har varit och fortfarande är beroende av utbytet av dem. Det finns ingen stat i världen som klarar sig enbart med de växtgenetiska resurserna inom sitt eget territorium. Fördraget påskyndades också av att staterna i världen oroade sig över att de växtgenetiska resurserna för jordbruk utarmas med accelererande fart. På så sätt uppkom ett behov av att revidera IU-dokumentet. Revideringen ledde till att fördraget om växtgenetiska resurser upprättades.

Fördraget om växtgenetiska resurser säkerställer att växtgenetiska resurser som är viktiga för jordbruket och nutritionen används på ett hållbart sätt och att de ständigt är tillgängliga för behov inom växtförädling och

forskning. Målet för fördraget är att säkerställa att dessa växtgenetiska resurser samlas, utvärderas och bevaras för kommande generationer. Kärnan i fördraget om växtgenetiska resurser utgörs av ett multilateralt system, inom vilket det överenskoms om tillträde till de växtgenetiska resurser för de släkten och arter av odlade växter som räknas upp i bilaga I till fördraget och som införlivats i det multilaterala systemet samt om fördelningen av nyttan.

Det multilaterala systemet bygger förutom på ett förenklat tillträde till växtgenetiska resurser också på delning av nyttan av användningen av växtgenetiska resurser så som förutsätts i fördraget. Vinster som uppstår vid kommersiellt och annat nyttjande av växtgenetiska resurser inom det multilaterala systemet fördelas inom ramen för systemet med särskild hänsyn till utvecklings- och övergångsländernas behov. Enligt fördraget omfattar det multilaterala systemet endast sådana genetiska resurser som ingår i bilaga I till fördraget och som står under de fördragsslutande parternas förvaltning och kontroll och som är offentlig egendom. Det multilaterala systemet gäller således endast sådana växtgenetiska resurser för jordbruk och livsmedel som inte har skyddats med rättigheter som hänför sig till växtförädling eller med patent och som inte är någons privata egendom.

2. Nuläge och bedömning av nuläget

2.1. Internationell rätt

De internationella, rättsligt bindande överenskommelserna har hittills gällt endast frågor i anslutning till äganderätt i anslutning till växtgenetiska resurser inom jordbruket. FAO:s fördrag om växtgenetiska resurser, som nu skall ratificeras, innebär att principerna enligt biodiversitetskonventionen blir gällande även för växtgenetiska resurser inom jordbruket.

De internationella åtgärder gällande förvaring och överlåtelse av växtgenetiska resurser som föregått fördraget om växtgenetiska resurser har haft karaktären av internationella

åtaganden eller ramavtal som angett ramarna för de tillträdande staternas verksamhet. Det har varit parternas uppgift att överväga genom vilka nationella åtgärder de allmänna skyldigheterna fullgjorts.

IU-dokumentet, som föregick fördraget om växtgenetiska resurser, utgick från principen om att de växtgenetiska resurserna är mänsklighetens gemensamma arv som skall vara tillgängligt för var och en. Ett centralt mål i IU-dokumentet är att säkerställa att växtgenetiska resurser för jordbruk bevaras, samlas, utvärderas och är tillgängliga i synnerhet för behov inom växtförädling och forskning. Till dokumentet har också fogats resolutionerna 4/89, 5/89 och 3/91 från FAO:s konferens, vilka gäller tolkningen av dokumentet.

Biodiversitetskonventionen trädde i kraft för Finlands del den 25 oktober 1994. Ett centralt mål för konventionen är bevarandet av biologisk mångfald, dvs. djur- och växterna på jorden samt de arvsanlag de innehåller, och hållbart nyttjande av den samt en rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår vid nyttjandet av de genetiska resurserna. Enligt artikel 15 i biodiversitetskonventionen har staten suverän bestämmanderätt över sina genetiska resurser. Enligt biodiversitetskonventionen baserar sig överlåtelse av genetiska resurser på i förväg lämnat medgivande av staten. Redan under förhandlingarna om biodiversitetskonventionen blev man dock medveten om att de genetiska resurserna för jordbruket bildar en egen särskild grupp, om vilken bör förhandlas under FAO. År 1994 inleddes förhandlingar om en revidering av IU-dokumentet med särskild hänsyn till biodiversitetskonventionen. Fördraget om växtgenetiska resurser är ett resultat av förhandlingarna.

I enlighet med biodiversitetskonventionen och det handlingsprogram för hållbar utveckling, Agenda 21, som antogs vid Riokonferensen antogs i Leipzig 1996 vid FAO:s fjärde internationella konferens om växtgenetiska resurser en internationell handlingsplan gällande växtgenetiska resurser (Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Utilization of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture), nedan den globala handlingsplanen, samt Leipzigresolutionen i anslutning till den. Fördraget om växtge-

tiska resurser baserar sig på de principer som uppställts i den globala handlingsplanen och fördraget utgör en politisk ram för genomförandet av handlingsplanen.

En konferens för de fördragsslutande parterna i biodiversitetskonventionen tillsatte år 2000 en ad hoc-arbetsgrupp för att utforma riktlinjer för detaljerna i ett system för tillträde till växtgenetiska resurser och fördelning av nyttan. Vid ett möte i Bonn utformades i april 2002 rättsligt icke-bindande riktlinjer, nedan Bonnriktlinjerna. Bonnriktlinjerna antogs i Haag 2002 vid den sjätte konferensen för de fördragsslutande parterna i biodiversitetskonventionen. Enligt punkt 10 i Bonnriktlinjerna skall riktlinjerna tillämpas som komplement till och i enlighet med internationella överenskommelser om växtgenetiska resurser och de påverkar inte vad som i fördraget om växtgenetiska resurser bestäms om tillträde till genetiska resurser och fördelning av nyttan.

Avtalet om handelsrelaterade immateriella rättigheter (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights), nedan TRIPS-avtalet, antogs som ett resultat av de multilaterala handelsförhandlingarna 1986-1994 inom ramen för allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) såsom bilaga till avtalet om upprättandet av Världshandelsorganisationen (WTO) (FördrS 5/1995). Finland undertecknade och ratificerade TRIPS-avtalet 1994. TRIPS-avtalet trädde i kraft internationellt den 1 januari 1995. Avtalet innehåller bestämmelser om skydd för immateriella rättigheter i samband med handel. Med tanke på fördraget om växtgenetiska resurser är artikel 27 den viktigaste bestämmelsen i TRIPS-avtalet. I artikeln bestäms om produkter och teknologier som kan bli föremål för patentskydd. Enligt artikel 27.1 är utgångspunkten att uppfinningen till produkter eller metoder inom alla tekniska områden skall kunna patentteras, förutsatt att uppfinningen är ny och har uppfinningshöjd och kan användas industriellt. Enligt artikel 27.3 punkt b har medlemsstaterna rätt att låta bl.a. växter falla utanför patentskyddet, dock inte mikroorganismer. Detsamma gäller sådana viktiga biologiska metoder för framställning av växter som är andra än icke-biologiska eller mikrobiologiska. Enligt avtalet skall skydd dock

ordnas för växtförädlingsprodukter.

Unionen för skydd av växtförädlingsprodukter (The International Union for the Protection of New Plant Varieties of Plants), nedan UPOV-unionen, bildades 1961. UPOV-unionen är en internationell organisation vars medlemmar ordnat skyddet av växtförädlarnas rättigheter enligt reglerna i den internationella konvention för skydd av nya växtsorter (FördrS 17/1993), nedan UPOV-konventionen, som ingåtts 1961. UPOV-konventionen har reviderats åren 1972, 1978 och 1991. Finland tillträdde 1978 års konvention. Konventionen trädde i kraft för Finlands del den 16 april 1993. Sedermera tillträdde Finland också 1991 års konvention (den internationella konventionen för skydd av växtförädlingsprodukter, FördrS 49/2001) och den trädde i kraft den 20 juli 2001. Femtotre medlemsländer har ratificerat, godkänt eller tillträtt UPOV-konventionen. Syftet med konventionen är att i medlemsstaterna främja skydd av förädlarrätt i fråga om växtförädlingsprodukter, i synnerhet genom att förplikta medlemsstaterna att skydda växtförädlarnas rättigheter samt genom att uppställa minimivillkor för det nationella skyddet. Fördraget om växtgenetiska resurser innehåller inte några bestämmelser som står i strid med målen för UPOV-konventionen.

Den europeiska patentlagstiftningen förenhetligades genom den i München 1973 ingångna konventionen om meddelande av europeisk patent (FördrS 8/1996), nedan europeiska patentkonventionen. Europeiska patentkonventionen har tillträtts av alla medlemsstater i Europeiska unionen samt Schweiz, Cypern, Liechtenstein, Monaco, Turkiet, Slovakien, Bulgarien, Estland, Tjeckien, Rumänien, Slovenien och Ungern. Finland tillträdde europeiska patentkonventionen den 1 mars 1996. Konventionen innehåller också bestämmelser om biotekniska uppfinningars patenterbarhet. Bestämmelserna i europeiska patentkonventionen ändrades 1999 i överensstämmelse med Europaparlamentets och rådets direktiv 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar, nedan biopatentdirektivet. Europeiska patentkonventionen harmonierar således med bestämmelserna i direktivet. Innehållet i direktivet beskrivs längre fram.

Genom fördraget om växtgenetiska resurser inrättas ett multilateralt system för förenklat tillträde till de växtgenetiska resurser som ingår i systemet. Enligt fördraget skall mottagare av växtgenetiskt material från det multilaterala systemet inte hävda någon immaterialrätt eller annan rättighet, som begränsar det förenklade tillträdet till de växtgenetiska resurserna eller till deras genetiska delar. Begränsningen gäller växtgenetiska resurser i den form de erhållits från det multilaterala systemet. Fördraget innebär dock inte någon allmän begränsning av genernas patenterbarhet och det föreskriver inte något sådant om genernas patenterbarhet som innebär avvikelser från TRIPS-avtalet och europeiska patentkonventionen.

Fördraget om växtgenetiska resurser beaktar skyddet av immaterialrätter. Enligt fördraget beviljas tillträde till genetiskt material i det multilaterala systemet i enlighet med relevanta internationella avtal och nationella lagar gällande immaterialrätt.

2.2. EG:s regelverk

Fördraget om växtgenetiska resurser är ett s.k. blandavtal, dvs. ett avtal med delad kompetens. Fördraget innehåller således bestämmelser som faller inom Europeiska gemenskapens behörighet och bestämmelser som faller inom medlemsstaternas behörighet. Inom Europeiska gemenskapen gäller bestämmelser som styr och sporrar till bevarande och hållbart nyttjande av genetiska resurser. Tillträdet till genetiska resurser och fördelningen av nyttan av användningen av dem regleras däremot bara indirekt inom gemenskapen, t.ex. genom rättsakter om skydd av immaterialrätter.

I samband med antagandet av fördraget om växtgenetiska resurser vid FAO:s konferens i november 2001 höll Europeiska unionens ordförandestat ett anförande på Europeiska gemenskapens och dess medlemsstaters vägnar om tolkningen av fördraget. Enligt förklaringen står inte bestämmelserna om immaterialrätter i fördraget i strid med biopatentdirektivet. Enligt meddelande från Europeiska gemenskapernas kommission föranleder ratificeringen av fördraget om växtgenetiska resurser inte några ändringar i gemen-

skapslagstiftningen eller ny lagstiftning.

Målet för fördraget om växtgenetiska resurser är bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. På nivån för Europeiska gemenskapen finns bestämmelser om åtgärder i enlighet med målen för fördraget om växtgenetiska resurser i parlamentets och rådets förordning (EG) nr 1467/1994 om bevarande, karakterisering, insamling och nyttjande av genetiska resurser inom jordbruket. Förordningen gäller genetiska resurser inom både växt- och djurriket. Syftet med förordningen är att koordinera och främja de insatser som avser bevarande, karakterisering, insamling och nyttjande av de genetiska resurserna inom jordbruket och som vidtas i medlemsstaterna. För att målen skall nås skall medlemsstaterna regelbundet tillhandahålla kommissionen rapporter om de insatser som avses ovan. Kommissionen skall i sin tur främja informationsutbyte mellan medlemsstaterna, särskilt utbyte som gäller tillgängliga genetiska resursers ursprung och individuella egenskaper. I förordningen finns också bestämmelser om andra särskilda åtgärder på gemenskapsnivå, såsom fullföljandet av ett åtgärdsprogram rörande genetiska resurser inom jordbruket samt inrättandet av en särskild kommitté. Kommissionen bereder som bäst en revidering av förordningen och åtgärdsprogrammet i anslutning till den. Avsikten är att revideringen av förordningen skall genomföras år 2003.

Den 27 februari 1994 gavs rådets förordning (EG) nr 2100/94 om gemenskapens växtförädlarrätt vilken ändrades genom rådets förordning (EG) nr 2506/95 av den 25 oktober 1995 om ändring av förordning (EG) nr 2100/94 om gemenskapens växtförädlarrätt. Förordningen påverkar inte nationell växtförädlarrätt, utan genom den införs gemenskapens växtförädlarrätt. Europeiska gemenskapens växtförädlarrätt lämpar sig inte som skyddsform för förädling av finländska jordbruksväxter. Finländska jordbruksväxter har inte skyddats enligt Europeiska gemenskapens växtförädlarrätt. Den nationella lagstiftningen om växtförädlarrätt behandlas längre fram.

Fördraget om växtgenetiska resurser begränsar inte möjligheterna att skydda en

växsort med växtförädlarrätt och försämrar inte skyddet enligt växtförädlarrätten. Eftersom rådets förordning (EG) nr 2100/94 om gemenskapens växtförädlarrätt inte begränsar möjligheterna att använda sorter som skyddats av växtförädlarrätt för växtförädling eller forskning, kan också sorter av växtsläkten och växtarter som hör till de genetiska resurserna inom det multilaterala systemet enligt fördraget om växtgenetiska resurser skyddas av Europeiska gemenskapens växtförädlarrätt utan att det uppkommer någon förpliktelse beträffande fördelningen av nyttan. I fördraget om växtgenetiska resurser förutsätts dock att rättsinnehavarna i dylika fall uppmanas att frivilligt delta i delningen av den nytta som uppkommer av sorterna, i synnerhet ekonomisk nytta.

Möjligheterna att använda växtgenetiska resurser inom det multilaterala systemet begränsas av förbudet att patentera genetiskt material i den form det erhållits från det multilaterala systemet. Enligt biopatentdirektivet kan uppfinningar som avser en produkt som består av biologiskt material patenteras, förutsatt att de är nya, har uppfinningshöjd, kan reproduceras och användas industriellt. Exempelvis idkande av jord- och skogsbruk anses ingå i kravet på industriell användning. Uppfinningar som avser växter eller djur är patenterbara, om uppfinningens genomförbarhet inte är tekniskt begränsad till en viss växsort eller djurras. Det här gör det möjligt att t.ex. bevilja patent för transgena växter och djur, även om en växsort eller en djurras stått som föremål för genöverföringen.

I biopatentdirektivet sägs att väsentligen biologiska förfaringssätt är icke patenterbara, dvs. förfaringssätt som i sin helhet består av naturliga företeelser som korsning och urval för förädling av växter eller djur. Enbart varseblivning av en gen är inte en patenterbar uppfinning, utan den betraktas som ett patenträttsligt fynd. Identifiering av en gen, isolering och anvisning av ny teknisk användning för en gen kan dock vara en patenterbar uppfinning.

Det är sålunda i princip möjligt att patentera skydda gener som fås från det multilaterala systemet. I praktiken kan kravet på att uppfinningen skall vara ny och ha uppfinningshöjd utesluta patenterbarhet för en gen i den

form den erhållits från det multilaterala systemet. För detta förutsätts dock att genens ursprung kan klarläggas. Enligt 27 delsatsen i ingressen till biopatentdirektivet bör patentansökan, i förekommande fall, innehålla en upplysning om det geografiska ursprunget för material från växtriket, om ursprunget är känt.

Biopatentdirektivet påverkar indirekt tolkningen av fördraget om växtgenetiska resurser, eftersom förutsättningarna för patentbarhet för genetiska växtresurser anges i direktivet. För att direktivets förenlighet med fördraget om växtgenetiska resurser skall kunna klarläggas i fråga om patent som avser växtgenetiska resurser, förutsätts enligt delsats 27 i ingressen till direktivet att det geografiska ursprunget för biologiskt material från växt- eller djurriket anges i samband med patentansökan i de fall ursprunget är känt och tillbörligt. Enligt Europeiska gemenskapens uttalande i samband med antagandet av fördraget om växtgenetiska resurser kan de växtgenetiska resurserna i det multilaterala systemet enligt fördraget eller deras genetiska delar eller beståndsdelar som har genomgått innovation skyddas av immaterialrätter, om kriterierna för sådana rättigheter är uppfyllda.

Fördraget om växtgenetiska resurser syftar till att med hjälp av hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser garantera ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet. Enligt fördraget skall de fördragsslutande parterna uppmuntra jordbrukare och lokalsamhällen att genom praktisk odling förvalta och bevara sina växtgenetiska resurser. På gemenskapsnivå regleras främjande av hållbart jordbruk genom rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd för Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar, nedan EG:s förordning om utveckling av landsbygden.

EG:s förordning om utveckling av landsbygden ger medlemsstaterna möjlighet att bevara och främja stora naturvärden och ett hållbart jordbruk som uppfyller miljökrav. Genom miljövänligt jordbruk som baserar sig på förordningen kan man bidra till att jordbruksmark används på ett sätt som är fören-

ligt med skydd och förbättringar av miljön, landskapet med dess särdrag, naturresurserna, jorden och den genetiska mångfalden. Stöd kan betalas bl.a. för odling av nyttoväxter som anpassat sig till lokala förhållanden och som löper risk att försvinna. Åtgärderna enligt förordningen styr odlarna till ett mångsidigt och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser i enlighet med fördraget om växtgenetiska resurser. I Finland administreras systemet för jordbrukets miljöstöd med stöd av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) och förordningar som utfärdats med stöd av den.

2.3. Lagstiftningen i Finland

I Finland tillämpas lagstiftning som styr och sporrar ovan nämnda bevarande och hållbart nyttjande av genetiska resurser inom Europeiska gemenskapen. Tillträde till genetiska resurser och fördelning av den nytta som uppkommer av att de används regleras däremot bara indirekt i Finland, liksom inom Europeiska gemenskapen som helhet.

I fördraget om växtgenetiska resurser förutsätts att de fördragsslutande parterna följer en lämplig politik och juridiska åtgärder för att främja ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Som sådana främjande åtgärder kan enligt fördraget betraktas t.ex. en jordbrukspolitik som stöder införande och upprätthållande av jordbrukssystem som gynnar ett hållbart nyttjande av jordbruksväxternas biologiska mångfald och andra naturresurser.

Inom Europeiska gemenskapen syftar systemet för jordbrukets miljöstöd till att säkerställa ett mångsidigt och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser inom jordbruket. På nationell nivå har systemet administrerats med stöd av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar. I enlighet med 11 § i lagen kan gårdsbruksidkare beviljas miljöstöd enligt artikel 22 i EG:s förordning om utveckling av landsbygden. Stödet skall bidra till användning av produktionsmetoder inom jordbruket som är utformade för att skydda miljön och bevara landsbygdens mångfald. Stödet uppmuntrar jordbrukarna att använda hållbara produktionsmetoder och miljöplanering i jordbruket. Närmare bestämmelser om

stödet finns i statsrådets förordning om kompensationsbidrag och miljöstöd för jordbruket (644/2000). Detaljerade bestämmelser om stödsystemet finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning om ändring av jord- och skogsbruksministeriets förordning om bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet (646/2000) och i jord- och skogsbruksministeriets förordning om specialstöd i samband med miljöstödet för jordbruk (647/2000). Specialstöd som hänför sig till vårdbiotoper, främjande av naturens mångfald, utveckling och vård av landskapet samt odling av ursprungsväxter är speciellt viktiga för genomförandet av fördraget om växtgenetiska resurser.

Främjande av en ökad användning av lokala eller till lokala förhållanden anpassade grödor, sorter och underutnyttjade arter kan enligt fördraget om växtgenetiska resurser också ses som en viktig åtgärd med tanke på ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Valet av sorter som odlas påverkas på många sätt på det nationella planet. Målet är att se till att jordbrukarna ständigt erbjuds ett mångsidigt urval av bästa möjliga sorter som anpassats till förhållandena i Finland. På det nationella planet regleras produktion, marknadsföring, import och export av utsäde för jordbruksgrödor och trädgårdsväxter av lagen om handel med utsäde (728/2000), och i enlighet med 6 och 7 § lagen om främjande av växtförädlingsverksamheten (896/1977) kan växtförädlarna betalas förädlingsstöd av årliga anslag i statsbudgeten.

Finland har inte någon nationell lagstiftning om växtgenetiskt ägande eller om fördelning av den nytta som uppstår vid användningen av de genetiska resurserna. Genetiskt ägande omfattas av allmänna rättsprinciper, av vilka först kan nämnas egendomsskydd enligt grundlagen. Med stöd av 15 § grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Ingrepp i privat äganderätt kan göras endast på villkor som särskilt anges i lag. Staten har inte någon särskild, från den privata äganderätten avvikande allmän äganderätt till nationella genetiska resurser. Äganderätt som gäller växter bestäms enligt allmänna sakrättsliga regler. Äganderätten till en enskild växt med nära anknytning till marken

följer den äganderätt som gäller för fastigheten, om inte något annat avtalats. En växt tillhör således i allmänhet den som äger den mark där den finns. Möjligheterna att kommersialisera växtens genetiska material kan begränsas av växtförädlarrätt eller patenträtt. I vissa situationer har också ägarens nyttjanderätt begränsats, bl.a. med stöd av naturvårdslagen (1096/1996).

Enligt fördraget om växtgenetiska resurser skall de fördragsslutande parterna i det multilaterala systemet införliva sådana växtgenetiska resurser som nämns i bilaga I till fördraget och som står under de fördragsslutande parternas förvaltning och kontroll och som är offentlig egendom. Växtgenetiska resurser i privat ägo faller således utanför reglerna om tillträde till genetiska resurser i det multilaterala systemet och om fördelning av nyttan av användningen av dem. Privata instanser uppmanas dock att införliva sina samlingar av växtgenetiska resurser i systemet.

I Nordiska ministerrådets kommuniké i juni 2003 sägs att de nordiska länderna är beredda att i det multilaterala systemet införliva Nordiska genbankens (NGB) gemensamma samlingar av växtgenetiska resurser enligt bilaga I till fördraget om växtgenetiska resurser. I Finland finns inte några andra samlingar av växtgenetiska resurser som kan anses vara offentlig egendom så som avses i fördraget om växtgenetiska resurser.

I lagen om växtförädlarrätt (789/1992) finns nationella bestämmelser om ensamrätt att utnyttja en växtsort yrkesmässigt för den som har förädlat växtsorten. Lagen genomför växtförädlarrätt med hänsyn till odlarens särskilda behov. Enligt lagen har förädlarna rätt att få ersättning för kommersialisering av de sorter de förädlat. Innehållet i lagen motsvarar motsvarande lagstiftning i andra stater liksom bestämmelserna i den ovan nämnda UPOV-konventionen. Syftet med lagen är att skapa förutsättningar för finansiering av växtförädlingsverksamhet i Finland, trygga tillgången på utländska sorter och till denna del samordna lagstiftningen med motsvarande lagstiftning i andra stater.

Rättsskyddet för en växtsort som skyddas av växtförädlarrätt gäller sortens genetiska struktur. Genom reglering av den genetiska strukturen kan sorten utnyttjas optimalt i be-

stämda miljöförhållanden. Växtförädlarrätt gäller således inte separata enskilda genetiska beståndsdelar i växtsorten. Växtförädlarrätten begränsar inte heller möjligheterna att använda växtsorten för forskning eller växtförädling. Lagstiftningen om växtförädlarrätt i Finland är sålunda förenlig med målen för fördraget om växtgenetiska resurser. Eftersom växtförädlarrätten inte begränsar möjligheterna att använda växtsorter som skyddas av växtförädlarrätt för växtförädling eller forskning, kan sorter av växtsläkten och växtarter som hör till det multilaterala systemet enligt fördraget om växtgenetiska resurser skyddas av växtförädlarrätt utan att det uppkommer någon förpliktelse beträffande fördelningen av nyttan. Fördraget om växtgenetiska resurser uppmanar dock också i detta fall till frivilligt deltagande i delningen av den nytta som uppkommer av sorterna, i synnerhet ekonomisk nytta.

Enligt fördraget om växtgenetiska resurser får växtgener som erhållits inom det multilaterala systemet inte skyddas med patent i den form de erhållits från systemet. Bestämmelser om patentskydd för uppfinningar finns i patentlagen (550/1967). Patentlagens bestämmelser om biotekniska uppfinningar motsvarar biopatentdirektivet, som presenterats ovan under punkt 2.2. De ändringar som förutsätts i direktivet har genomförts genom lagen om ändring av patentlagen (650/2000).

I enlighet med patentlagen är också uppfinningar som avser växter patenterbara, om villkoren för patenterbarhet uppfylls, dvs. att uppfinningen är ny och har uppfinningshöjd samt kan reproduceras och användas industriellt. Enligt 1 § 4 mom. patentlagen meddelas inte patent på växtsorter eller djurraser. Uppfinningar som avser växter eller djur är dock patenterbara, om uppfinningens genomförbarhet inte är tekniskt begränsad till en viss växtsort eller djurras. På det sätt som beskrivs ovan kan immaterialrättslig ensamrätt på växtsorter fås via växtförädlarrätten.

I 1 § 6 mom. patentlagen sägs att biologiskt material som isolerats från sin naturliga miljö eller framställts genom ett tekniskt förfaringssätt kan vara föremål för en uppfinning även om det redan förekom i naturen. Med biologiskt material avses material som innehåller genetisk information och som reprodu-

cerar sig självt eller som kan reproduceras i ett biologiskt system. Det bör dock observeras att enligt patentlagen betraktas ett tidigare okänt genetiskt material som ett patenträttsligt fynd som inte direkt är patenterbart. Fyndet kan dock ligga till grund för en patenterbar uppfinning, t.ex. en metod som gör det möjligt att syntetiskt framställa stora mängder av ett visst genetiskt material. Identifiering och isolering av en gen samt anvisning av ny teknisk användning för en gen kan således enligt nationell lagstiftning vara en patenterbar uppfinning.

I lagstiftningen i Finland finns inte några bestämmelser om det krav i ingressen till biopatentdirektivet enligt vilket det gäller att ange det geografiska ursprunget för växtgenetiskt material som skall patenteras. Vissa medlemsstater i Europeiska gemenskapen har tagit in kravet i sin nationella patentlagstiftning. Kravet finns dock inte med i bestämmelserna i direktivet. Enligt Europeiska gemenskapens tolkning i samband med antagandet av fördraget om växtgenetiska resurser är det trots allt inte nödvändigt att ändra lagstiftningen om immaterialrätt i gemenskapen.

Fördraget om växtgenetiska resurser har ett nära samband med biodiversitetskonventionen, och som ett led i en större helhet anknyter fördraget därmed även till Europeiska gemenskapens och nationell lagstiftning om skydd av naturens mångfald. Naturvårdslagen är en speciallag om vård av naturen och landskapet. Det primära syftet med lagen är att bevara naturens mångfald samt att stöda hållbart nyttjande av naturmiljön och naturtillgångarna. I lagen anges två primära angreppssätt för hur målen skall nås: skydd av områden och artskydd. Genom skydd av områden skyddas områden av naturskyddsvärde genom att användningen av dem begränsas. Genom artskydd förbjuds vissa åtgärder som riktar sig mot skyddade djur- och växtarter.

I naturvårdsförordningen (160/1997) finns närmare bestämmelser om övervakning av vilt levande arter och naturtyper och om skydd av arter. I bilagorna till förordningen ingår förteckningar över fridlysta och hotade arter. Växtarter som skall skyddas omfattas av särskilda skyddsbestämmelser, som begränsar eller förbjuder bl.a. insamling, inne-

hav och handel med växterna, delar av dem eller frön eller försämring av växternas förekomstplatser. Undantag från skyddsbestämmelserna kan göras på de villkor som anges i lag.

Naturvårdslagen tillämpas i princip på alla vilda växtarter i Finland. I egenskap av icke vilda växter omfattas nyttoväxter således inte av lagens tillämpningsområde. Lagen gäller växtgenetiska resurser inom jordbruket till den del odlingsmetoderna innebär att förekomsten av växt- eller djurarter inom jordbrukets ekosystem hotas.

2.4. Bedömning av nuläget

De nordiska länderna har av hävd samarbetat rätt intensivt för att bevara genetiska resurser inom jordbruket. Den synligaste samarbetsformen är den samnordiska genbanken under Ministerrådet, nedan Nordiska genbanken. Den inrättades 1979 och finns i Alnarp i Sverige. Genbankens uppgift går ut på att bevara och dokumentera genetiska variationer av i Norden förekommande arter av växter som är viktiga för jord- och trädgårdsbruk. Uppgiftsfältet har utvidgats till att också omfatta ört-, läkemedels-, prydnads- och landskapsväxter. Genbanken skall göra de insamlade samlingarna tillgängliga för växtförädlare och forskare så att de kan utnyttjas på bästa möjliga sätt.

I Nordiska genbankens samlingar i Alnarp finns ca 31 000 fröprov. Av dessa är 8 500 sorter, lantsorter eller vilda släktarter till kulturväxter. Resten av proven är specialsamlingar som härrör från olika forskningsprojekt. Största delen av samlingarna är väldokumenterade, men nivån varierar givetvis från en växtart till en annan. Cirka 500 av proven är av finskt ursprung.

Vegetativa samlingar hör till Nordiska genbankens verksamhetsområde, men länderna i Norden ansvarar själva för förvaringen av dem. I Finland förvaras dessa samlingar vid Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi, nedan MTT, i Piikkiö och Pälkäne, vid Helsingfors universitet och för Ålands del på Ålands försöksstation i Jomala. Samlingarna omfattar bl.a. fruktträd, bärbuskar och olika prydnadsväxter.

Enligt fördraget om växtgenetiska resurser

skall de fördragsslutande parterna i det multilaterala systemet införliva sådana växtgenetiska resurser som står under de fördragsslutande parternas förvaltning och kontroll och som är offentlig egendom. I Nordiska ministerrådets kommuniké i juni 2003 sägs att de nordiska länderna är beredda att i det multilaterala systemet införliva Nordiska genbankens gemensamma samlingar av växtgenetiska resurser enligt bilaga I till fördraget om växtgenetiska resurser. I Finland finns inte några andra samlingar av växtgenetiska resurser som är offentlig egendom.

I enlighet med Leipzigrésolutionen och den globala handlingsplanen uppgjordes i Finland 2001 ett nationellt växtgenetiskt program för jord- och skogsbruket. I programmet uppställs mål och föreslås åtgärder för att säkerställa bevarande och hållbart nyttjande av de genetiska resurserna inom jord- och skogsbruket. I det växtgenetiska programmet fästs avseende vid vikten av samarbete mellan förvaltningsområdena, och i syfte att effektivisera samarbetet föreslås att det inrättas en delegation för genetiska resurser. I arbetet för bevarande av de växtgenetiska resurserna inom jordbruket och trädgårdsodlingen betonas den Nordiska genbankens och MTT:s roll inom organiseringen av arbetet. I enlighet med förslaget i det nationella växtgenetiska programmet har jord- och skogsbruksministeriet tillsatt 2003 en delegation för genetiska resurser. Delegationen skall fungera som koordinationsorgan för frågor som gäller genetiska resurser inom jord- och skogsbruk.

Finland har inte någon nationell lagstiftning som uttryckligen gäller växtgenetiska resurser för jordbruk och livsmedels ekonomi. När det gäller att uppnå målen enligt fördraget om växtgenetiska resurser kan dock annan gällande lagstiftning tillämpas, t.ex. lagstiftningen om systemet för jordbrukets miljöstöd, Europeiska gemenskapens förordning om bevarande, karakterisering, insamling och nyttjande av genetiska resurser inom jordbruket, växtförädlarrätten, patentlagstiftningen samt allmänna rättsprinciper.

Europeiska gemenskapernas kommission har meddelat att ratificeringen av fördraget om växtgenetiska resurser inte föranleder några ändringar i gemenskapslagstiftningen eller ny lagstiftning. Ikraftsättandet av för-

draget anses inte heller omedelbart föranleda behov av ändringar i den nationella lagstiftningen i Finland.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Genom att godkänna fördraget om växtgenetiska resurser antar Finland för sin del bestämmelserna i fördraget och förbinder sig att i enlighet med bestämmelserna främja bevarande och hållbart nyttjande av dessa växtgenetiska resurser samt vid målet enligt fördraget att se till att den nytta som uppkommer av användningen av de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk fördelas rättvist och att se till att jordbrukarnas rättigheter tillgodoses.

Propositionen innehåller ett förslag till blankettlag, genom vilken de bestämmelser i fördraget om växtgenetiska resurser som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft. I propositionen föreslås inte några ändringar i gällande lagstiftning.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Fördraget antas ha obetydliga ekonomiska verkningar. Kärnan i genomförandet av fördraget utgörs av projekt och program enligt den globala handlingsplanen, vilka avses bli finansierade med befintliga finansiella instrument. Finansiering fås från nationella källor, via internationella mekanismer, fonder och organ samt via andra multilaterala, bilaterala eller regionala vägar. Avsikten är dessutom att verksamheten skall täckas med frivillig finansiering samt med finansiering som fås genom kommersialisering av de genetiska resurserna och som styrs till en fond som inrättas av det styrande organ som tillsätts genom fördraget.

Fördraget om växtgenetiska resurser innehåller inte några detaljerade bestämmelser om fördelningen av de vinster som uppstår vid kommersialisering av de genetiska resurserna. I fördraget sägs att "en mottagare av genetiskt material som kommersialiserar en produkt som är en växtgenetisk resurs för livsmedel och jordbruk och som innehåller

material som mottagits från det multilaterala systemet, skall betala en rättvis del av de vinster som uppstår vid kommersialiseringen av denna produkt till den mekanism som avses i artikel 19.3f, förutom när denna produkt utan begränsningar är tillgänglig för andra för fortsatt forskning och förädling. I sådana fall skall mottagaren som kommersialiserar produkten uppmanas att erlagga denna betalning". Det styrande organet kommer att anta ett standardiserat avtal för överföring av material (Material Transfer Agreement, MTA). Avtalet innehåller också bestämmelser om fördelning de ekonomiska vinsterna av nyttjandet av växtsläkter och växtarter som nämns i bilaga I till fördraget. För beredningen av avtalet för överföring av material tillsatte den interimistiska kommittén för fördraget (Interim Committee) på hösten 2002 en expertgrupp där alla regioner är rättvist företrädde. Regionen Europa representeras av åtta experter, av vilka fyra kommer från Europeiska gemenskapen.

FAO:s allmänna budget torde täcka utgifterna för fördragets sekretariat. Det är dock tänkbart att det behövs extra finansiering för förvaltningen av fördraget. Det här finansieras genom frivillig finansiering eller, genom enhälligt beslut av det styrande organet, med andra medel. I detta sammanhang har möjligheten att betala en viss medlemsavgift diskuterats. Medlemsavgifterna för de olika länderna torde bestämmas enligt Förenta Nationernas allmänna skala för finansiellt bidrag.

På det hela taget antas godkännandet av fördraget om växtgenetiska resurser inte ha några betydande statsekonomiska verkningar. Enligt artikel 18.4 punkt d i fördraget samtycker de fördragsslutande parterna till att påbörja nationell verksamhet för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och att anslå finansiella resurser till denna verksamhet efter förmåga och finansiella tillgångar. Merparten av de åtgärder som förutsätts i fördraget vidtas redan inom ramen för de nuvarande stöd- och styrsystemen.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Ikraftträdandet av fördraget om växtgen-

tiska resurser har inte några betydande verkningar i fråga om förvaltning eller organisation. Under 2003 har jord- och skogsbruksministeriet tillsatt en delegation som skall koordinera frågor som gäller genetiska resurser inom jord- och skogsbruket. Delegationen kommer att fungera som den nationella kontaktinstans som avses i fördraget om växtgenetiska resurser.

I enlighet med förslaget i Finlands nationella växtgenetiska program för jord- och skogsbruket samordnar MTT det praktiska arbetet för att förvara växtgenetiska resurser för jordbruk och trädgårdsodling. I MTT:s årliga budget har ca 82 000 euro reserverats för ändamålet.

4.3. Miljökonsekvenser

Fördraget om växtgenetiska resurser förvaltar och ökar naturens mångfald i fråga om växtgenetiska resurser inom jordbruket.

4.4. Verkningar för företag

Enligt artikel 12.3 i fördraget om växtgenetiska resurser skall tillträdet till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk beviljas när syftet är användning och bevarande för forskning, förädling och utbildning för livsmedels- och jordbruksändamål, under förutsättning att syftet inte inkluderar användning för kemisk, farmaceutisk eller annan industriell användning för annat än livsmedel eller foder. Om det är fråga om flera syften, t.ex. växter som odlats för livsmedelsbruk eller annan användning, avgörs deras betydelse för livsmedelssäkerheten av om de införlivas i det multilaterala systemet och omfattas av förenklat tillträde. Fördraget gäller sålunda bara företag inom livsmedels- och jordbrukssektorn, och i fråga om dem endast material som skaffats för forskning, förädling och utbildning. Det kan anses att det nya multilaterala systemet underlättar dessa företags tillträde till växtgenetiska resurser på internationell nivå. Tillträde till växtgenetiska resurser i systemet skall beviljas utan dröjsmål, utan krav på att spåra varje individuellt tillträde. Tillträde beviljas kostnadsfritt eller högst mot en sådan avgift som inte överstiger aktuella minimikostnader.

Fördraget bildar en internationell ram för branschföretagens verksamhet och bidrar därmed till ökad stabilitet och förutsägbarhet i verksamhetsmiljön. Växtförädlare inom såväl den offentliga som den privata sektorn kommer att dra nytta av det vittgående tillträdet till de växtgenetiska resurserna. Tillträdet genomförs med hjälp av ett standardavtal för överföring av material. Avtalsvillkoren är dock ännu inte tillgängliga, eftersom det styrande organet kommer att anta dem senare. Avtalet för överföring av material kommer också att innehålla bestämmelser om fördelning av de ekonomiska vinsterna av nyttjandet av växtsläkter och växtarter som nämns i bilaga I till fördraget. Det är omöjligt att närmare bedöma verkningarna för företaget innan beslut har fattats om innehållet i avtalet för överföring av material. Avtalet kommer dock att frigöra resurser från avtalsförhandlingar från fall till fall, vilket innebär sänkta kostnader för anskaffning.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Förhandlingsprocessen kring fördraget

FAO:s konferens 1983 beslöt att inrätta en permanent kommission för växtgenetiska resurser under FAO. Vid samma konferens antogs också IU-dokumentet om växtgenetiska resurser. IU-dokumentet är det första övergripande, internationella åtagandet om växtgenetiska resurser inom jordbruk. Målet för IU-dokumentet är att säkerställa att växtgenetiska resurser för jordbruk bevaras, samlas, utvärderas och är tillgängliga i synnerhet för behov inom växtförädling och forskning. Grundtanken i dokumentet är att de genetiska resurserna är mänsklighetens gemensamma arv som skall vara tillgängligt för var och en. 113 medlemsländer har tillträtt IU-dokumentet.

I samband med antagandet av biodiversitetskonventionen antog länderna också den tredje resolutionen i slutakten från Nairobi, enligt vilken FAO skall behandla bl.a. frågor som gäller tillträdet till *ex situ*-samlingar, dvs. växtgenetiska resurser som samlats närmast i genbankernas samlingar innan biodiversitetskonventionen trädde i kraft, och frå-

gor som gäller jordbrukarnas rättigheter.

Vid FAO:s konferens 1993 fick kommissionen för växtgenetiska resurser i uppgift att inleda regeringförhandlingar om harmonisering av IU-dokumentet i enlighet med biodiversitetskonventionen. Kommissionen inledde förhandlingar om en översyn av IU-dokumentet i november 1994. År 1995 bredade FAO:s konferens kommissionens mandat till att omfatta alla jordbruksrelaterade biodiversitetssektorer, och kommissionen omdöptes till Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture, nedan kommissionen för genetiska resurser. I dagens läge består kommissionen av representanter för 162 stater och Europeiska gemenskapen.

Rätt intensiva förhandlingar om fördraget fördes både inom kommissionen för genetiska resurser och i den separata kontaktgrupp som ordföranden tillsatt för ändamålet. Avsikten var att fördraget skulle antas vid FAO:s konferens 1999, men förhandlingarna visade sig vara rätt svåra, och fördraget godkändes slutligen först vid FAO:s konferens i november 2001 efter omröstning. För att det nya fördraget skulle skilja sig från det tidigare icke bindande IU-dokumentet fick det namnet International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture.

Speciellt problematiska politiska förhandlingsfrågor gällde fördragets juridiska status, tillträde till de genetiska resurserna, definition av de växtgenetiska resurser som fördraget omfattar, fördelning av de ekonomiska vinsterna av kommersiellt nyttjande av de genetiska resurserna, immaterialrätter och jordbrukarnas rättigheter. En del av frågorna saknar fortfarande en slutgiltig lösning. Den fortsatta beredningen av frågorna har överförts till det styrande organet.

I samband med antagandet av fördraget om växtgenetiska resurser framförde Europeiska gemenskapen ett uttalande om tolkningen av artikel 12.3 punkt d, enligt vilket de växtgenetiska resurser för jordbruk och livsmedel som avses i artikeln eller deras genetiska delar eller beståndsdelar som har genomgått innovation kan skyddas av immaterialrätter, om de övriga villkoren för beviljande av rättigheterna är uppfyllda.

Problematiska delområden som kvarstår efter förhandlingarna bereds före det styrande

organets första sammanträde av den interimistiska kommittén och de arbetsgrupper den tillsatt. Vid sitt första möte på hösten 2002 beslöt kommittén att tillsätta två arbetsgrupper. Den ena, som är öppen för alla, bereder ett förslag till verksamhetsbestämmelser och finansiella bestämmelser för det styrande organet samt ett förslag till uppföljning av hur fördraget efterlevs. Den andra gruppen är en sluten expertgrupp, som bereder ett förslag till standardiserat avtal för överföring av material. Den interimistiska kommittén sammanträder nästa gång före utgången av 2004, och de båda arbetsgrupperna bör samlas i god tid före det.

5.2. Beredningen av propositionen i Finland

Finland undertecknade fördraget om växtgenetiska resurser i Rom den 6 juni 2002 samtidigt som Europeiska gemenskapen och de övriga medlemsstaterna. Inför undertecknandet begärde utrikesministeriet utlåtan av handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, finansministeriet och miljöministeriet. Under tecknande förordades i utlåtanena.

Medan förhandlingarna om fördraget pågick informerades riksdagen om hur de förlöpte. I enlighet med 96 § 2 mom. grundlagen hördes riksdagen särskilt innan fördraget undertecknades och antogs.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag av en arbetsgrupp bestående av företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, utrikesministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet. Utlåtande om utkastet till proposition begärdes av miljöministeriet, handels- och industriministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriet, Helsingfors universitet, Åbo universitet, Uleåborgs universitet, Joensuu universitet, Kuopio universitet, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT), patent- och registerstyrelsen, livsmedelsverket, Kontrollcentralen för växtproduktion (KTTK), tulllaboratoriet, Finlands miljöcentral, Växtförädlarrättsbyrå, Livsmedelsindustrin rf, Avena-bolagen, Boreal Växtförädling Ab, Skogsforskningsinstitutet, Statens tekniska forskningscentral (VTT), Centra-

förbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Landsbygdscentralernas förbund, Finlands Dagligvaruhandel rf, Siemenkauppiaiden yhdistys ry, Finlands Konsumentförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Natur och Miljö rf, WWF Finland, Miljörättsliga Sällskapet i Finland rf, Landsbygdsliga Sällskapet rf, Jordens vänner rf, Kansalaisten bioturvayhdistys ry,

Maatiainen ry, Luomuliitto, Finfood, Inhemiska trädgårdsprodukter rf, Kemianliitto - Kemifacket ry samt Företagarna i Finland rf.

I utlåtandena var remissinstanserna positivt inställda till antagandet av fördraget om växtgenetiska resurser och poängterade vikten av de värden som fördraget främjar. De synpunkter som framfördes i utlåtandena har försökt beaktas vid beredningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Internationellt fördrag om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk

Inledning. I inledningen till fördraget uttrycks oro över den ständiga utarmningen av de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk samt betonats att alla länder är beroende av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk från annat håll.

I inledningen konstateras att bevarande, prospektering, insamling, karakterisering och dokumentering av växtgenetiska resurser har en avgörande roll för livsmedelssäkerheten samt i utvecklingen av ett hållbart jordbruk för nuvarande och kommande generationer. I inledningen uttrycks behovet av att förstärka utvecklings- och övergångsländernas kapacitet på området. I inledningen konstateras att den globala handlingsplanen för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk (Global Plan of Action, GPA) utgör en internationellt godkänd referensram för sådan verksamhet.

I inledningen bekräftas jordbrukarnas centrala ställning vid bevarandet av växtgenetiska resurser samt vikten av bevarande och utnyttjande av växtgenetiska resurser samt rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår vid nyttjandet med tanke på tillgodoseendet av jordbrukarnas rättigheter.

I inledningen konstateras principen att detta fördrag och övriga avtal som är relevanta för fördraget bör vara ömsesidigt stödande för att främja ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet samt bekräftas den principiella ståndpunkten att fördraget inte ändrar de rättigheter och skyldigheter som tillkommer de

fördragsslutande parterna enligt andra internationella avtal. Fördraget om växtgenetiska resurser har inte heller till syfte att inrätta en rangordning mellan fördraget och andra internationella avtal.

I inledningen uttrycks också principen att trots att staterna utövar suveräna rättigheter över sina växtgenetiska resurser kan de dra fördel av skapandet av ett effektivt multilateralt system om förenklat tillträde till de växtgenetiska resurserna och en rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning.

Det konstateras att de frågor som rör förvaltningen av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk befinner sig i skärningspunkten mellan jordbruk, miljö och handel och att det bör finnas samverkans effekter mellan dessa sektorer.

DEL I. Inledning

Artikel 1. *Mål.* Enligt stycke 1 är målen för fördraget att bevara och hållbart nyttja växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt att opartiskt och på ett rättvist sätt fördela den nytta som uppstår vid nyttjandet av dem, i överensstämmelse med biodiversitetskonventionen, för ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet. Det centrala syftet med fördraget om växtgenetiska resurser är således att bevara de växtgenetiska resurserna och att garantera tillträde till dem i enlighet med principerna i biodiversitetskonventionen. Samtidigt fästs särskilt avseende vid ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet.

Enligt stycke 2 skall dessa mål nås särskilt genom att det upprättas en koppling mellan

fördraget, FAO och biodiversitetskonventionen. Fördraget om växtgenetiska resurser bör därmed ses som ett led i en större helhet, som består av FAO:s åtgärder för ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet samt principerna enligt biodiversitetskonventionen om tillträde till genetiska resurser och rättvis fördelning av nyttan.

Målet för biodiversitetskonventionen är bevarande av den biologiska mångfalden, hållbart nyttjande av dess delar samt rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår vid genetiskt nyttjande. Fördraget om växtgenetiska resurser har samma mål, men de har begränsats till att gälla enbart växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Fördragets mål gällande bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk hör nära samman med artiklarna 6, 8 och 10 i biodiversitetskonventionen. I artiklarna uppmuntras de fördragsslutande parterna att göra upp nationella strategier, planer och program för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Dessutom uppmuntras de fördragsslutande parterna att integrera bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i planer och beslut inom olika sektorer i samhället. Artiklarna uppställer principer för *in situ*-bevarande samt förpliktar de fördragsslutande parterna att vidta åtgärder som säkerställer ett hållbart nyttjande av biologiska naturresurser. De fördragsslutande parterna i biodiversitetskonventionen godkände 2000 ett arbetsprogram för biodiversitet inom jordbruket fram till 2010. Målet är att utvärdera tillståndet för biodiversitet inom jordbruket, utvecklingstrender och orsaker som påverkar dem samt att identifiera olika åtgärder som främjar bevarande och hållbart nyttjande på det internationella och det nationella planet.

Det multilaterala systemet för förenklat tillträde till växtgenetiska resurser och fördelning av nytta enligt fördraget om växtgenetiska resurser omfattar endast de kulturväxter som nämns i bilaga I till fördraget. Övriga kulturväxter omfattas av biodiversitetskonventionens reglering av fördelning av nyttan. I artikel 15 i biodiversitetskonventionen sägs att befogenheten att besluta om överlåtelse av och tillträde till genetiska resurser vilar hos

de nationella regeringarna och beslutsfattandet följer nationell lagstiftning. Erhållande av och tillträde till genetiska resurser är beroende av i förväg lämnat medgivande av den fördragsslutande part som tillhandahåller resurserna. Om medgivande ges, skall överlåtelsen ske på de villkor om fördelning av nyttan som den fördragsslutande part som tillhandahåller resurserna och den fördragsslutande part som tar emot dem kommit överens om. De fördragsslutande parterna i biodiversitetskonventionen skall dessutom vidta behövliga lagstiftningsmässiga, administrativa och politiska åtgärder för att kunna dela med sig av den nytta som uppkommer vid kommersiell och annan användning av genetiska resurser med den fördragsslutande part som tillhandahållit resurserna.

Enligt fördraget om växtgenetiska resurser omfattas växtgenetiska resurser som är offentlig egendom av det multilaterala systemet för förenklat tillträde till genetiska resurser och fördelning av nytta som definieras i artiklarna 11–13 i fördraget. Fördraget gäller således de samlingar av växtgenetiska resurser för jordbruk och trädgårdsodling som förvaltas av Nordiska genbanken. Den privata sektorn uppmuntras att införliva sina samlingar av växtgenetiska resurser i det multilaterala systemet. Utbyten av genetiska resurser inom det multilaterala systemet ordnas genom privaträttsliga avtal. Standardvillkoren i avtalen godkänns slutgiltigt av det styrande organet för fördraget.

Artikel 2. *Definitioner*. I artikeln definieras betydelsen av de termer som används i fördraget. Definitionerna är inte avsedda att omfatta internationell handel med råvaror.

Med "*in situ*-bevarande" avses bevarandet av ekosystem och naturliga livsmiljöer samt bibehållandet och återställandet av livskraftiga populationer av arter i deras naturliga miljöer och, för domesticerade eller odlade växtarter, i de miljöer där de har utvecklats sina särskiljande egenskaper. Definitionen av *in situ*-bevarande motsvarar den definition som antagits tidigare i samband med biodiversitetskonventionen.

Med "*ex situ*-bevarande" avses bevarandet av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk utanför deras naturliga livsmiljöer. Definitionen av *ex situ*-bevarande motsvarar

den definition som antagits tidigare i samband med biodiversitetskonventionen.

Med "växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk" avses genetiskt material av växtursprung av faktiskt eller potentiellt värde för livsmedel och jordbruk. Definitionen av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk motsvarar definitionen av genetiska resurser i biodiversitetskonventionen.

Med "genetiskt material" avses material av växtursprung, inbegripet vegetativt material och förökningsmaterial, som innehåller funktionella enheter av arvs massa. Definitionen av genetiskt material motsvarar definitionen av genetiskt material i biodiversitetskonventionen, dock så att den har begränsats till att gälla enbart material av växtursprung, vilket preciseras genom ett tillägg till definitionen. Tillägget innebär dock inte någon väsentlig ändring av definitionens räckvidd.

Med "sort" avses en samling växter inom ett och samma botaniska taxon av lägsta kända nivå, som definieras genom ett reproducerbart uttryck av dess särskiljande och andra genetiska egenskaper. Definitionen av sort avviker från definitionen i UPOV-konventionen genom att den är mera allmän. Det här medför dock antagligen inte några tolkningssvårigheter när fördraget genomförs.

Med "*ex situ*-samling" avses en samling växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som bevaras utanför deras naturliga miljö. Definitionen är ny och den har utformats särskilt för detta fördrag. Definitionen baserar sig på den tidigare definitionen av *ex situ*-bevarande, och här avses närmast genbankssamlingar.

Med "ursprungscentrum" avses ett geografiskt område där en växtart, odlad eller vild, för första gången utvecklat sina särskiljande egenskaper. Definitionen motsvarar definitionen av ursprungsland i biodiversitetskonventionen. Denna definition lämpar sig bättre för växtgenetiska resurser inom jordbruket, eftersom de genetiska resurserna är ett resultat av långvarig utveckling och förädling och eftersom det vanligen är omöjligt att ange deras ursprungsland.

Med "mångfaldscentrum" avses ett geografiskt område som innehåller betydande genetisk mångfald för odlade arter under *in situ*-

förhållanden. I definitionen avses sådana geografiska områden där det förekommer rikligt med variation av den aktuella grödan och vanligen även vilda släkter.

Artikel 3. *Tillämpningsområde*. Enligt artikeln skall fördraget om växtgenetiska resurser tillämpas på växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. I del IV i fördraget, vilken handlar om det multilaterala systemet för tillträde och fördelning av nytta, kringskärs tillämpningsområdet för dessa kärnpunkter till att gälla endast de växtsläkter och arter som valts på basis av livsmedelssäkerhet och inbördes beroende och som nämns i bilaga I till fördraget. Genetiska resurser för skogsbruk och genetiska resurser inom djurriket faller helt utanför tillämpningsområdet.

DEL II. Allmänna bestämmelser

Artikel 4. *Allmänna skyldigheter*. Enligt artikeln skall de stater och internationella organisationer som tillträtt fördraget se till att lagstiftningen är förenlig med skyldigheterna enligt fördraget. Fördraget är rättsligt bindande för parterna och det skall sättas i kraft i positiv anda. En fördragsslutande part kan inte åberopa nationell rätt som grund för att fördraget inte har följts. De fördragsslutande parterna skall säkerställa att deras lagstiftning och administrativa förfaranden är förenliga med bestämmelserna i fördraget.

Artikel 5. *Bevarande, prospektering, insamling, karakterisering, utvärdering och dokumentering av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk*. I stycke 1 föreskrivs en allmän skyldighet för de fördragsslutande parterna att med förbehåll för den nationella lagstiftningen och vid behov i samverkan med andra fördragsslutande parter verka för samordnade åtgärder för prospektering, bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

I stycke 1 anges också särskilda skyldigheter för de fördragsslutande parterna. Enligt punkt a skall de fördragsslutande parterna kartlägga och inventera växtgenetiska resurser som omfattas av fördragets tillämpningsområde, inbegripet graden av variation inom dem. De fördragsslutande parterna skall också i mån av möjlighet klarlägga hot som de växtgenetiska resurserna är utsatta för. Enligt

punkt b omfattar de särskilda skyldigheterna även insamling av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt relevant information om de växtgenetiska resurser som är i fara eller potentiellt användbara.

Bevarandet av växtgenetiska resurser för jordbruket jämte tillhörande åtgärder (kartläggning, insamling, karakterisering, utvärdering och dokumentering) baserar sig på samarbete både på nordisk nivå och inom Europeiska gemenskapen. Inom Europeiska gemenskapen harmoniseras bevarandet, karakteriseringen, insamlingen och nyttjandet av genetiska resurser inom jordbruket genom parlamentets och rådets förordning (EG) nr 1467/94. På europeisk nivå genomförs också ett europeiskt program för växtgenetiska resurser (ECP/GR), vilket för sin del bidrar till att förenhetliga förfaringsätten. I de nordiska länderna säkerställs enhetliga åtgärder enligt artikel 5 i samband med genresursarbetet inom Nordiska rådet och verksamheten vid Nordiska genbanken.

I Finland färdigställdes på våren 2001 ett nationellt växtgenetiskt program för jord- och skogsbruket. Programmet gäller bevarande och hållbart nyttjande av genetiska resurser inom jordbruket, trädgårdsodlingen och skogsbruket. Programmet innebär att de mål som avses i artikel 5 i fördraget om växtgenetiska resurser genomförs på nationell nivå.

Enligt artikel 5.1 punkt c skall de fördragsslutande parterna uppmontra och stödja jordbrukares och lokalsamhällenas ansträngningar att genom praktisk odling förvalta och bevara sina växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. De fördragsslutande parterna skall bedöma när det är motiverat att vidta de åtgärder som nämns i punkten.

Enligt punkt d skall varje fördragsslutande part, med förbehåll för den nationella lagstiftningen och i samverkan med andra fördragsslutande parter verka för samordnade åtgärder och särskilt på lämpligt sätt främja *in situ*-bevarande av vilda arter som är släkt med odlade växter samt vilda växter bl.a. genom att stödja de ansträngningar som görs av urbefolkningar och lokalsamhällen. Artikel 8 i biodiversitetskonventionen gäller samma sak och det arbetsprogram för biodiversitet inom jordbruket som antagits av de fördrags-

slutande parterna innehåller element som främjar samma mål.

I Finland finns bestämmelser om *in situ*-bevarande av vilda växtarter i naturvårdslagen. Den lagstiftningshelhet som utformats kring naturvårdslagen syftar till att säkerställa den biologiska mångfalden genom traditionellt naturskydd samt genom beaktande av diversitetsmålen även i sådana områden som nyttjas ekonomiskt. Detta mål stöds även genom den gemensamma jordbrukspolitiken inom Europeiska gemenskapen. Med stöd av EG:s förordning om utveckling av landsbygden kan ett särskilt miljöstödd betalas för odling och upprätthållande av växter av lantsort och gamla handelssorter på gårdarna i enlighet med vissa villkor för miljöstödet. Målet är att främja *on farm*-bevarandet av dessa genetiska resurser.

Enligt punkt e skall de fördragsslutande parterna samarbeta för att få till stånd ett system för *ex situ*-bevarande. Det handlar om ett system där de växtgenetiska resurserna bevaras i en annan än sin naturliga miljö, t.ex. i en genbank eller genom odling av växter i en annan än den ursprungliga miljön. I systemet bör uppmärksamhet riktas mot behovet av lämplig dokumentering, karakterisering, förnyring och utvärdering. Det här förutsätter bl.a. dokumentering och karakterisering av växtsorternas särskilda egenskaper och regelbundet återställande av samlingarna för bevarande av deras livsduglighet samt utvärdering av sådana eventuella egenskaper hos växterna som kan utnyttjas. Enligt punkten bör samarbetet främja utarbetandet och överförandet av sådan lämplig teknik för att förbättra ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser som behövs för systemet.

I likhet med de övriga nordiska länderna har Finland med hjälp av Nordiska genbanken vinnlagt sig om *ex situ*-bevarande av växtgenetiska resurser inom jordbruket. Genbanken lyder under Nordiska ministerrådet och betraktas som ett globalt exempel på hur *ex situ*-bevarande av genetiska resurser med framgång kan ordnas i form av regionalt samarbete.

Enligt punkt f skall de fördragsslutande parterna övervaka att livsdugligheten, graden av variation och den genetiska integriteten i samlingar av växtgenetiska resurser bibe-

hålls. Finlands samlingar av växtgenetiska resurser för jordbruk och trädgårdsodling förvaras antingen i Nordiska genbanken i Alnarp i Sverige eller som vegetativa samlingar i Finland. Samtliga samlingar behandlas enligt Nordiska genbankens anvisningar med hög standard.

Enligt stycke 2 skall de fördragsslutande parterna, när så är lämpligt, vidta åtgärder för att begränsa eller, om möjligt, eliminera hot mot växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Växtskyddslagen (1203/1994) gäller åtgärder för bekämpning av skadegörare och hindrande av deras spridning. Enligt 4 § skall markägaren eller markinnehavaren underrätta kontrollcentralen för växtproduktion om skadegörare på sin gård. Kontrollcentralen för växtproduktion kan vidta åtgärder enligt 6 § för bekämpning av skadegörare eller förhindrande av deras spridning. Kontrollcentralen för växtproduktion skall dessutom följa förekomsten av skadegörare och ge ut uppgifter om förekomsten av sådana.

I Finland strävar man genom genbanks-samarbete samt med metoder i anslutning till miljöspecialstöd efter att säkerställa att den genetiska mångfalden hos grödor bevaras för kommande generationer. I bruktagandet av genteknik har betraktats som ett hot mot bevarandet av grödornas mångfald, i synnerhet i centralerna för uppkomsten av nya arter. Europeiska gemenskapens lagstiftning om genteknik är av restriktiv karaktär och bidrar därmed till att säkerställa att den gentekniska variationen inte medför olägenheter för miljön. Som potentiella skadliga verkningar betraktas också de olägenheter som genmodifierade grödor medför för omkringliggande odlingar.

Artikel 6. *Hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser.* Enligt stycke 1 är de fördragsslutande parterna skyldiga att utveckla och driva en lämplig politik och vidta juridiska åtgärder för att främja ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Politiken eller de juridiska åtgärderna definieras inte i fördraget, utan det återstår för de fördragsslutande parterna att pröva valet av lämpliga metoder.

I stycke 2 ingår en förteckning över tänkbara åtgärder för främjande av ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel

och jordbruk. En sådan åtgärd är enligt punkt a en ändamålsenlig jordbrukspolitik som, när så är lämpligt, uppmuntrar införande och upprätthållande av diversifierade jordbrukssystem som gynnar ett hållbart nyttjande av jordbruksväxternas biologiska mångfald och andra naturresurser.

Inom Europeiska gemenskapen syftar systemet för jordbrukets och trädgårdsodlingens miljöstöd till att säkerställa ett mångsidigt och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Med stöd av 11 § lagen om finansiering av landsbygdsnärings kan gårdsbrukare beviljas i artikel 22 i EG:s förordning om utveckling av landsbygden avsett miljöstöd. Stödet skall bidra till användning av produktionsmetoder inom jordbruket som är utformade för att skydda miljön och bevara landsbygden. Genom stödet främjas bl.a. extensifiering av odling som är gynnsam för miljön, användning av hållbara odlingssystem och miljöplanering inom jordbruket.

Inom Europeiska gemenskapen utreds som bäst också åtgärder som möjliggör olika produktionssystem inom gemenskapen. Potentiella produktionssystem är t.ex. sedvanlig odling, odling av genmodifierade växter och ekologisk produktion.

Ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser främjas enligt punkt b av ytterligare forskning som förstärker och bevarar den biologiska mångfalden genom att maximera variationen inom och mellan arterna, till nytta för jordbrukarna. Forskningen bör särskilt vara till nytta för de jordbrukare som skapar och använder sina egna sorter och tillämpar ekologiska principer för att bibehålla markens bördighet och bekämpa sjukdomar, ogräs och skadliga organismer. Punkten gäller huvudsakligen utvecklingsländer där de lokala jordbrukarna av hävd utvecklar egna grödor genom att byta och välja de bästa odlingsstammarna.

I enlighet med 65 § lagen om finansiering av landsbygdsnärings stöder jord- och skogsbruksministeriet finländsk jordbruks- och livsmedelsforskning med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond samt med i budgeten särskilt anvisade samforskningsmedel som skall sökas årligen. Med forskningsmedel finansieras finländska forskningsorganisationers, t.ex. universitetens,

forskningsprojekt. Målen för forskningen och dess prioriteringar anges i ramprogrammet för jordbruks- och livsmedelsforskning. Forskningsmålen i ramprogrammet för 2002-2006 omfattar bl.a. främjande av hållbart nyttjande av förnybara naturtillgångar samt vård av naturen och produktionsmiljön. I Finland stöds såväl biodiversitetsforskning i anslutning till jordbruket och ekologisk forskning, vilka båda utgör prioriteringar för forskningen.

Punkt c gäller växtförädling som syftar till att främja ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Växtförädling som avses i punkten skall stärka kapaciteten att utveckla sorter som är speciellt anpassade till olika sociala, ekonomiska och ekologiska förhållanden, inbegripet randområdena (t.ex. bergssluttningar, näringsfattig jord, salt mark och områden som drabbats av torka). Utvecklingen av kapaciteten gäller särskilt utvecklingsländerna, där växtförhållandena är ogynnsamma till följd av översvämningar, torka, erosion, bristen på odlingsmark av god kvalitet och näringsfattigdom. Enligt punkt c bör växtförädlingen vidtas genom samverkan med jordbrukare.

Andra åtgärder av betydelse för ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser är de åtgärder som nämns i punkt d, dvs. breddning av den genetiska basen för odlade växter och ökning av den genetiska diversiteten i det material som står till jordbrukarnas förfogande, samt den åtgärd som nämns i punkt e, dvs. främjande av en ökad användning av lokala och till lokala förhållanden anpassade grödor, sorter och underutnyttjade arter.

Så kallad förförädling hör till Nordiska genbankens grundläggande uppgifter. Förädlingen tar sikte på samma mål som de som nämns i punkt d. Målen enligt punkt d har också beaktats i det nationella växtgenetiska programmet. Uppnåendet av målen styrs dessutom av den nationella lagstiftningen. I lagen om handel med utsäde sägs att en sortlista förs över sorterna av lantbruksväxter. Vid marknadsföring av en sort skall det enligt lagen uppges om sortens lämplighet för växtförhållandena i Finland har utretts. Marknadsföring av en sort av en lantbruksväxt kan förbjudas, om odlingen av sorten skulle kunna orsaka skada för odlingen av

andra arter eller sorter med avseende på växternas sundhet eller om sorten inte har godkänts för upptagande i den nationella sortlistan eller i Europeiska gemenskapens sortlista. I lagen om plantmaterial (1205/1994) finns bestämmelser om produktion, import och saluföring av plantmaterial för trädgårdsväxter. I fråga om produktion, saluföring och import av plantmaterial föreskrivs genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet närmare om krav som gäller plantmaterialets genetiska och yttre kvalitet samt säkerställandet av sundhet. I 6 § sägs att kontrollcentralen för växtproduktion utfärdar rekommendationer om plantmaterial för fruktträd och bärväxter som är lämpliga att odla på friland i Finlands växtförhållanden.

Valet av sorter och odlingsätten påverkas också genom stödåtgärder. I enlighet med 6 a § lagen om främjande av växtförädlingsverksamheten kan av medel som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen betalas ersättning i syfte att trygga tillgången på frövara till nationellt sett viktiga arter av jordbruksgrödor. På de villkor som definierats i statsrådets beslut om ersättning till växtförädlingsföretag för förädling av nationellt sett viktiga jordbruksgrödor (148/2000) kan ersättning betalas för kostnaderna för förädling och produktion av stamutsäde för råg, höstvetete, vårvete, ärter, potatis, timotej, ängsvingel och rödklöver. Av ett godtagbart förädlingsprogram förutsätts bl.a. att det siktar på utvecklande av sådana sorter som i betydande utsträckning kan odlas i Finland.

Miljöstöd enligt 11 § lagen om finansiering av landsbygdsnäringar kan betalas till en jordbrukare som iakttar normal god jordbrukssed med beaktande av förhållandena på orten. Enligt 9 § förordningen om kompensationsbidrag och miljöstöd för jordbruket skall vid odlingen växtarter och sorter som lämpar sig för området användas.

I artikel 6.2 punkt 1 uppräknas ytterligare ett flertal åtgärder, bl.a. uppmuntran av en ökad användning av mångfald av sorter och arter i praktiskt jordbruk, bevarande och hållbart nyttjande samt etablering av starka kopplingar mellan växtförädling och jordbruksutveckling för att minska de odlade växternas sårbarhet och genetiska utarmning. I punkten nämns dessutom främjande av

ökad global livsmedelsproduktion som är förenlig med en hållbar utveckling.

Ett villkor för miljöstöd enligt 11 § lagen om finansiering av landsbygdsnäringar är att jordbrukaren vidtar de basåtgärder som definieras i statsrådets förordning om kompensationsbidrag och miljöstöd för jordbruket. Basåtgärderna omfattar t.ex. miljöplanering och uppföljning av odlingen, växtskydd och bevarande av naturens mångfald. Statsrådets förordning gör det också möjligt att betala ett särskilt stöd till de jordbrukare som i form av ett avtal förbundit sig att vidta vissa åtgärder enligt eget val. Avtalet kan gälla t.ex. idkande av naturenlig produktion, främjande av naturens mångfald och odling av ursprungsväxter.

En tänkbar åtgärd för främjande av ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser är enligt artikel 6.2 punkt g även övervakning och, när så är lämpligt, anpassning av förädlingsstrategier och bestämmelser som rör försäljning av sorter och distribution av utsäde. Här avser övervakning kartläggning av de metoder som den befintliga lagstiftningen tillhandahåller. Anpassning avser i sin tur att lagstiftningen ändras i motsvarighet till målen för fördraget. Den gällande nationella lagstiftningen erbjuder mångsidiga och effektiva metoder för främjande av mångsidighet hos och ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Artikel 7. *Nationella skyldigheter och internationellt samarbete.* Enligt stycke 1 skall de fördragsslutande parterna, när så är lämpligt, i sina åtgärder och program för jordbruk och landsbygdsutveckling införliva de åtgärder som anges i artiklarna 5 och 6. Av dessa är de åtgärder som nämns i artikel 5.1 förpliktande för de fördragsslutande parterna i tillämpliga delar. Artikel 6.2 innehåller en förteckning över potentiella åtgärder. De fördragsslutande parterna är således inte skyldiga att vidta alla åtgärder som nämns i artiklarna, utan de är närmast skyldiga att fullgöra de allmänna skyldigheter som uppställs i artiklarna. I stycke 1 konstateras dessutom att de fördragsslutande parterna skall samverka, direkt eller genom FAO, vid bevarandet och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

I stycke 2 anges målen för det internatio-

nella samarbetet. Enligt punkt a är målet att skapa eller förstärka kapaciteten i utvecklings- och övergångsländer i fråga om bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Genom att skapa och stärka kapaciteten kan ett mångsidigt spektrum av sorter bibehållas. En stor del av de onyttjade växtgenetiska resurserna i världen finns på utvecklingsländernas territorium.

Enligt punkt b är målet att förstärka de internationella åtgärderna i syfte att främja bevarande, utvärdering, dokumentering, genetisk förbättring, växtförädling och förökning av utsäde. Förstärkning av åtgärderna skall också i enlighet med vad som anges i del IV gälla tillträde till och utbyte av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och lämplig information och teknik. I del IV behandlas ett multilateralt system om förenklat tillträde till de växtgenetiska resurserna och en rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning. Enligt punkt c skall målet dessutom vara att bibehålla och förstärka de institutionella åtgärder som åsyftas i del V. Åtgärderna kompletterar fördraget och främjar möjligheterna att uppnå målen för fördraget.

Finland uppnår målen enligt punkterna a, b och c genom att delta i genomförandet av den globala handlingsplanen, genom att på europeisk nivå fullfölja ECP/GR-programmet, genom att delta i samarbetet inom Nordiska genbanken samt genom att verkställa det nationella växtgenetiska programmet. På det internationella planet har Finland handlat i enlighet med målen genom att bistå internationella forskningsinstitut för jordbruket och genom att delta i genbankssamarbetet för länderna i Afrika, nedan SADEC-samarbetet, samt genom att samarbeta med länderna i Baltikum i deras utveckling av egna växtgenetiska program. Finland har dessutom bistått vid omorganiseringen av Vavilov-institutet (VIR) i Ryssland.

Punkt d gäller genomförandet av finansieringsstrategin enligt artikel 18. Finansieringsstrategin syftar till att förstärka tillgängligheten, öppenheten, ändamålsenligheten och effektiviteten vid anskaffningen av finansiella resurser för genomförandet av verksamhet som lyder under fördraget.

Artikel 8. *Tekniskt stöd.* I artikeln överenskomms om att tekniskt stöd skall beviljas de fördragsslutande parterna, i synnerhet utvecklings- och övergångsländer, i syfte att stimulera genomförandet av fördraget. Tekniskt stöd kan ges genom bilateralt stöd eller via det multilaterala system som upprättas genom fördraget om växtgenetiska resurser eller med hjälp av andra internationella instrument. Tekniskt stöd kan inbegripa t.ex. experthjälp eller utbildning.

DEL III. Jordbrukarnas rättigheter

Artikel 9. *Jordbrukarnas rättigheter.* I stycke 1 konstateras att de fördragsslutande parterna erkänner det avsevärda bidrag som lokal- och ursprungssamhällen, liksom jordbrukare från alla jordens regioner, särskilt från ursprungs- och mångfaldscentrum för odlade växter, lämnat och fortsätter att lämna för bevarande och nyttjande av växtgenetiska resurser som utgör basen för livsmedels- och jordbruksproduktionen i hela världen.

Enligt FAO:s resolution (5/89) åsyftar jordbrukarnas rättigheter rättigheter som uppkommer av jordbrukarnas tidigare, nuvarande och framtida åtgärder för bevarande, förbättring och tillgänglighållande av växtgenetiska resurser, i synnerhet i de växtgenetiska resursernas ursprungscentra.

I stycke 2 konstateras att de fördragsslutande parterna är överens om att ansvaret för att genomdriva jordbrukarnas rättigheter i fråga om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk åligger regeringarna. De fördragsslutande parterna bör enligt prövning och med förbehåll för den nationella lagstiftningen vidta åtgärder för att skydda och främja jordbrukarnas rättigheter. I stycket ingår en förteckning över potentiella åtgärder.

En sådan åtgärd är enligt punkt a skydd av traditionell kunskap som är relevant i anslutning till de växtgenetiska resurserna. Det kan handla om t.ex. kunskaper om användning av en växt och dess olika delar för annat än som livsmedel, t.ex. som läkemedel, för ritualer eller som byggmaterial, eller kunskaper om växtens anpassning till olika växtförhållanden. Punkt b handlar om jordbrukarnas rätt till rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid nyttjandet av växtgenetiska resurser.

Här avses framför allt att den nytta som uppstår vid nyttjandet också styrs till de länder som de genetiska resurserna kommer ifrån. Som en nödvändig åtgärd för att jordbrukarnas rättigheter skall tillgodoses betraktas enligt punkt c rätt att delta i beslutsfattande på nationell nivå i frågor som rör bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Till delegationen för genetiska resurser, som tillsatts i Finland, har kallats som medlem även en företrädare från jordbrukarnas organisation.

I stycke 3 konstateras att ingenting i artikeln skall tolkas som en begränsning av de rättigheter som jordbrukare kan ha när det gäller att bevara, nyttja, byta eller sälja egenproducerat utsäde eller förökningsmaterial, med förbehåll för bestämmelser i den nationella lagstiftningen. Bestämmelsen i fördraget ingriper sålunda inte i det skydd för äganderätt som definieras i den nationella lagstiftningen eller i skydd enligt lagen om växtförädlarrätt och inte heller i lagstiftning som gäller handel med utsäde eller annat förökningsmaterial. I lagen om växtförädlarrätt finns nationella bestämmelser om ensamrätt att utnyttja en växtsort yrkesmässigt för den som har förädlat växtsorten. Lagen genomför växtförädlarrätt med hänsyn till jordbrukarens särskilda behov. I 6 c § lagen om växtförädlarrätt finns bestämmelser om jordbrukarens rätt att mot ersättning till förökningsändamål använda på den egna lägenheten bärgad skörd av skyddade växtsorter. Rätten är dock begränsad. Den gäller endast sorter av havre, korn, råg, vete, rågvete, rybs, raps, oljelin, ärter, bondböna, potatis och bovete. Utgångspunkten är att den ersättning som utbetalas baseras på avtal mellan jordbrukaren och sortägaren eller mellan organisationer som representerar dem. Jordbrukarens rätt att använda förökningsmaterial kan också vara avgiftsfri under de förutsättningar som anges i lag.

Också i patentlagen finns en bestämmelse om jordbrukarens dispens. I enlighet med 3 b § får jordbrukaren på sin egen gård fortfarande för sina odlingsbehov använda reproduktionsmaterial från patentskyddade växtprodukter. Bestämmelsen är ett undantag från principen om att patentskyddet omfattar liknande biologiskt material som erhållits ur

det biologiska materialet genom reproduktion eller mångfaldigande. Bestämmelsen om jordbrukarens dispens baserar sig på traditionell praxis, enligt vilken jordbrukaren har kunnat använda reproduktionsmaterial som erhållits ur det utsädespannmål han köpt för utsädespannmål för nästa år.

DEL IV. **Multilateralt system för tillträde och fördelning av nytta**

Artikel 10. *Multilateralt system för tillträde och fördelning av nytta.* Enligt stycke 1 erkänner de fördragsslutande parterna i sina relationer med andra stater att dessa har suverän rätt till sina egna växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. De fördragsslutande parterna erkänner dessutom att frågor som gäller tillträde till de växtgenetiska resurserna faller inom den nationella beslutanderätten och lyder under nationell lagstiftning. Bestämmelsen harmoniserar med artikel 15 i biodiversitetskonventionen.

Staternas suveräna rätt till sina växtgenetiska resurser för jordbruk innebär att staterna har suverän rätt att inom sitt territorium besluta om ägande, användning och fördelning i förhållande till tredje land av de genetiska resurserna. Det här innebär inte att staterna har äganderätt till de genetiska resurser som påträffas på deras territorium, utan äganderätten till material som innehåller genetiska resurser bestäms enligt reglerna för äganderätt i den nationella rättsordningen.

Med utövande av sin suveräna rätt har parterna i fördraget om växtgenetiska resurser enligt artikel 10.2 kommit överens om att upprätta ett multilateralt system som skall vara effektivt, ändamålsenligt och öppet för insyn. Det multilaterala systemet syftar till att garantera att växtgenetiska resurser för jordbruket bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, är tillgängliga för alla fördragsslutande parter samt att den nytta som uppstår av nyttjandet fördelas rättvist.

Artikel 11. *Det multilaterala systemets omfattning.* I stycke 1 konstateras att det multilaterala system som upprättas genom fördraget omfattar de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som räknas upp i bilaga I till fördraget. Målen är bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser

för livsmedel och jordbruk samt en rättvis och opartisk fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, såsom anges i artikel 1.

I artikel 11.2 sägs att det multilaterala systemet skall omfatta samtliga växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som ingår i bilaga I och som står under de fördragsslutande parternas förvaltning och kontroll och som är offentlig egendom. I syfte att uppnå en så fullständig omfattning som möjligt av det multilaterala systemet uppmannar de fördragsslutande parterna också alla andra innehavare av de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som ingår i bilaga I att införliva dessa genetiska resurser i det multilaterala systemet.

Enligt stycke 3 vidtar de fördragsslutande parterna lämpliga åtgärder för att uppmuntra fysiska och juridiska personer under deras jurisdiktion, som innehar växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk vilka ingår i bilaga I, att införliva dessa växtgenetiska resurser i det multilaterala systemet.

I stycke 1 anges vilka växtgenetiska resurser som skall införlivas i det multilaterala systemet. Efter det att fördraget har trätt i kraft skall sådana genetiska resurser som ingår i bilaga I till fördraget och som står under de fördragsslutande parternas förvaltning och som är offentlig egendom omedelbart överföras till det multilaterala systemet. Därefter omfattas de av fördragets bestämmelser om tillträde till de genetiska resurserna och om fördelning av nyttan. De samlingar som avses i fördraget förvaras för Finlands del i Nordiska genbanken. I Nordiska ministerrådets kommuniké i juni 2003 sägs att de nordiska länderna är beredda att i det multilaterala systemet införliva Nordiska genbankens gemensamma samlingar av växtgenetiska resurser enligt bilaga I till fördraget. I Finland finns inte några andra samlingar av växtgenetiska resurser som är offentlig egendom.

De fördragsslutande parterna skall också vidta lämpliga åtgärder för att uppmuntra till att i bilaga I nämnda växtgenetiska resurser i privat ägo införlivas i det multilaterala systemet. Det här gäller bl.a. universitetens, forskningsinstitutens och privata växtförädlares samlingar av växtgenetiska resurser. I Finland innehas sådana samlingar närmast av

MTT och en privat växtförädlingsinstitution. Dessa har i praktiken överfört sitt material till Nordiska genbanken efter det att materialet inte längre nyttjas. Under tiden för nyttjande och utvecklingsarbete får materialet i enlighet med artikel 12.3 punkt e användas endast under förädlarens kontroll.

I stycke 4 sägs att inom två år efter det att fördraget har trätt i kraft skall det styrande organ som inrättas utvärdera de framsteg som gjorts för att i enlighet med stycke 3 införliva de växtgenetiska resurserna i det multilaterala systemet. Om de växtgenetiska resurserna inte har införlivats i det multilaterala systemet, skall det styrande organet bestämma om tillträdet skall fortsätta att vara förenklat eller om det styrande organet skall vidta någon annan åtgärd som det finner lämpligt. Avsikten är att det multilaterala systemet skall vara så övergripande att det också lönar sig för dem som innehar privata samlingar att införliva sina genetiska resurser i systemet. Efter att ha utvärderat hur de växtgenetiska resurser som nämns i bilaga I har införlivats i det multilaterala systemet kan det styrande organet besluta om tillträdet till de genetiska resurserna skall fortsätta att vara förenklat för sådana privata instanser som inte införlivat de genetiska resurser de besitter.

Tillämpningen av bestämmelsen kan medföra problem med tanke på tillämpningen av 12 § 2 mom. grundlagen. Nämnda moment gäller myndighetshandlingars offentlighet. I artikel 12.3 punkt c avsedda uppgifter om genetiska resurser i myndigheternas besittning och som införlivats i det multilaterala systemet är med stöd av 12 § 2 mom. grundlagen offentliga uppgifter, om inte sekretess föreskrivs särskilt i lag. Förenklat tillträde till de genetiska resurserna kan sålunda förvägras genom beslut av det styrande organet, men enligt gällande lagstiftning kan en privat aktör inte förvägras tillträde till uppgifterna i det multilaterala systemet. Det bör dock noteras att besluten i det styrande organet skall fattas enhälligt. En fördragsslutande part kan således vid behov förhindra att beslut fattas. Det är därför inte sannolikt att de som innehar samlingar, t.ex. universitet, växtförädlings- eller forskningsinstitut, och som inte har införlivat sina genetiska resurser i det multilaterala systemet utestängs ur systemet.

I stycke 5 bestäms att det multilaterala systemet skall omfatta växtgenetiska resurser som förvaras i *ex situ*-samlingar som förvaltas av de internationella jordbruksforskningsinstitutionen (IARC) inom den Konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning (CGIAR). Det multilaterala systemet omfattar också resurser som förvaras vid andra internationella institutioner, vilket dock enligt artikel 15.5 förutsätter att det styrande organet har upprättat ett avtal med institutionen. Enligt gällande avtal som den konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning ingått med FAO står de samlingar av växtgenetiska resurser som anförtrots de internationella jordbruksforskningsinstitutionen under FAO:s kontroll. Genom detta fördrag överförs ovan nämnda samlingar till det multilaterala systemet i enlighet med artikel 15.

Artikel 12 föranleder inte några ändringar i lagstiftningen i Finland. Efter det att fördraget har tillträtts bör samlingarna i Nordiska genbanken, till den del de innehåller växtgenetiska resurser av växtarter enligt bilaga I, införlivas i det multilaterala systemet. Inom ramen för samarbetet kring genetiska resurser inom Nordiska genbanken övervägs i detta sammanhang möjligheten att låta systemet omfatta alla samlingar i Nordiska genbanken.

Artikel 12. *Förenklat tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom det multilaterala systemet.* Enligt stycke 1 skall förenklat tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom ramen för det multilaterala systemet ske i enlighet med bestämmelserna i fördraget.

Enligt stycke 2 skall de fördragsslutande parterna vidta nödvändiga juridiska eller andra åtgärder för att bevilja andra fördragsslutande parter detta tillträde genom det multilaterala systemet. Förenklat tillträde beviljas även fysiska och juridiska personer under samtliga fördragsslutande parters jurisdiktion, med förbehåll för bestämmelserna i artikel 11.4.

Finland har inte någon nationell lagstiftning om tillträde till växtgenetiska resurser. För genomförandet av bestämmelserna i artikeln skall det förordnas en behörig myndighet, som svarar för förmedling och utbyte av information i sådana situationer där en för-

dragsslutande part som omfattas av det multilaterala systemet begär användningsrätt, t.ex. insamlingsrätt, i fråga om sådana växtgenetiska resurser i det multilaterala systemet som Finland förvaltar. Merparten av växtgenetiska resurser torde förmedlas via Nordiska genbanken. Den behöriga myndigheten bör även för Finlands vidkommande svara för en mera omfattande informationsförmedling gällande det multilaterala systemet, t.ex. via Internet.

I stycke 3 anges villkoren för beviljande av förenklat tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Enligt punkt a skall förenklat tillträde beviljas endast när syftet är användning och bevarande för forskning, förädling och utbildning för livsmedels- och jordbruksändamål, under förutsättning att syftet inte inkluderar användning för kemisk, farmaceutisk eller annan industriell användning för annat än livsmedel eller foder. När det gäller odlade växter med flera användningsområden, skall deras betydelse för livsmedelssäkerheten vara avgörande för deras medtagande i det multilaterala systemet och tillgänglighet för förenklat tillträde. Syftet med punkten är att begränsa användningen av växtgenetiska resurser i det multilaterala systemet uteslutande till livsmedels- och jordbruksändamål. Växtgenetiska resurser som erhållits från det multilaterala systemet får inte användas t.ex. inom läkemedelsutveckling utan tillstånd av ursprungslandet.

Enligt stycke 3 punkt b skall tillträde beviljas utan dröjsmål, utan krav på att spåra varje individuellt tillträde och kostnadsfritt. När en betalning är nödvändig, bör den inte överstiga aktuella minimikostnader. Enligt punkt c skall samtliga tillgängliga data om materialets identitet och, med förbehåll för tillämplig lag, all annan tillgänglig och relevant beskrivande information som inte är sekretessbelagd ställas till förfogande tillsammans med de växtgenetiska resurserna. Det här är utmärkande för genbankens verksamhet. De växtgenetiska resurserna i Nordiska genbanken har karakteriserats och samlingen jämte uppgifter är tillgängliga på Internet.

Enligt stycke 3 punkt d skall mottagare av genetiskt material inte hävda någon immaterialrätt eller annan rättighet, som begränsar det förenklade tillträdet till de växtgenetiska

resurserna för livsmedel och jordbruk, eller till deras genetiska delar eller komponenter, och som avser det genetiska materialet i den form det erhållits från det multilaterala systemet. Bestämmelsen lämnar trots allt rum för tolkning.

Nya sorter som växtförädlare utvecklat och lanserat på marknaden står utan hinder av växtförädlarrätt enligt UPOV-konventionen och utan hinder av nationell växtförädlarrätt till förfogande för forskning och växtförädling. Bestämmelsen i punkt d hindrar därmed inte att sorter som innehåller genetiskt material som fått från det multilaterala systemet skyddas av växtförädlarrätt. Fördraget medger dock inte att genetiskt material patenteras i den form det erhållits från det multilaterala systemet, eftersom ett patent i regel hindrar att det genetiska materialet nyttjas inom det multilaterala systemet.

I samband med konferensen om antagandet av fördraget 2001 lämnade vissa utvecklingsländer samt Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater en förklaring om tolkningen av artikel 12.3 punkt d. Enligt Europeiska gemenskapens och dess medlemsstaters förklaring om tolkningen står bestämmelsen inte i strid med bestämmelserna i biopatentdirektivet. I förklaringen sägs att de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som avses i artikel 12.3 punkt d eller deras genetiska delar eller beståndsdelar som har genomgått innovation kan skyddas av immaterialrätter, om de övriga villkoren för beviljande av rättigheterna uppfylls. Ett villkor för att patent skall beviljas är att uppfinningen är ny, i väsentlig mån skiljer sig från den kända tekniken och kan användas industriellt. En patenterbar uppfinning får alltså inte vara känd från tidigare eller ha presenterats i offentligheten.

Patentlagstiftningen i Finland motsvarar bestämmelserna i biopatentdirektivet. Finland omfattar tolkningen om att isolerade gener och teknologier i anslutning till dem är patenterbara uppfinningar oavsett om det genetiska materialet härrör från det multilaterala systemet. Enligt tolkningen är det genetiska materialet inte längre i sin ursprungliga form efter det att det har isolerats, behandlats och eventuellt överförs till en annan organism. Det bör noteras att tolkningen inte ute-

sluter växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk ur det multilaterala systemet. Tolkningen garanterar därmed förenklat tillträde till dem i det multilaterala systemet.

I artikel 12.3 punkt e konstateras att material under utveckling, inklusive material som håller på att utvecklas av jordbrukare, skall stå under förädlarnas kontroll under utvecklingsperioden. Växtförädlare eller forskare behöver därför inte överlåta växtgenetiskt material under utveckling eller uppgifter om det till utomstående.

I enlighet med punkt f skall tillträde till växtgenetiska resurser som skyddas av immaterialrätter och andra äganderättigheter beviljas i enlighet med relevanta internationella avtal och nationella lagar. Med andra ord bör befintliga immaterialrätter och andra rättigheter respekteras i fråga om material som omfattas av systemet. Denna princip framgår också av inledningen till fördraget om växtgenetiska resurser. I inledningen konstateras att inget i fördraget får på något sätt tolkas som att det leder till en ändring av de rättigheter och skyldigheter som tillkommer de fördragsslutande parterna enligt andra internationella avtal.

I punkt g föreskrivs att de som tagit emot material inom ramen för det multilaterala systemet och som bevarar sådant material skall ställa materialet till systemets förfogande i enlighet med bestämmelserna i fördraget. På så sätt säkerställs att ingen kan överföra det material som fås inom ramen för systemet till privat ägo och därmed utanför systemet.

I punkt h föreskrivs att tillträdet till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk *in situ* skall beviljas i enlighet med nationell lagstiftning eller, om sådan lagstiftning saknas, i enlighet med de regler som det styrande organet fastställer. Det får dock inte påverka tillämpningen av övriga bestämmelser i artikeln. I punkten avses sådana växtgenetiska resurser enligt bilaga I som förekommer *in situ* på de fördragsslutande parternas territorium, dvs. i sin naturliga miljö. Tillträdet till dessa genetiska resurser kan således enligt fördraget föreskrivas i nationell lagstiftning. Finland har inte någon lagstiftning om tillträde till genetiska resurser. Vissa författningar tangerar dock frågan om tillträde till genetiska resurser. I t.ex. naturvårdslagen

finns bestämmelser om arter som inte får insamlas eller saluföras i vårt land.

Enligt stycke 4 skall förenklat tillträde beviljas i enlighet med ett avtal för överföring av material som skall antas av det styrande organet. Avtalet för överföring av material är ett standardiserat avtal. Den som skaffar material och mottagaren är parter i avtalet. Avtalet kommer att innehålla bestämmelser om åtminstone tillåten användning av materialet, begränsning av förvärv av immaterialrätter, säkerställande av tillträde till materialet samt om fördelning av nyttan. Avtalet för överföring av material kommer dessutom att innehålla en bestämmelse som anger att mottagaren av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk skall begära att villkoren i standardavtalet skall vara tillämpliga vid överföring av dessa växtgenetiska resurser till en annan person eller enhet, liksom vid all senare överföring av dessa växtgenetiska resurser. Avsikten är avtalet för överföring av material skall antas vid det styrande organets första sammanträde. Före det första sammanträdet bereds avtalet i den interimistiska kommittén samt i den expertgrupp som tillsatts av den.

I enlighet med stycke 5 skall de fördragsslutande parterna se till att det är möjligt att anföra besvär, i överensstämmelse med tillämpliga rättsliga krav i deras juridiska system, anföra besvär om dessa standardavtal för överföring av material skulle leda till kontraktstvist, och medger att de skyldigheter som följer av dessa standardavtal endast åligger berörda parter i dessa standardavtal. Eftersom fördraget inte innehåller några särskilda bestämmelser om tillämpliga bestämmelser på avtalen för överföring av material, kan det antas att det kommer att överenskommas närmare om dem i samband med att det styrande organet antar standardavtalet för överföring av material. Av de avtalsrättsliga principerna följer att avtalet för överföring av material är bindande endast för parterna i avtalet.

Enligt stycke 6 skall i brådskande situationer till följd av katastrofer beviljas förenklat tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom ramen för det multilaterala systemet för att bidra till att i samverkan med behöriga hjälpsamordnare återställa jordbrukssystemen.

Artikel 13. *Fördelning av nytta i det multilaterala systemet.* I stycke 1 konstateras att förenklat tillträde i sig självt utgör en avgörande fördel för det multilaterala systemet. Nyttan som uppstår skall fördelas opartiskt och på ett rättvist sätt i enlighet med bestämmelserna i artikeln.

Stycke 1 betonar att tillträde till växtgenetiska resurser har stått som grund för växtförädlingen under mänsklighetens historia. Alla världens regioner har varit och är fortfarande beroende av växtgenetiska resurser för jordbruk vilka härstammar från andra regioner. Den största nyttan med fördraget om växtgenetiska resurser är att de växtgenetiska resurserna inom det multilaterala systemet också i fortsättningen kommer att vara tillgängliga för alla parter. I fördraget avtalas dessutom om andra sätt för att den nytta som uppstår av nyttjandet av de genetiska resurserna skall fördelas opartiskt och på ett rättvist sätt.

I stycke 2 anges mekanismer för att nytta som uppstår vid nyttjandet, inbegripet kommersiellt nyttjande, av växtgenetiska resurser inom ramen för det multilaterala systemet skall fördelas opartiskt och på ett rättvist sätt. När de fördragsslutande parterna tillämpar mekanismerna skall de beakta prioriterade verksamhetsområden i den globala handlingsplanen och det styrande organets riktlinjer.

Med stöd av punkt a skall de fördragsslutande parterna göra uppgifter om bl.a. växtgenetiska resurser och teknik tillgängliga för samtliga fördragsslutande parter genom det globala informationssystemet. Uppgifterna skall göras tillgängliga, om de inte är sekretessbelagda, med förbehåll för tillämplig lag och i enlighet med nationella befogenheter.

Punkt b gäller tillträde till och överföring av teknik. I punkt b i konstateras att de fördragsslutande parterna förbinder sig att bevilja och underlätta tillträde till teknik för bevarande, karakterisering, utvärdering och nyttjande av de växtgenetiska resurser som omfattas av det multilaterala systemet.

I fördraget har hänsyn också tagits till situationer där teknik endast kan överföras genom genetiskt material. Med stöd av punkt b i skall de fördragsslutande parterna bevilja och underlätta tillträde till sådan teknik och

genetiskt material som omfattas av det multilaterala systemet samt till förbättrade sorter och genetiskt material som utvecklats med hjälp av växtgenetiska resurser som omfattas av det multilaterala systemet. Tillträdet skall förenklas i enlighet med bestämmelserna i artikel 12.

Tillträdet till sådan teknik, förbättrade sorter och genetiskt material skall beviljas och underlättas med beaktande av tillämpliga äganderättigheter och lagar rörande tillträde samt i enlighet med nationella möjligheter. En stor del av produkterna av växtförädling i de industrialiserade länderna har skyddats av immaterialrätter.

I punkt b ii anges åtgärder för att möjliggöra tillträde till teknik och dess överföring till i synnerhet utvecklings- och övergångsländer.

I punkt b iii bestäms om genomförande och underlättande av tillträde till och överföring av teknik till utvecklingsländer som är fördragsslutande parter, särskilt de minst utvecklade länderna och övergångsländer. Punkt iii gäller också teknik som skyddas av immaterialrätter. De fördragsslutande parterna skall genomföra och underlätta tillträdet till och överföringen av teknik med skäliga och mest gynnsamma villkor. Detta gäller i synnerhet teknik för bevarande eller teknik avsedd för jordbrukare i utvecklingsländer och särskilt de minst utvecklade länderna och övergångsländer. Jordbrukare i de minst utvecklade länderna och i övergångsländer har sällan möjlighet att på annat sätt få tillgång till teknik av denna typ. Genom inbördes överenskommelse kan tillträde och överföring möjliggöras och underlättas, inbegripet koncessionella och preferentiella villkor, bl.a. med hjälp av partnerskap för forskning och utveckling inom ramen för det multilaterala systemet. Villkoren för tillträde och överföring bör tryggas genom immateriell äganderätt, t.ex. effektiv respekt för och skydd av upphovsrätt.

Stycke c gäller kapacitetsförstärkning. Med hänsyn till utvecklings- och övergångsländernas behov skall de fördragsslutande parterna vid kapacitetsförstärkningen ge prioritet till program för teknisk och vetenskaplig utbildning för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser, till utveckling och förstärkning av anläggningar samt till veten-

skaplig forskning som företrädesvis skall bedrivas i utvecklings- och övergångsländerna. Tyngdpunkten för förstärkningen av vetenskaplig forskning och kapacitet i anslutning till den bör i mån av möjlighet förläggas till utvecklings- och övergångsländerna. Kapacitetsförstärkningen genomförs i samverkan med institutioner i dessa länder.

Punkt d gäller fördelning av ekonomiska och andra vinster som uppstår vid kommersialisering.

I punkt d i bestäms om de privata och offentliga sektorernas medverkan via partnerskapsförhållanden och annat samarbete i åtgärder för att åstadkomma kommersiell nyttofördelning. Även den privata sektorn i utvecklings- och övergångsländerna deltar i den kommersiella nyttofördelningen.

I punkt d ii bestäms om fördelning av de ekonomiska vinsterna i sådana fall då växtgenetiskt material som mottagits från systemet kommersialiseras. Standardavtalet för överföring av material skall innehålla en bestämmelse enligt vilken en mottagare av genetiskt material som kommersialiserar en produkt som är en växtgenetisk resurs för livsmedel och jordbruk och som innehåller material som mottagits från det multilaterala systemet skall betala en rättvis del av de vinster som uppstår vid kommersialiseringen av denna produkt till systemet. Skyldighet att betala uppkommer dock inte om produkten utan begränsningar är tillgänglig för andra för fortsatt forskning och förädling. I sådana fall skall mottagaren som kommersialiserar produkten bara uppmanas att erlagga betalningen.

Nyttofördelningen är obligatorisk, om en produkt inte utan begränsningar är tillgänglig för andra för fortsatt forskning och förädling. I annat fall är det frivilligt att fördela vinsterna. Fördraget innehåller dock inte några bestämmelser om när det anses att en produkt inte utan begränsningar är tillgänglig för andra. På basis av förhandlingshistorien kan det konstateras att med sådana situationer avses i första hand fall där kommersialiserade produkter skyddas av patent eller andra immaterialrätter. Sådana situationer kan också uppkomma när användningen av produkter begränsas genom avtal eller med tekniska metoder. Nya sorter som växtförädlare ut-

vecklat och lanserat på marknaden är utan hinder av växtförädlarrätt tillgängliga för fortsatt forskning och växtförädling. Den obligatoriska nyttofördelningen gäller således inte sorter som skyddas av växtförädlarrätt.

Det styrande organet skall vid sitt första sammanträde bestämma nivån, formen och sättet för betalningen, i enlighet med affärs-mässig praxis. Det styrande organet kan bestämma att olika betalningsbelopp skall fastställas för olika kategorier av mottagare som kommersialiserar sådana produkter och det kan även besluta att småjordbrukare i utvecklings- och övergångsländer skall befrias från dessa betalningar. Det styrande organet kan också då och då ompröva betalningsbeloppen för att uppnå en rättvis och rimlig fördelning av vinsterna. Inom en femårsperiod från och med att avtalet har trätt i kraft kan det styrande organet också utvärdera om de bestämmelser i standardavtalet för överföring av material som föreskriver obligatorisk betalning även skall vara tillämpliga i fall då produkter kommersialiserats utan begränsning för fortsatt forskning och förädling för andra mottagare.

Eftersom det handlar om ett nytt slags system för fördelning av den nytta som uppstår av nyttjandet av växtgenetiska resurser är det svårt att bedöma hur systemet fungerar och vilka produkter och vinster eventuellt behandlas inom det. Det väsentliga är att eventuella vinster inte blir tillgängliga endast för en begränsad grupp som har råd att köpa rättigheter till en patentskyddad produkt. Stycke 2 syftar till att göra det möjligt att fördela vinsterna även till sådana befolkningsgrupper som inte har möjlighet att försvara sina rättigheter inom ramen för affärs-mässiga arrangemang.

Enligt stycke 3 bör de vinster som uppstår vid nyttjandet av de växtgenetiska resurserna i första hand riktas mot jordbrukare i alla länder, i synnerhet utvecklings- och övergångsländer, som bevarar och på ett hållbart sätt nyttjar växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Stycke 4 gäller ett förfarande för att inom ramen för strategin för finansiering enligt artikel 18 erbjuda specifikt stöd för bevarande av växtgenetiska resurser i utvecklings- och övergångsländer, vars bidrag till mångfalden

av växtgenetiska resurser som omfattas av det multilaterala systemet är betydande eller har särskilda behov.

I stycke 5 konstateras att de fördragsslutande parterna medger att utvecklings- och övergångsländernas möjligheter att till fullo tillämpa den globala handlingsplanen i hög grad beror på ett effektivt genomförande av fördragets bestämmelser om opartisk och rättvis fördelning av nyttan samt av strategin för finansiering enligt artikel 18.

Enligt stycke 6 skall de fördragsslutande parterna utreda formerna för en strategi för frivilliga bidrag till fördelningen av vinster, så att den livsmedelsindustri som drar fördel av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk bidrar till det multilaterala systemet. Efter det att fördraget har trätt i kraft kommer det styrande organet att utreda, inom ramen för strategin, möjligheterna att upprätta ett frivilligt system för fördelning av vinsterna. I detta skede har inget beslut fattats om mekanismen, och enligt fördragstexten bör anslutningen till den även i ett senare skede vara frivilligt. Systemet för fördelning av nytta har betydelse för konkurrensen mellan företag och beslut om det bör därmed fattas på gemenskapsnivå.

DEL V. Stödåtgärder

Artikel 14. *Den Globala handlingsplanen.* I artikeln konstateras att den globala handlingsplanen för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk är av betydelse för detta fördrag. De fördragsslutande parterna bör därför verka för att den globala handlingsplanen genomförs på ett effektivt sätt, inklusive genom nationella åtgärder och, när så är lämpligt, genom internationellt samarbete för att skapa en sammanhängande ram för, bland annat kapacitetsförstärkning, tekniköverföring och informationsutbyte. Samtidigt bör bestämmelserna om det multilaterala systemet i artikel 13 beaktas.

Det europeiska programmet för växtgenetiska resurser (ECP/GR) är ett europeiskt grundläggande instrument för genomförandet av den globala handlingsplanen. Finland är medlem i programmet och deltar såväl i det styrande organet för att styra verksamheten

och i det praktiska genomförandet i synnerhet via Nordiska genbanken. Finland har också gjort upp ett nationellt växtgenetiskt program för jord- och skogsbruket. Programmet syftar till att uppnå de mål som anges i den globala handlingsplanen.

Artikel 15. *Ex situ-samlingar av de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som innehas av de internationella jordbruksforskningsinstitut som stöds av Konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning och andra internationella institutioner.* I artikeln bestäms om de avtal som det styrande organet kan ingå om de *ex situ*-samlingar av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som förvaltas av de internationella jordbruksforskningsinstitut inom den konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning, nedan CGIAR.

I stycke 1 punkt a föreskrivs att de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som ingår i bilaga I till fördraget om växtgenetiska resurser och som förvaltas av de internationella jordbruksforskningsinstitut skall vara tillgängliga i enlighet med de bestämmelser som anges i del IV i fördraget. I del IV finns bestämmelser om det multilaterala systemet för tillträde och fördelning av nytta.

I punkt b bestäms om tillträde till andra växtgenetiska resurser än de som ingår i bilaga I och som samlats in före ikraftträdandet av fördraget och som innehas av de internationella jordbruksforskningsinstitut. De internationella jordbruksforskningsinstitut har omfattande samlingar av i synnerhet sorter av växter som används som baslivsmedel. En stor del av samlingen har samlats in från de minst utvecklade länderna och övergångsländer innan biodiversitetskonventionen trädde i kraft. Innan biodiversitetskonventionen trädde i kraft betraktades de genetiska resurserna som mänsklighetens gemensamma arv, inte som naturtillgångar inom staternas suveränitet. Merparten av de internationella jordbruksforskningsinstitutens samlingar faller således utanför staternas suveränitet. Sådana växtgenetiska resurser bör hållas tillgängliga i enlighet med bestämmelserna i avtalen för överföring, vilka gäller med stöd av avtal mellan de internationella jordbruksforskningsinstitut och FAO. Standardavta-

let för överföring av material ändras genom beslut av det styrande organet senast vid dess andra stadgeenliga sammanträde. Det styrande organet skall då höra de internationella jordbruksforskningsinstituterna i enlighet med bestämmelserna i fördraget om växtgenetiska resurser.

I punkt b i bestäms om information till det styrande organet gällande avtal för överföring av material. De internationella jordbruksforskningsinstituterna skall informera det styrande organet om de avtal för överföring som slutits i enlighet med en av det styrande organet fastställd tidsplan.

I punkt b ii bestäms om erhållande av prover på växtgenetiska resurser. Fördragsslutande parter har rätt att utan avtal för överföring få prover på växtgenetiska resurser som insamlats från *in situ*-förhållanden på deras territorium.

I punkt b iii bestäms om användande av vinster som uppstår i enlighet med avtal för överföring av material. Vinster som tillkommer den mekanism som anges i artikel 19.3 punkt f skall särskilt användas för bevarande och hållbart nyttjande av den ifrågavarande växtgenetiska resursen, i synnerhet i nationella och regionala program i utvecklings- och övergångsländer, särskilt i mångfaldscentrum och de minst utvecklade länderna. Strävan är att rikta nyttan av de växtgenetiska resurserna till de områden från vilka resurserna härstammar eller till områden som annars anses vara viktiga för bevarandet av växtgenetiska resurser, dvs. mångfaldscentrum.

I punkt b iv föreskrivs att de internationella jordbruksforskningsinstituterna skall vidta åtgärder för att trygga att fastställda villkor i avtalen för överföring efterlevs och skall informera det styrande organet om överträdelser.

I punkt c fastställs det styrande organets befogenhet att utforma policyanvisningar för de *ex situ*-samlingar som de internationella jordbruksforskningsinstituterna innehar och som är underkastade bestämmelserna i fördraget.

I punkt d bestäms om förvaltning och administrering av samlingarna. De anläggningar där *ex situ*-samlingar bevaras kvarstår under de internationella jordbruksforskningsin-

stituterna och de internationella jordbruksforskningsinstituterna förbinder sig att förvalta och administrera samlingarna i enlighet med internationellt godkända normer och de normer för genbanker som godkänts av FAO.

I punkt e föreskrivs möjlighet för det styrande organet att tillhandahålla tekniskt stöd för de internationella jordbruksforskningsinstituterna.

I punkt f föreskrivs rätt för det styrande organets sekreterare att få tillträde till anläggningar samt att inspektera verksamhet som utförs där och som direkt berör bevarande och utbyte av det material som avses i artikeln.

Punkt g gäller åtgärder vid force majeure eller i motsvarande situationer där ett tillfredsställande bevarande av *ex situ*-samlingar förhindras eller hotas. Det styrande organets sekreterare skall då med värdlandets medgivande i möjligaste mån hjälpa till med evakuering eller överföring av materialet.

Stycke 2 gäller förenklat tillträde till växtgenetiska resurser som anges i bilaga I och som ingår i det multilaterala systemet. Förenklat tillträde beviljas de internationella jordbruksforskningsinstitut som tecknat avtal med det styrande organet. Dessa centrum skall finnas förtecknade på en lista som på begäran ställs till de fördragsslutande parternas förfogande.

I stycke 3 föreskrivs att annat material än det som ingår i bilaga I och som mottagits och bevarats av internationella jordbruksforskningsinstitut efter det att fördraget trätt i kraft skall vara tillgängligt. Materialet skall hållas tillgängligt på villkor som är förenliga med dem som överenskommit inbördes mellan det internationella jordbruksforskningsinstitut som har mottagit materialet och dessa resursers ursprungsland eller det land som förvärvat resurserna i enlighet med biodiversitetskonventionen eller annan tillämplig lagstiftning.

I stycke 4 bestäms om tillträde till växtgenetiska resurser som inte räknas upp i bilaga I och som är av betydelse för de internationella jordbruksforskningsinstitutens program och verksamhet. De fördragsslutande parterna uppmanas att på inbördes överenskomna villkor bevilja de internationella jordbruksforskningsinstitut som tecknat avtal med det

styrande organet tillträde till sådant material.

I stycke 5 bestäms om det styrande organets åtgärder för att växtgenetiska resurser vid internationella institutioner motsvarande CGIAR skall införlivas i fördraget. Det styrande organet skall sträva efter att upprätta avtal för detta ändamål med andra internationella institutioner. Ett sådant avtal upprättas också beträffande samlingarna i Nordiska genbanken i den händelse att Nordiska ministerrådet beslutar att samlingarna skall införlivas i fördraget.

Artikel 16. *Internationella nätverk för växtgenetiska resurser.* I stycke 1 sägs att det nuvarande samarbetet inom ramen för internationella nätverk för växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk skall uppmuntras eller utvecklas, med hänsyn till befintliga avtal och i enlighet med bestämmelser i detta fördrag, för att säkerställa en så fullständig täckning som möjligt av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

I stycke 2 förutsätts att de fördragsslutande parterna, när så är lämpligt, skall uppmuntra samtliga relevanta institutioner, inklusive statliga, privata och icke-statliga, institutioner för forskning och förädling eller andra institutioner, att i mån av möjlighet medverka i de internationella nätverken.

De åtgärder som ingår i artikeln utgör redan nu en del av den etablerade internationella verksamheten för de anläggningar och forskningsorganisationer som avses i stycke 2.

Artikel 17. *Det globala informationssystemet för växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.* Enligt stycke 1 skall de fördragsslutande parterna samverka för att på grundval av befintliga informationssystem utveckla och förstärka ett globalt informationssystem. Syftet är att underlätta utbyte av information om vetenskapliga, tekniska och miljömässiga spörsmål rörande växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Informationsutbytet bidrar till att fördela nyttan genom att ställa information om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk till förfogande för samtliga fördragsslutande parter.

När det globala informationssystemet utvecklas kommer samarbete med förmedlingsinstitution för biodiversitetskonventionen att eftersträvas. Systemet för utbyte av informa-

tion enligt biodiversitetskonventionen innefattar bl.a. sådan information om forskning, teknisk överföring, samarbete i anslutning till dem, internationell och nationell lagstiftning samt olika branschexperter som främjar målen och de tematiska arbetsprogrammen enligt konventionen, inbegripet arbetsprogrammet för biodiversitet inom jordbruket. Systemet samordnas av sekretariatet för biodiversitetskonventionen. Systemet har dock en decentraliserad struktur och baserar sig på samarbete mellan konventionens olika samarbetsparter och internationella kontaktenheter. I Finland fungerar Finlands miljöcentral som kontaktenhet för systemet för utbyte av information. Miljöcentralen upprätthåller Finlands system för utbyte av information om biologisk mångfald (LUMONET) på finska och på engelska. Eftersom systemet för utbyte av information enligt biodiversitetskonventionen baserar sig på samarbete mellan befintliga instanser, faller det naturligt att också systemet för utbyte av information om genetiska resurser inom jordbruket ansluts till detta samarbete.

Enligt stycke 2 förbinder de fördragsslutande parterna sig att, i syfte att skydda det genetiska materialet, utfärda en snabb varning om faror som hotar ett effektivt utnyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Enligt stycke 3 skall de fördragsslutande parterna bistå FAO:s kommission för genetiska resurser vid dess regelbundna översyn av tillståndet för världens växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i avsikt att underlätta uppdateringen av den globala handlingsplanen.

DEL VI. **Finansiella bestämmelser**

Artikel 18. *Finansiella resurser.* I artikeln finns bestämmelser om en finansieringsstrategi som syftar till att förstärka tillgängligheten, öppenheten, ändamålsenligheten och effektiviteten vid anskaffningen av finansiella resurser för genomförandet av verksamhet som lyder under fördraget. Enligt stycke 1 förbinder de fördragsslutande parterna sig att genomföra en strategi för finansiering i enlighet med bestämmelserna i fördraget. I stycke 2 anges målen för strategin för finan-

siering.

Stycke 3 gäller fastställande av ett finansiellt mål i syfte att mobilisera medel för prioriterade verksamheter, planer och program, särskilt i utvecklings- och övergångsländer. Det styrande organet skall regelbundet uppställa ett sådant finansiellt mål.

I artikeln anges inte några finansiella förpliktelse som är bindande för de fördragsslutande parterna. Enligt stycke 4 skall finansieringsstrategin genomföras med nationella åtgärder, via internationella mekanismer, fonder och organ samt via bilaterala, regionala och multilaterala vägar.

I punkt a bestäms att internationella mekanismer, fonder och organ skall användas så att önskad prioritet och uppmärksamhet ges effektiv fördelning av förutsebara och överenskomna resurser för genomförandet av planer och program i överensstämmelse med fördraget.

I punkt b konstateras att omfattningen av hur de fördragsslutande parter som är utvecklings- eller övergångsländer kan fullgöra sina åligganden enligt fördraget kommer att bero på den effektiva fördelningen, i synnerhet från de utvecklade länderna, av de resurser som avses i denna artikel. Det förutsätts att de fördragsslutande parter som är utvecklings- eller övergångsländer ger nödvändig prioritet, i sina egna planer och program, till förstärkning av sin kapacitet när det gäller växtgenetiska resurser.

Punkt c gäller användningen av bilaterala, regionala och multilaterala vägar för genomförandet av finansieringsstrategin. Enligt punkten tillhandahåller de utvecklade länderna och utvecklingsländerna använder finansiella resurser för genomförandet av fördraget via dessa vägar. Dessa vägar anses också omfatta de mekanismer som det styrande organet inrättat, t.ex. öppnande av ett placeringskonto för deposition och användning av medel.

Punkt d gäller nationell verksamhet för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser och beviljande av finansiella resurser för denna verksamhet. De anslagna finansiella resurserna kan inte användas för ändamål som inte är förenliga med bestämmelserna i detta fördrag, i synnerhet på områden som rör internationell handel med rå-

varor.

Enligt punkt e är också de finansiella vinster som följer av artikel 13.2 punkt d en del av strategin för finansiering. Enligt punkt f kan den finansiella strategin också genomföras genom privata bidrag.

Enligt punkt 5 skall prioritet ges till genomförandet av överenskomna planer och program för jordbrukare i utvecklingsländer, särskilt i de minst utvecklade länderna samt i övergångsländerna, som bevarar och på ett hållbart sätt nyttjar växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

DEL VII. Institutionella bestämmelser

Artikel 19. *Det styrande organet.* I artikeln finns bestämmelser om det styrande organet och dess beslutsfattande. I stycke 1 sägs att ett styrande organ inrättas för fördraget. Det styrande organet fungerar som sammanträde för de fördragsslutande parterna i fördraget. Enligt stycke 2 skall det styrande organets beslut fattas enhälligt. Beträffande vissa ärenden kan man i enhällighet också enas om en annan beslutsmetod. Ett enhälligt beslut krävs dock alltid i frågor som gäller ändring av fördraget eller bilagorna. I sådana fall då det styrande organet bereder beslut som strider mot rättssystemet i Finland kan Finland förhindra att beslut fattas.

Enligt stycke 3 är det styrande organets allmänna uppgift att främja att fördraget genomförs till fullo och enligt målen. Det styrande organet skall dessutom bl.a. ge allmänna anvisningar och riktlinjer samt anta de rekommendationer, planer och program som är nödvändiga för att genomföra fördraget. Vid sitt första sammanträde antar det styrande organet strategin för finansiering för att genomföra fördraget. Till det styrande organets uppgifter hör också att anta budgeten för fördraget, inrätta behövliga underorgan och finansförvaltningssystem samt anta behövliga ändringar av fördraget och dess bilagor.

Enligt stycke 3 punkt g hör det till det styrande organets uppgifter att utveckla samarbete med partskonferensen för biodiversitetskonventionen samt med andra relevanta internationella organisationer och fördragsorgan när det gäller frågor som omfattas av fördraget om växtgenetiska resurser. Samar-

betet inbegriper också medverkan i strategin för finansiering.

Programmet för biodiversitet inom jordbruket, anvisningarna om tillgång och tillträde till genetiska resurser samt programmet för skydd av urbefolkningarnas kunskaper i anslutning till biodiversitet understryker vikten av samarbete med olika instanser, t.ex. FAO. Det internationella och nationella samarbetet för genomförandet av program enligt biodiversitetskonventionen och fördraget om växtgenetiska resurser breddar också indirekt den finansiella arsenalen för fördraget om växtgenetiska resurser i riktning mot den globala miljöfaciliteten (GEF). Annars skulle det vara omöjligt att anlita miljöfaciliteten.

Enligt punkt l noterar det styrande organet relevanta beslut som fattats av partskonferensen för biodiversitetskonventionen och andra behöriga internationella organisationer och fördragsorgan. Med stöd av punkt m skall det styrande organet också informera, när så är lämpligt, berörda parter om frågor som rör genomförandet av fördraget om växtgenetiska resurser. I enlighet med punkt n skall det styrande organet dessutom godkänna bestämmelserna i avtalen med de internationella jordbruksforskningsinstituterna och andra internationella institutioner som avses i artikel 15. Det styrande organet kan också ompröva och ändra det standardavtal för överföring av material som avses i artikel 15.

Enligt stycke 4 disponerar varje fördragsslutande part en röst och kan vid det styrande organets sammanträden företrädas av ett ombud. Ombudet kan åtföljas av en ställföreträdare samt av sakkunniga och rådgivare, vilka får delta i det styrande organets överläggningar. Ställföreträdarna, de sakkunniga och rådgivarna har rösträtt bara om de är vederbörligen behöriga att ersätta ett ombud.

Enligt stycke 5 får Förenta Nationerna, dess fackorgan och Internationella atomenergiorganet liksom varje stat som inte är fördragsslutande part delta som observatör vid det styrande organets sammanträden. Varje annat organ eller fackorgan, såväl statlig som icke-statlig, som är behörigt inom områden som har med bevarande eller hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser att göra kan ges tillträde som observatör, såvida inte minst en tredjedel av de närvarande fördrags-

slutande parterna motsätter sig detta.

I stycke 6 föreskrivs att en medlemsorganisation i FAO som är fördragsslutande part och medlemsstaterna i denna medlemsorganisation som är fördragsslutande parter skall utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter knutna till deras egenskap som medlem, i enlighet med FAO:s konstitution och allmänna stadgar efter vederbörliga ändringar.

Enligt stycke 7 kan det styrande organet vid behov anta sina egna procedurregler och sina finansiella bestämmelser. Procedurreglerna och de finansiella bestämmelserna får dock inte vara oförenliga med eller ändra bestämmelserna i fördraget om växtgenetiska resurser.

I stycke 8 konstateras att det styrande organets sammanträde är beslutfört bara om ombud som representerar en majoritet av de fördragsslutande parterna är närvarande.

Enligt bestämmelserna i stycke 9 skall det styrande organet hålla sammanträden minst en gång vartannat år. Dessa sammanträden bör, i möjligaste mån, äga rum omedelbart före eller efter de ordinarie sammanträdena med FAO:s kommission för genetiska resurser. Enligt stycke 10 kan det styrande organet också hålla extra sammanträden när det styrande organet anser det nödvändigt eller på skriftlig begäran av en fördragsslutande part, under förutsättning att denna begäran stöds av minst en tredjedel av de fördragsslutande parterna.

Enligt stycke 11 skall det styrande organet välja ordförande och vice ordförande i enlighet med dess procedurregler.

Artikel 20. *Sekretariatet*. I artikeln finns bestämmelser om fördragets sekreterare och sekreterarens uppgifter. Det styrande organets sekreterare skall utses av FAO:s generaldirektör, efter det styrande organets godkännande. Sekreteraren skall organisera sammanträden för det styrande organet och för de underorgan som kan komma att bildas, hjälpa det styrande organet och rapportera om sin verksamhet till det styrande organet. Dessutom skall sekreteraren underrätta samtliga fördragsslutande parter och generaldirektören om de beslut som fattats av det styrande organet samt om den information som de fördragsslutande parterna lämnat. Sekretera-

ren skall dessutom tillhandahålla handlingar för det styrande organets sammanträden på Förenta nationernas sex språk. Sekreteraren skall samarbeta med andra organisationer och fördragsorgan, särskilt sekretariatet för biodiversitetskonventionen, för att uppnå målen för detta fördrag.

Artikel 21. *Efterlevnad.* Enligt artikeln skall det styrande organet vid sitt första sammanträde överväga och godkänna effektiva samarbetsförfaranden och operativa mekanismer för att främja efterlevnaden av bestämmelserna i fördraget och behandla frågor som rör avsteg från dess efterlevnad. Dessa förfaranden och mekanismer inbegriper uppföljning och erbjudande om råd och hjälp, inklusive juridisk rådgivning och hjälp, om nödvändigt. Dessa erbjuds i synnerhet till förmån för utvecklings- och övergångsländer.

Artikel 22. *Twistlösning.* I stycke 1 konstateras att lösningar på tvister rörande tolkningen eller tillämpningen av fördraget i första skall sökas genom förhandlingar. Om de fördragsslutande parterna inte kan nå en lösning, kan de enligt stycke 2 gemensamt vända sig till, eller begära medling av, en utomstående. Enligt stycke 3 kan en fördragsslutande part deklarerat skriftligen att den för en tvist som inte bilagts i enlighet med stycke 1 eller 2 i artikeln accepterar obligatorisk skiljedom eller hänskjutande av tvisten till Internationella domstolen. I del 1 i bilaga II till fördraget finns närmare bestämmelser om formen och förfarandena för skiljedom.

Enligt stycke 4 skall tvisten hänskjutas till förlikning enligt del 2 i bilaga II till fördraget, om de tvistande parterna inte har godtagit samma eller något förfarande, såvida inte parterna överenskommer om något annat.

Finland har erkänt Internationella domstolens domsrätt ipso facto och som behörig utan särskilt avtal på ömsesidiga villkor beträffande varje stat som godtar samma förpliktelse (utrikesministeriets meddelande FördrS 29/1958). Samtycket täcker också de tvister som avses i artikeln. I samband med antagandet av fördraget om växtgenetiska resurser har Finland inte gett samtycke till att tvister biläggs av skiljedomstol.

Artikel 23. *Ändringar av fördraget.* Enligt stycke 1 har varje fördragsslutande part rätt

att föreslå ändringar av fördraget. I enlighet med stycke 2 behandlas ändringsförslag vid det styrande organets sammanträde, som fungerar som de fördragsslutande parternas sammanträde. Sekreteraren skall tillställa de övriga fördragsslutande parterna texten till ändringsförslaget minst sex månader före det möte vid vilket ändringen föreslås bli antagen.

Enligt stycke 3 kan fördraget ändras bara genom enhälligt beslut av de fördragsslutande parter som är närvarande vid det styrande organets sammanträde. Enligt stycke 4 skall ändringen träda i kraft mellan de fördragsslutande parter som godkänt den på den nittionde dagen efter deposition av handlingen för ratificering, godtagande eller godkännande av två tredjedelar av de fördragsslutande parterna. Därefter skall ändringen träda i kraft för varje annan part på den nittionde dagen efter det att den fördragsslutande parten har ingivit sitt instrument för ratificering, godtagande eller godkännande av ändringen.

Artikel 24. *Bilagor.* Enligt stycke 1 utgör bilagorna en integrerad del av fördraget. I bilaga I ingår en förteckning över de grödor som omfattas av det multilaterala systemet. I bilaga II finns bestämmelser om skiljedom och förlikning. Bestämmelserna om ändring av fördraget i artikel 23 tillämpas också på ändring av bilagorna.

Artikel 25. *Undertecknande.* I artikeln bestäms om undertecknandet av fördraget. Fördraget stod öppet för undertecknade vid FAO fram till den 4 november 2002 för samtliga FAO:s medlemmar och för samtliga stater som, utan att vara medlemmar i FAO, är medlemmar i Förenta Nationerna, i en av dess specialiserade institutioner eller i Internationella atomenergiorganet. Före utsatt datum undertecknades fördraget av 77 stater och Europeiska gemenskapen. Finland undertecknade fördraget den 6 juni 2002.

Artikel 26. *Ratificering, godtagande eller godkännande.* Det förutsätts att fördraget skall ratificeras, antas eller godkännas av de stater som anges i artikel 25. Handlingarna för ratificering, godtagande eller godkännande deponeras hos depositarien.

Artikel 27. *Anslutning.* Fördraget står öppet för anslutning av samtliga medlemmar i FAO och av samtliga stater som, utan att vara

medlemmar i FAO, är medlemmar i Förenta nationerna, i en av dess specialiserade institutioner eller i Internationella atomenergiorganet från den dag då fördraget stängts för undertecknande.

Artikel 28. *Ikraftträdande.* I artikeln bestäms om ikraftträdandet av fördraget. Fördraget träder i kraft på den nittionde dagen efter den dag då minst 40 fördragsslutande parter i fördraget har deponerat sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument hos FAO, under förutsättning att minst 20 ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument deponerats av medlemmar i FAO. Enligt artikel 29.2 gäller att ratifikations-, godtagande-, godkännande-, anslutnings- eller frånträdeshandlingen som deponerats av en medlemsorganisation i FAO inte skall betraktas som ett tillskott till de handlingar som ingivits av medlemsstaterna i denna medlemsorganisation. Innan propositionens avlåtande har 32 stater ratificerat eller godkänt fördraget eller anslutit sig till det.

För varje medlem i FAO eller för varje stat som, utan att vara medlemmar i FAO, är medlemmar i Förenta Nationerna, i en av dess specialiserade institutioner eller i Internationella atomenergiorganet som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till fördraget efter det att villkoren för fördragets ikraftträdande enligt stycke 1 har uppfyllts gäller enligt stycke 2 att fördraget träder i kraft på den nittionde dagen efter det att ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningshandlingen har deponerats.

Artikel 29. *FAO:s medlemsorganisationer.* När en av FAO:s medlemsorganisationer deponerar en ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningshandling för detta fördrag skall medlemsorganisationen, enligt bestämmelserna i FAO:s konstitution tillkännage varje ändring som rör fördelningen av befogenheter, om det är nödvändigt med hänsyn till dess godtagande av fördraget. Varje fördragsslutande part kan, när som helst, begära av en medlemsorganisation i FAO som är fördragsslutande part att ange vem, medlemsorganisationen eller medlemsstaterna, som är ansvarig för genomförandet av en viss fråga som avses i detta fördrag. Medlemsorganisationen bör tillhandahålla

denna information inom rimlig tid.

Enligt stycke 2 gäller att ratifikations-, godtagande-, godkännande-, anslutnings- eller frånträdeshandlingen som deponerats av en medlemsorganisation i FAO inte skall betraktas som ett tillskott till de handlingar som ingivits av medlemsstaterna i denna medlemsorganisation.

Artikel 30. *Reservationer.* Inga reservationer får göras till fördraget.

Artikel 31. *Icke-avtalslutande parter.* I artikeln sägs att de fördragsslutande parterna skall uppmana varje medlemsstat i FAO eller varje annan stat som inte är avtalslutande part att godta fördraget.

Artikel 32. *Frånträde.* En fördragsslutande part kan frånträda fördraget tidigast inom två år från den dag då fördraget trätt i kraft för parten i fråga. Efter det är frånträde möjligt när som helst genom en skriftlig underrättelse till depositarien. Depositarien skall omedelbart informera samtliga fördragsslutande parter om frånträdet och frånträdet träder i kraft ett år efter den dag då depositarien mottagit underrättelsen.

Artikel 33. *Upphörande.* Fördraget upphör automatiskt om antalet fördragsslutande parter till följd av uppsägning understiger fyrtio, om inte annat beslutas i enhällighet av återstående fördragsslutande parter. Depositarien skall underrätta de återstående fördragsslutande parterna när antalet minskat till fyrtio. I stycke 3 sägs att om fördraget upphör skall placeringen av tillgångar ske enligt de finansiella bestämmelser som antagits av det styrande organet.

Artikel 34. *Depositarie.* FAO:s generalsekretärer är depositarie för fördraget.

Artikel 35. *Autentiska texter.* De arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna av fördraget är giltiga texter.

BILAGA I

I bilaga I ingår en förteckning över de grödor som omfattas av det multilaterala systemet.

BILAGA II

I bilaga II finns bestämmelser om skiljedom och förlikning. Del 1 innehåller bestämmelser om formen och förfarandena för

skiljedom, t.ex. skiljedomstolens sammansättning, utnämning av skiljedomare, de tvistande parternas skyldigheter och den bindande karaktären hos skiljedomstolens beslut. I del 2 finns bestämmelser om förlikning, t.ex. förlikningskommissionens sammansättning, ledamöter och utnämning av ordförande samt om beslutsfattandet.

2. Lagförslag

Lag om sättande i kraft av de bestämmelser i det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som hör till området för lagstiftningen

1 §. Enligt paragrafen skall de bestämmelser i fördraget om växtgenetiska resurser som hör till området för lagstiftningen gälla som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §. Om ikraftträdandet av lagen bestäms genom förordning av republikens president. Avsikten är att lagen skall träda i kraft samtidigt som fördraget träder i kraft för Finlands vidkommande.

3. Ikraftträdande

Fördraget om växtgenetiska resurser har ännu inte trätt i kraft internationellt. Fördraget träder i kraft på den nittionde dagen efter den dag då det fjortonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerats. Ett ytterligare villkor för ikraftträdandet är att minst 20 av ovan nämnda instrument har deponerats av medlemmar i FAO. Den lag som ingår i propositionen avses träda i kraft samtidigt som fördraget träder i kraft för Finlands vidkommande och vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

Om ett internationellt fördrag innehåller en bestämmelse i en fråga som faller inom landskapet Ålands behörighet, gäller enligt 59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland att för att bestämmelsen skall bli gällande i landskapet skall lagtinget ge sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft. Fördraget om växtgenetiska resurser innehåller bestämmelser som indirekt eller direkt

gäller jordbruk, styrning av lantbruksproduktion, tillvaratagande av jordbruksmarks produktionsförmåga samt naturvård. Enligt 18 § självstyrelselagen för Åland är dessa sådana frågor som faller inom Ålands lagstiftningsbehörighet.

Bestämmelser som faller inom Ålands lagstiftningsbehörighet ingår i synnerhet i artiklarna 5 och 6, som gäller skyddsåtgärder samt hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Enligt artikel 5.1 punkt c skall de fördragsslutande parterna främja bevarandet av växtgenetiska resurser genom att, vid behov, uppmuntra och stödja jordbrukares och lokalsamhällenas ansträngningar att genom praktisk odling förvalta och bevara växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Enligt punkt d skall de fördragsslutande parterna främja *in situ*-bevarande av vilda arter som är släkt med odlade växter samt vilda växter för livsmedelsproduktion även på skyddsområden. I artikel 6 bestäms om åtgärder för ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Sådana åtgärder är t.ex. en i artikel 6.2 punkt d avsedd ökning av den genetiska diversiteten i det material som står till jordbrukarnas förfogande samt den åtgärd som avses i punkt e, dvs. främjande av en ökad användning av lokala och till lokala förhållanden anpassade grödor, sorter och underutnyttjade arter. För att den lag om sättande i kraft som ingår i propositionen skall träda i kraft i landskapet Åland måste lagtinget således ge sitt bifall till författningen i enlighet med 59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordningen

I enlighet med 94 § 1 mom. grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens samtycke. Bestämmelser som av någon annan orsak kräver riksdagens godkännande är bl.a. internationella förpliktelser som är bindande för riksdagens budgetbefogenheter (t.ex. GrUU

45/2000 rd). Som sådana förpliktelser har i praktiken betraktas närmast sådana bestämmelser som medför direkta utgifter för staten.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis skall en bestämmelse anses höra till området för lagstiftningen, om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas i lag, om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller om det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. På dessa grunder hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11 och 12/2000 rd).

Artikel 2 i fördraget om växtgenetiska resurser innehåller de viktigaste definitionerna med tanke på tillämpningen av fördraget. En dylik avtalsbestämmelse som indirekt påverkar tolkningen och tillämpningen av materiella avtalsbestämmelser som hör till området för lagstiftningen hör också själv till området för lagstiftningen (GrUU 6/2001 rd).

Det skydd av genetiska resurser genom praktisk odling som avses i artikel 5.1 punkt c har främjats genom systemet för jordbrukets miljöstöd enligt EG:s förordning om utveckling av landsbygden. På det nationella planet har systemet administrerats med stöd av lagen om finansiering av landsbygdsnärningar. Det *in situ*-bevarande som avses i punkt d genomförs med stöd av naturvårdslagen. Stycke 2 gäller åtgärder för att begränsa eller eliminera hot mot växtgenetiska resurser. På det nationella planet har dylika åtgärder vidtagits i synnerhet med stöd av växtskyddslagen. Till ovan nämnda delar hör bestämmelserna i artikeln till området för lagstiftningen.

I artikel 6 finns bestämmelser om åtgärder för främjande av hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. När det gäller stöd enligt EG:s förordning om utveckling av landsbygden främjas åtgärder som avses i artikel 6.2 punkt a i enlighet med lagen om finansiering av landsbygdsnärningar och genom bestämmelser på lägre nivå vilka utfärdats med stöd

av lagen. Valet av grödor och sorter påverkas på det sätt som avses i punkt e genom åtgärder i enlighet med lagen om handel med utsäde och lagen om främjande av växtförädlingsverksamheten samt i fråga om trädgårdsväxter genom åtgärder i enlighet med lagen om plantmaterial. Till denna del hör bestämmelsen till området för lagstiftningen.

I artikel 9 finns bestämmelser om jordbrukarnas rättigheter. Enligt artikel 9.2 punkterna b och c tillgodoses och främjas rättigheterna genom att jordbrukarna garanteras rätt till rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid nyttjandet av växtgenetiska resurser samt rätt att delta i beslutsfattande om rörbevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Enligt stycke 3 skall ingenting i artikeln tolkas som en begränsning av de rättigheter som jordbrukare kan ha när det gäller att bevara, nyttja, byta eller sälja egenproducerat utsäde eller förökningsmaterial, med förbehåll för bestämmelser i den nationella lagstiftningen. Dessa rättigheter föreskrivs på nationell nivå i patentlagen och lagen om växtförädlarrätt. Eftersom det handlar om grunderna för individens rättigheter och delvis om rättigheter som regleras i lag, hör innehållet i bestämmelsen till området för lagstiftningen.

Innehållet i artiklarna 10-13 hör till området för lagstiftningen till den del det föreskrivs om individens rätt att erhalla genetiska resurser från det multilaterala systemet samt om skyldigheten för den som tagit emot genetiska resurser att hålla det genetiska materialet tillgängligt för det multilaterala systemet. Detsamma gäller ovan nämnda bestämmelser till den del de förbjuder att växtgenetiskt material som erhållits från det multilaterala systemet skyddas av immaterialrätt eller någon annan rättighet. Till området för lagstiftningen hör också innehållet i de bestämmelser som gäller obligatoriska villkor i standardavtalet för överföring av material och där det förutsätts att den som tagit emot material från det multilaterala systemet tar in villkoren enligt avtalet för överföring i det avtal som gäller överföring av material till en annan person eller enhet. Det här är ett undantag från den allmänna principen om avtalsfrihet. I standardavtalet för överföring av material ingår ett villkor om att en rättvis del

skall betalas av de vinster som uppstår vid kommersialisering av en produkt som innehåller genetiskt material som mottagits från det multilaterala systemet. Trots att avtalet för överföring av material i sista hand är ett privaträttsligt avtal, innehåller det vad den standardiserade formen anbelanger sådana villkor med inskränkande verkan på rättigheterna för den som använder det multilaterala systemet och sådana skyldigheter beträffande detta som på det nationella planet regleras i lag.

Artikel 18 gäller finansiella resurser. Avsikten är att åtgärderna enligt fördraget skall finansieras med befintliga finansiella instrument och med frivilliga bidrag samt med medel som flyter in av kommersialiseringen av de genetiska resurserna. Stycke 4 punkt d i artikeln lämnar dessutom i hög grad utrymme för nationell prövning av finansieringen av nationella åtgärder för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Det handlar sålunda inte om en sådan avtalsbestämmelse som medför direkta utgifter för staten. Den nationella prövningsrätten begränsas emellertid av bestämmelsen om att beviljad finansiering inte får användas för ändamål som strider mot bestämmelserna i fördraget om växtgenetiska resurser. Det handlar därmed om en bestämmelse som begränsar åtgärder som regleras i lag och som därmed till sitt innehåll hör till området för lagstiftningen.

I artikel 22 bestäms att tvister mellan fördragsslutande parter rörande tolkningen eller tillämpningen av fördraget skall lösas av internationella domstolen eller genom skiljedom enligt bilaga II till fördraget. Det är inte obligatoriskt att acceptera de bindande metoderna för biläggande av tvister. Eftersom Finland har givit en allmän behörighetsförklaring beträffande internationella domstolen, vilken utan något särskilt meddelande också omfattar biläggandet av tvister med anledning av detta fördrag, uppställer bestämmelsen inte till denna del några sådana nya förpliktelser för Finland som skulle kräva riksdagens samtycke. Avsikten är inte heller att Finland skall förbinda sig att tillämpa skiljedom. Artikel 22 innehåller således inte några bestämmelser som kräver riksdagens samtycke. Om Finland i ett senare skede

önskar erkänna skiljedomstolens behörighet, skall särskilt samtycke begäras av riksdagen.

Fördraget om växtgenetiska resurser är ett s.k. blandavtal, dvs. ett avtal med delad kompetens. Det föreslås därför att riksdagen godkänner fördraget till den del fördraget faller inom Finlands behörighet. Behörighetsfördelningen mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater är inte entydig, eftersom utövandet av gemenskapens och medlemsstaternas befogenheter flätas samman på kärnområdena i fördraget om växtgenetiska resurser, t.ex. i fråga om främjande av bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Vissa huvudprinciper kan trots allt konstateras på ett allmänt plan. Bestämmelser som gäller åtgärder som vidtas inom ramen för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik faller i princip inom Europeiska gemenskapens behörighet. Endast i artikel 6.2 punkt a hänvisas det uttryckligen till en jordbrukspolitik som är förenlig med målen för fördraget om växtgenetiska resurser. Till gemenskapens behörighet hör också i övrigt de bestämmelser som gäller åtgärder inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Gemenskapen har behörighet också när det gäller bestämmelser om naturvård och innehållet i immaterialrätt. Bestämmelserna i fördraget lämnar dock i hög grad utrymme för de fördragsslutande parterna att pröva i vilket sammanhang åtgärder med sikte på målen enligt fördraget skall vidtas. Det föreslås därför att fördraget betraktas som en helhet när nödvändigheten av riksdagens samtycke bedöms, bortsett från de bestämmelser som helt klart omfattas av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Fördraget om växtgenetiska resurser har obetydliga beröringspunkter med grundlagens bestämmelser om systemet med grundläggande fri- och rättigheter. I artikel 11 finns bestämmelser om omfattningen av det multilaterala system som inrättas genom fördraget. I artikel 11.2 begränsas omfattningen av det multilaterala systemet till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som är offentlig egendom och som står under offentlig förvaltning eller kontroll. Privata aktörer omfattas inte av systemet. De fördragsslutande parterna skall bara uppmana privata innehavare att införliva de växtgenetiska resur-

serna i det multilaterala systemet. Bestämelsen strider sålunda inte mot bestämmelsen om individens egendomsskydd i 15 § grundlagen.

Enligt artikel 11.4 kan det styrande organet bestämma om tillträdet till de växtgenetiska resurserna skall fortsätta att vara förenklat för sådana fysiska och juridiska personer som inte har införlivat ifrågavarande växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i det multilaterala systemet. I praktiken kan det här betyda att en privat aktör utesluts ur det multilaterala systemet. Systemet kommer också att innehålla olika uppgifter om de växtgenetiska resurserna. De uppgifter om växtgenetiska resurser som ingår i det multilaterala systemet är uppgifter som innehas av en myndighet. Enligt 12 § 2 mom. grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna i princip offentliga, och var och en har rätt att få uppgifter ur offentliga handlingar och upptagningar. En privat aktör kan sålunda inte uteslutande på ett sanktionsliknande sätt förbjudas tillträde till uppgifterna, om de inte är allmänt sekretessbelagda med stöd av någon lagbestämmelse. Eftersom sanktioner kan utfärdas endast av

det styrande organet och eftersom det enligt artikel 19.2 alltid förutsätts att det styrande organet fattar enhälliga beslut, kan Finland vid behov förhindra uppkomsten av en situation där en privat aktör diskrimineras när det gäller tillgången till offentliga uppgifter.

Med stöd av vad som anförts ovan kan det konstateras att fördraget inte innehåller några bestämmelser som berör grundlagen så som avses i dess 95 § 2 mom. Bestämmelserna i fördraget om växtgenetiska resurser kan därmed godkännas med enkel majoritet och förslaget till lag om sättande i kraft kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner det i Rom den 3 november 2001 ingångna internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk till den del fördraget hör till Finlands behörighet.

Eftersom fördraget om växtgenetiska resurser innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Rom den 3 november 2001 ingångna internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 21 november 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Juha Korkeaoja*

(Översättning)

**INTERNATIONELLT FÖRDRAG OM
VÄXTGENETISKA RESURSER FÖR
LIVSMEDEL OCH JORDBRUK**

INLEDNING

De fördragsslutande parterna

är övertygade om att särställningen hos de växtgenetiska resursernas för livsmedel och jordbruk och deras särskilda egenskaper och problem påkallar särskilda lösningar,

är oroade över den ständigt pågående utarmningen av dessa resurser,

är medvetna om att de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk är en gemensam angelägenhet för alla länder, eftersom dessa i stor utsträckning är beroende av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk från annat håll,

inses att bevarande, prospektering, insamling, karakterisering, utvärdering och dokumentering av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk har en avgörande roll i genomförandet av de mål som anges i Romförklaringen om den globala livsmedelsförsörjningen och i den handlingsplan som antogs vid världstoppmötet om livsmedelsförsörjning, liksom i utvecklingen av ett hållbart jordbruk för nuvarande och kommande generationer, samt att utvecklings- och övergångsländernas kapacitet på området snarast måste förstärkas,

konstaterar att den globala handlingsplanen för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk utgör en internationellt godkänd referensram för sådan verksamhet,

inses vidare att växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk utgör ett oundgängligt råmaterial vid genetisk förädling av odlade växter, oavsett om denna sker genom jordbrukares urval, klassiska växtföräd-

**INTERNATIONAL TREATY ON PLANT
GENETIC RESOURCES FOR FOOD
AND AGRICULTURE**

PREAMBLE

The Contracting Parties,

Convinced of the special nature of plant genetic resources for food and agriculture, their distinctive features and problems needing distinctive solutions;

Alarmed by the continuing erosion of these resources;

Cognizant that plant genetic resources for food and agriculture are a common concern of all countries, in that all countries depend very largely on plant genetic resources for food and agriculture that originated elsewhere;

Acknowledging that the conservation, exploration, collection, characterization, evaluation and documentation of plant genetic resources for food and agriculture are essential in meeting the goals of the Rome Declaration on World Food Security and the World Food Summit Plan of Action and for sustainable agricultural development for this and future generations, and that the capacity of developing countries and countries with economies in transition to undertake such tasks needs urgently to be reinforced;

Noting that the Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is an internationally agreed framework for such activities;

Acknowledging further that plant genetic resources for food and agriculture are the raw material indispensable for crop genetic improvement, whether by means of farmers' selection, classical plant breeding or

lingsmetoder eller modern bioteknik, och att de växtgenetiska resurserna är av grundläggande betydelse för anpassning till oförutsebara miljöförändringar och framtida mänskliga behov,

bekräftar att tidigare, nuvarande och framtida bidrag av jordbrukare över hela världen, i synnerhet från dem som lever i ursprungs- och mångfaldscentrum, för att bevara, förbättra och tillhandahålla dessa resurser är grundvalen för jordbrukarnas rättigheter,

bekräftar även att de rättigheter som erkänns i detta fördrag vad beträffar bevarande, nyttjande, utbyte och försäljning av egenproducerat utsäde och annat förökningsmaterial samt till deltagande i beslutsfattandet om utnyttjandet av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk liksom till rättvis fördelning av nyttan som uppstår vid utnyttjandet, är en faktor av grundläggande betydelse för att förverkliga jordbrukarnas rättigheter och främja dessa rättigheter på nationell och internationell nivå,

erkänner att detta fördrag och övriga internationella avtal som är relevanta för detta fördrag bör vara ömsesidigt stödjande för att trygga ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet,

bekräftar att inget i detta fördrag på något sätt får tolkas som att det leder till en ändring av de rättigheter och skyldigheter som tillkommer de fördragsslutande parterna enligt andra internationella avtal,

⁷
förstår att föregående stycke inte har till syfte att inrätta en rangordning mellan detta fördrag och andra internationella avtal,

är medvetna om att de frågor som rör förvaltningen av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk befinner sig i skärningspunkten mellan jordbruk, miljö och handel, och är övertygade om att det bör finnas samverkans effekter mellan dessa sektorer,

modern biotechnologies, and are essential in adapting to unpredictable environmental changes and future human needs;

Affirming that the past, present and future contributions of farmers in all regions of the world, particularly those in centres of origin and diversity, in conserving, improving and making available these resources, is the basis of Farmers' Rights;

Affirming also that the rights recognized in this Treaty to save, use, exchange and sell farm-saved seed and other propagating material, and to participate in decision-making regarding, and in the fair and equitable sharing of the benefits arising from, the use of plant genetic resources for food and agriculture, are fundamental to the realization of Farmers' Rights, as well as the promotion of Farmers' Rights at national and international levels;

Recognizing that this Treaty and other international agreements relevant to this Treaty should be mutually supportive with a view to sustainable agriculture and food security;

Affirming that nothing in this Treaty shall be interpreted as implying in any way a change in the rights and obligations of the Contracting Parties under other international agreements;

Understanding that the above recital is not intended to create a hierarchy between this Treaty and other international agreements;

Aware that questions regarding the management of plant genetic resources for food and agriculture are at the meeting point between agriculture, the environment and commerce, and convinced that there should be synergy among these sectors;

är medvetna om sitt ansvar gentemot tidigare och kommande generationer att bevara den globala mångfalden av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk,

inser att staterna när de utövar sina suveräna rättigheter över växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk kan dra ömsesidig fördel av skapandet ett effektivt multilateralt system om förenklat tillträde till en överenskommen del av dessa resurser och en rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning,

önskar sluta ett internationellt fördrag inom ramen för FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, nedan kallat FAO, enligt artikel XIV i dess konstitution,

Har enats om följande:

DEL I

Inledning

Artikel 1

Mål

1.1. Målen för detta fördrag är att bevara och hållbart nyttja växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt att rättvist fördela den nytta som uppstår vid nyttjandet av dem, i överensstämmelse med konventionen om biologisk mångfald, för ett hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet.

1.2. Dessa mål skall nås genom att en stark koppling upprättas mellan detta fördrag, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation och konventionen om biologisk mångfald.

Aware of their responsibility to past and future generations to conserve the World's diversity of plant genetic resources for food and agriculture;

Recognizing that, in the exercise of their sovereign rights over their plant genetic resources for food and agriculture, states may mutually benefit from the creation of an effective multilateral system for facilitated access to a negotiated selection of these resources and for the fair and equitable sharing of the benefits arising from their use; and

Desiring to conclude an international agreement within the framework of the Food and Agriculture Organization of the United Nations, hereinafter referred to as FAO, under Article XIV of the FAO Constitution;

Have agreed as follows:

PART I

INTRODUCTION

Article 1

Objectives

1.1 The objectives of this Treaty are the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of their use, in harmony with the Convention on Biological Diversity, for sustainable agriculture and food security.

1.2 These objectives will be attained by closely linking this Treaty to the Food and Agriculture Organization of the United Nations and to the Convention on Biological Diversity.

Artikel 2

Definitioner

I detta fördrag avtal har termerna nedan den betydelse som anges i denna artikel. Definitionerna är inte avsedda att omfatta handeln med råvaror.

In situ-bevarande: bevarandet av ekosystem och naturliga livsmiljöer samt bibehållandet och återställandet av livskraftiga populationer av arter i deras naturliga miljöer och, för domesticerade eller odlade växtarter, i de miljöer där de har utvecklat sina särskiljande egenskaper.

Ex situ-bevarande: bevarandet av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk utanför deras naturliga livsmiljöer.

Växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk: genetiskt material av växtursprung av faktiskt eller potentiellt värde för livsmedel och jordbruk.

Genetiskt material: material av växtursprung, inbegripet vegetativt material och förökningsmaterial, som innehåller funktionella enheter av arvs massa.

Sort: en samling växter inom ett och samma botaniska taxon av lägsta kända nivå, som definieras genom ett reproducerbart uttryck av dess särskiljande och andra genetiska egenskaper.

Ex situ-samling: en samling växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som bevaras utanför deras naturliga miljö.

Ursprungscentrum: ett geografiskt område där en växtart, odlad eller vild, för första gången utvecklat sina särskiljande egenskaper.

Mångfaldscentrum: ett geografiskt område som innehåller betydande genetisk mångfald för odlade arter under *in situ*-förhållanden.

Article 2

Use of terms

For the purpose of this Treaty, the following terms shall have the meanings hereunder assigned to them. These definitions are not intended to cover trade in commodities:

“*In situ* conservation” means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated plant species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

“*Ex situ* conservation” means the conservation of plant genetic resources for food and agriculture outside their natural habitat.

“Plant genetic resources for food and agriculture” means any genetic material of plant origin of actual or potential value for food and agriculture.

“Genetic material” means any material of plant origin, including reproductive and vegetative propagating material, containing functional units of heredity.

“Variety” means a plant grouping, within a single botanical taxon of the lowest known rank, defined by the reproducible expression of its distinguishing and other genetic characteristics.

“*Ex situ* collection” means a collection of plant genetic resources for food and agriculture maintained outside their natural habitat.

“Centre of origin” means a geographical area where a plant species, either domesticated or wild, first developed its distinctive properties.

“Centre of crop diversity” means a geographic area containing a high level of genetic diversity for crop species in *in situ* conditions.

Artikel 3

Tillämpningsområde

Detta fördrag avser växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Article 3

Scope

This Treaty relates to plant genetic resources for food and agriculture.

DEL II

Allmänna bestämmelser

Artikel 4

Allmänna skyldigheter

De fördragsslutande parterna skall se till att deras lagar, föreskrifter och förfaranden är förenliga med de skyldigheter som åligger dem enligt detta fördrag.

PART II

General provisions

Article 4

General Obligations

Each Contracting Party shall ensure the conformity of its laws, regulations and procedures with its obligations as provided in this Treaty.

Artikel 5

Bevarande, prospektering, insamling, karakterisering, utvärdering och dokumentering av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk

5.1. Varje fördragsslutande part skall, med förbehåll för den nationella lagstiftningen och i samverkan med andra fördragsslutande parter verka för samordnade åtgärder för prospektering, bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och skall särskilt på lämpligt sätt:

a) Kartlägga och, med beaktande av tillståndet för och graden av variation inom de befintliga populationerna, inventera de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk, inbegripet dem med potentiell användning och, om möjligt, bedöma varje hot som de är utsatta för,

b) Främja insamling av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt relevant information om de växtgenetiska resurser som är i fara eller potentiellt använd-

Article 5

Conservation, Exploration, Collection, Characterization, Evaluation and Documentation of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

5.1 Each Contracting Party shall, subject to national legislation, and in cooperation with other Contracting Parties where appropriate, promote an integrated approach to the exploration, conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and shall in particular, as appropriate:

(a) Survey and inventory plant genetic resources for food and agriculture, taking into account the status and degree of variation in existing populations, including those that are of potential use and, as feasible, assess any threats to them;

(b) Promote the collection of plant genetic resources for food and agriculture and relevant associated information on those plant genetic resources that are under threat or are

bara,

c) På lämpligt sätt uppmuntra och stödja jordbrukares och lokalsamhällens ansträngningar att genom praktisk odling förvalta och bevara sina växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk,

d) Främja *in situ*-bevarande av vilda arter som är släkt med odlade växter samt vilda växter för livsmedelsproduktion, inbegripet deras bevarande i naturreservat bland annat genom att stödja de ansträngningar som görs av urbefolkningar och lokalsamhällen,

e) Samarbeta för att få till stånd ett effektivt och hållbart system för *ex situ*-bevarande och rikta nödvändig uppmärksamhet mot behovet av lämplig dokumentering, karakterisering, förnyring och utvärdering, samt att främja utarbetandet och överförandet av lämplig teknik för att förbättra ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk,

f) Övervaka att livsdugligheten, graden av variation och den genetiska integriteten i samlingar av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk bibehålls.

5.2. De avtalslutande parterna skall, när så är lämpligt, vidta åtgärder för att begränsa eller, om möjligt, eliminera hot mot växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

Artikel 6

Hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser

6.1. De fördragsslutande parterna skall utarbeta och upprätthålla en lämplig politik och juridiska åtgärder för att främja ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

6.2. Ett hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk kan bland annat omfatta följande åtgärder:

of potential use;

(c) Promote or support, as appropriate, farmers and local communities' efforts to manage and conserve on-farm their plant genetic resources for food and agriculture;

(d) Promote *in situ* conservation of wild crop relatives and wild plants for food production, including in protected areas, by supporting, inter alia, the efforts of indigenous and local communities;

(e) Cooperate to promote the development of an efficient and sustainable system of *ex situ* conservation, giving due attention to the need for adequate documentation, characterization, regeneration and evaluation, and promote the development and transfer of appropriate technologies for this purpose with a view to improving the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;

(f) Monitor the maintenance of the viability, degree of variation, and the genetic integrity of collections of plant genetic resources for food and agriculture.

5.2 The Contracting Parties shall, as appropriate, take steps to minimize or, if possible, eliminate threats to plant genetic resources for food and agriculture.

Article 6

Sustainable Use of Plant Genetic Resources

6.1 The Contracting Parties shall develop and maintain appropriate policy and legal measures that promote the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

6.2 The sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture may include such measures as:

a) en ändamålsenlig jordbrukspolitik som, när så är lämpligt, uppmuntrar införande och upprätthållande av diversifierade jordbrukssystem som gynnar ett hållbart nyttjande av jordbruksväxternas biologiska mångfald och andra naturresurser.

b) ytterligare forskning som förstärker och bevarar den biologiska mångfalden genom att maximera variationen inom och mellan arterna, till nytta för jordbrukarna och särskilt för dem som skapar och använder sina egna sorter och tillämpar ekologiska principer för att bibehålla markens bördighet och bekämpa sjukdomar, ogräs och skadliga organismer.

c) främja, när så är lämpligt, växtförädling som genom samverkan med jordbrukare, särskilt i utvecklingsländerna, stärker kapaciteten att utveckla sorter som är speciellt anpassade till olika sociala, ekonomiska och ekologiska förhållanden, inbegripet i randområdena.

d) bredda den genetiska basen för odlade växter och öka den genetiska diversiteten i det material som står till jordbrukarnas förfogande.

e) främja, när så är lämpligt, en ökad användning av lokala och till lokala förhållanden anpassade grödor, sorter och underutnyttjade arter.

f) uppmuntran av, när så är lämpligt, en ökad användning mångfald av sorter och arter i praktiskt jordbruk, bevarande och hållbart nyttjande av samt etablering av starka kopplingar mellan växtförädling och jordbruksutveckling för att minska de odlade växternas sårbarhet och genetiska utarmning och att främja en ökad global livsmedelsproduktion som är förenlig med en hållbar utveckling.

g) övervaka och, när så är lämpligt, anpassa förädlingsstrategier och bestämmelser som rör försäljning av sorter och distribution av utsäde.

(a) pursuing fair agricultural policies that promote, as appropriate, the development and maintenance of diverse farming systems that enhance the sustainable use of agricultural biological diversity and other natural resources;

(b) strengthening research which enhances and conserves biological diversity by maximizing intra- and inter-specific variation for the benefit of farmers, especially those who generate and use their own varieties and apply ecological principles in maintaining soil fertility and in combating diseases, weeds and pests;

(c) promoting, as appropriate, plant breeding efforts which, with the participation of farmers, particularly in developing countries, strengthen the capacity to develop varieties particularly adapted to social, economic and ecological conditions, including in marginal areas;

(d) broadening the genetic base of crops and increasing the range of genetic diversity available to farmers;

(e) promoting, as appropriate, the expanded use of local and locally adapted crops, varieties and underutilized species;

(f) supporting, as appropriate, the wider use of diversity of varieties and species in on-farm management, conservation and sustainable use of crops and creating strong links to plant breeding and agricultural development in order to reduce crop vulnerability and genetic erosion, and promote increased world food production compatible with sustainable development; and

(g) reviewing, and, as appropriate, adjusting breeding strategies and regulations concerning variety release and seed distribution.

Artikel 7

Nationella skyldigheter och internationellt samarbete

7.1. Varje fördragsslutande part skall, när så är lämpligt, i sina åtgärder och program för jordbruk och landsbygdsutveckling införliva de åtgärder som anges i artiklarna 5 och 6 och samverka med andra fördragsslutande parter, direkt eller genom FAO och andra relevanta internationella organisationer, vid bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

7.2. Det internationella samarbetet skall framför allt ha som mål att:

a) skapa eller förstärka kapaciteten i utvecklings- och övergångsländer i fråga om bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk,

b) förstärka de internationella åtgärderna i syfte att främja bevarande, utvärdering, dokumentering, genetisk förbättring, växtförädling, förökning av utsäde samt att, i enlighet med vad som anges i del IV, ge tillträde till och utbyta växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och lämplig information och teknik,

c) bibehålla och förstärka de institutionella åtgärder som åsyftas i del V; samt

d) genomföra finansieringsstrategin enligt artikel 18.

Artikel 8

Tekniskt stöd

De fördragsslutande parterna är överens om att främja att tekniskt stöd beviljas de fördragsslutande parterna, i synnerhet utvecklings- och övergångsländer, genom bilateralt stöd eller lämpliga internationella organisationer i syfte att stimulera genom-

Article 7

National Commitments and International Cooperation

7.1 Each Contracting Party shall, as appropriate, integrate into its agriculture and rural development policies and programmes, activities referred to in Articles 5 and 6, and cooperate with other Contracting Parties, directly or through FAO and other relevant international organizations, in the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

7.2 International cooperation shall, in particular, be directed to:

(a) establishing or strengthening the capabilities of developing countries and countries with economies in transition with respect to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;

(b) enhancing international activities to promote conservation, evaluation, documentation, genetic enhancement, plant breeding, seed multiplication; and sharing, providing access to, and exchanging, in conformity with Part IV, plant genetic resources for food and agriculture and appropriate information and technology;

(c) maintaining and strengthening the institutional arrangements provided for in Part V; and

(d) implement the funding strategy of Article 18.

Article 8

Technical Assistance

The Contracting Parties agree to promote the provision of technical assistance to Contracting Parties, especially those that are developing countries or countries with economies in transition, either bilaterally or through the appropriate international orga-

förändret av detta fördrag.

DEL III

Jordbrukarnas rättigheter

Artikel 9

Jordbrukarnas rättigheter

9.1. De fördragsslutande parterna erkänner det avsevärda bidrag som lokal- och ursprungssamhällen, liksom jordbrukare från alla jordens regioner, särskilt från ursprungs- och mångfaldscentrum för odlade växter, lämnat och fortsätter att lämna för bevarande och utveckling av växtgenetiska resurser som utgör basen för livsmedels- och jordbruksproduktionen i hela världen.

9.2. De fördragsslutande parterna är överens om att ansvaret för att genomdriva jordbrukarnas rättigheter i fråga om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk åligger regeringarna. Alltefter behov och vad som prioriteras bör varje fördragsslutande part när så är lämpligt och med förbehåll för den nationella lagstiftningen, vidta åtgärder för att skydda och främja jordbrukarnas rättigheter, vilket inbegriper följande:

a) skydd av traditionell kunskap som är relevant i anslutning till de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk.

b) rätt till rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid nyttjandet av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

c) rätt att delta i beslutsfattande på nationell nivå om frågor som rör bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

9.3. Ingenting i denna artikel skall tolkas

nizations, with the objective of facilitating the implementation of this Treaty.

PART III

Farmers' rights

Article 9

Farmers' Rights

9.1 The Contracting Parties recognize the enormous contribution that the local and indigenous communities and farmers of all regions of the world, particularly those in the centres of origin and crop diversity, have made and will continue to make for the conservation and development of plant genetic resources which constitute the basis of food and agriculture production throughout the world.

9.2 The Contracting Parties agree that the responsibility for realizing Farmers' Rights, as they relate to plant genetic resources for food and agriculture, rests with national governments. In accordance with their needs and priorities, each Contracting Party should, as appropriate, and subject to its national legislation, take measures to protect and promote Farmers' Rights, including:

(a) protection of traditional knowledge relevant to plant genetic resources for food and agriculture;

(b) the right to equitably participate in sharing benefits arising from the utilization of plant genetic resources for food and agriculture; and

(c) the right to participate in making decisions, at the national level, on matters related to the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

9.3 Nothing in this Article shall be inter-

som en begränsning av de rättigheter som jordbrukare kan ha när det gäller att bevara, nyttja, byta eller sälja egenproducerat utsäde eller förökningsmaterial, med förbehåll för bestämmelser i den nationella lagstiftningen och när så är lämpligt.

DEL IV

Multilateralt system för tillträde och fördelning av nytta

Artikel 10

Multilateralt system för tillträde och fördelning av nytta

10.1. De fördragsslutande parterna erkänner i sina relationer med andra stater att dessa har suverän rätt till sina egna växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt att befogenheten att bestämma om tillträde till dessa resurser tillkommer regeringarna och lyder under nationell lagstiftning.

10.2. De fördragsslutande parterna är i utövandet av sin suveräna rätt överens om att upprätta ett multilateralt system som skall vara ändamålsenligt, effektivt och öppet för insyn, såväl för att främja tillträdet till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som för att på en komplementär och ömsesidigt stödjande grund på ett rättvist sätt fördela den nytta som uppstår vid nyttjandet av dessa resurser.

Artikel 11

Det multilaterala systemets omfattning

11.1. För att främja målen om bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt en rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, såsom anges i artikel 1, skall det multilaterala systemet omfatta de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som räknas upp i bilaga I och som fastställts på grundval av kriterierna livsmedelssäkerhet och ömsesidigt beroende.

preted to limit any rights that farmers have to save, use, exchange and sell farm-saved seed/propagating material, subject to national law and as appropriate.

PART IV

The multilateral system of access and benefit-sharing

Article 10

Multilateral System of Access and Benefit-sharing

10.1 In their relationships with other States, the Contracting Parties recognize the sovereign rights of States over their own plant genetic resources for food and agriculture, including that the authority to determine access to those resources rests with national governments and is subject to national legislation.

10.2 In the exercise of their sovereign rights, the Contracting Parties agree to establish a multilateral system, which is efficient, effective, and transparent, both to facilitate access to plant genetic resources for food and agriculture, and to share, in a fair and equitable way, the benefits arising from the utilization of these resources, on a complementary and mutually reinforcing basis.

Article 11

Coverage of the Multilateral System

11.1 In furtherance of the objectives of conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of benefits arising out of their use, as stated in Article 1, the Multilateral System shall cover the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I, established according to criteria of food security and interdependence.

11.2. Det multilaterala systemet, såsom det identifieras i artikel 11.1, skall omfatta samtliga växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som ingår i bilaga I och som står under de avtalsslutande parternas förvaltning och kontroll och som är offentlig egendom. I syfte att uppnå en så fullständig omfattning som möjligt av det multilaterala systemet uppmanar de avtalsslutande parterna alla andra innehavare av de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, som ingår i bilaga I, att införliva dessa växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i det multilaterala systemet.

11.3. De avtalsslutande parterna är vidare överens om att vidta lämpliga åtgärder för att uppmuntra fysiska och juridiska personer under deras jurisdiktion, som innehar växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk vilka ingår i bilaga I, att införliva dessa växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i det multilaterala systemet.

11.4. Inom två år efter det att avtalet trätt i kraft skall det styrande organet utvärdera de framsteg som gjorts för i att införliva de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som avses i artikel 11.3 i det multilaterala systemet. Efter denna utvärdering skall det styrande organet bestämma om tillträdet skall fortsätta att vara förenklat för de fysiska och juridiska personer som avses i artikel 11.3, vilka inte införlivat ovan nämnda växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i det multilaterala systemet, eller om det styrande organet skall vidta någon annan åtgärd som det finner lämpligt.

11.5. Det multilaterala systemet skall även omfatta de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som ingår i bilaga I och som bevaras i de internationella jordbruksforskningsinstitutens inom den konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning (CGIAR) *ex situ*-samlingar, enligt artikel 15.1a, och i andra internationella institutioner, enligt artikel 15.5.

11.2 The Multilateral System, as identified in Article 11.1, shall include all plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I that are under the management and control of the Contracting Parties and in the public domain. With a view to achieving the fullest possible coverage of the Multilateral System, the Contracting Parties invite all other holders of the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.3 Contracting Parties also agree to take appropriate measures to encourage natural and legal persons within their jurisdiction who hold plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include such plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.4 Within two years of the entry into force of the Treaty, the Governing Body shall assess the progress in including the plant genetic resources for food and agriculture referred to in paragraph 11.3 in the Multilateral System. Following this assessment, the Governing Body shall decide whether access shall continue to be facilitated to those natural and legal persons referred to in paragraph 11.3 that have not included these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System, or take such other measures as it deems appropriate.

11.5 The Multilateral System shall also include the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I and held in the *ex situ* collections of the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR), as provided in Article 15.1a, and in other international institutions, in accordance with Article 15.5.

Artikel 12

Förenklat tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom det multilaterala systemet

12.1. De fördragsslutande parterna är överens om att förenklat tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom ramen för det multilaterala systemet, såsom det definierats i artikel 11, skall ske i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

12.2. De fördragsslutande parterna är överens om att vidta nödvändiga juridiska eller andra lämpliga åtgärder för att bevilja andra fördragsslutande parter detta tillträde genom det multilaterala systemet. I detta syfte skall sådant tillträde även beviljas fysiska och juridiska personer under samtliga fördragsslutande parter jurisdiktion, med förbehåll för bestämmelserna i artikel 11.4.

12.3. Sådant tillträde skall beviljas enligt följande villkor:

a) Tillträde skall endast beviljas när syftet är användning och bevarande för forskning, förädling och utbildning för livsmedels- och jordbruksändamål, under förutsättning att syftet inte inkluderar användning för kemisk, farmaceutisk eller annan industriell användning för annat än livsmedel eller foder. När det gäller odlade växter med flera användningsområden (livsmedel och icke-livsmedel), skall deras betydelse för livsmedelssäkerheten vara avgörande för deras medtagande i det multilaterala systemet och tillgänglighet för förenklat tillträde.

b) Tillträde skall beviljas utan dröjsmål, utan krav på att spåra varje individuellt tillträde och kostnadsfritt. När en betalning är nödvändig, bör den inte överstiga aktuella minimikostnader.

c) Samtliga tillgängliga data om materialets identitet och, med förbehåll för tillämplig lag, all annan tillgänglig och relevant beskrivande information som inte är sekretessbelagd, skall ställas till förfogande till-

Article 12

Facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture within the Multilateral System

12.1 The Contracting Parties agree that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, as defined in Article 11, shall be in accordance with the provisions of this Treaty.

12.2 The Contracting Parties agree to take the necessary legal or other appropriate measures to provide such access to other Contracting Parties through the Multilateral System. To this effect, such access shall also be provided to legal and natural persons under the jurisdiction of any Contracting Party, subject to the provisions of Article 11.4.

12.3 Such access shall be provided in accordance with the conditions below:

(a) Access shall be provided solely for the purpose of utilization and conservation for research, breeding and training for food and agriculture, provided that such purpose does not include chemical, pharmaceutical and/or other non-food/feed industrial uses. In the case of multiple-use crops (food and non-food), their importance for food security should be the determinant for their inclusion in the Multilateral System and availability for facilitated access.

(b) Access shall be accorded expeditiously, without the need to track individual accessions and free of charge, or, when a fee is charged, it shall not exceed the minimal cost involved;

(c) All available passport data and, subject to applicable law, any other associated available non-confidential descriptive information, shall be made available with the plant genetic resources for food and agricul-

sammans med de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk.

d) Mottagare av genetiskt material skall inte hävda någon immaterialrätt eller annan rättighet, som begränsar det förenklade tillträdet till de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk, eller till deras genetiska delar eller komponenter, och som avser det genetiska materialet i den form det erhållits från det multilaterala systemet.

e) Tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk under utveckling, inklusive material som håller på att utvecklas av jordbrukare, skall stå under förädlarnas kontroll under utvecklingsperioden.

f) Tillträde till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som skyddas av immaterialrätter och andra äganderättigheter skall beviljas i enlighet med relevanta internationella avtal och nationella lagar.

g) Mottagarna av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, som erhållits inom ramen för det multilaterala systemet och som bevaras, skall ställa dem till det multilaterala systemets förfogande, i enlighet med bestämmelserna i detta fördrag.

h) Utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i denna artikel är de avtalslutande parterna överens om att tillträdet till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk *in situ* skall beviljas i enlighet med nationell lagstiftning eller, om sådan lagstiftning saknas, i enlighet med de regler som det styrande organet fastställer.

12.4. I detta syfte skall förenklat tillträde, enligt artiklarna 12.2 och 12.3 ovan, beviljas i enlighet med ett standardavtal för överföring av material (MTA=Material Transfer Agreement), som skall antas av det styrande organet och som innehåller bestämmelserna i artiklarna 12.3a, d och g, liksom bestämmelserna om fördelning av nytta som anges i artikel 13.2d (ii) samt övriga relevanta be-

ture provided;

(d) Recipients shall not claim any intellectual property or other rights that limit the facilitated access to the plant genetic resources for food and agriculture, or their genetic parts or components, in the form received from the Multilateral System;

(e) Access to plant genetic resources for food and agriculture under development, including material being developed by farmers, shall be at the discretion of its developer, during the period of its development;

(f) Access to plant genetic resources for food and agriculture protected by intellectual and other property rights shall be consistent with relevant international agreements, and with relevant national laws;

(g) Plant genetic resources for food and agriculture accessed under the Multilateral System and conserved shall continue to be made available to the Multilateral System by the recipients of those plant genetic resources for food and agriculture, under the terms of this Treaty; and

(h) Without prejudice to the other provisions under this Article, the Contracting Parties agree that access to plant genetic resources for food and agriculture found in *in situ* conditions will be provided according to national legislation or, in the absence of such legislation, in accordance with such standards as may be set by the Governing Body.

12.4 To this effect, facilitated access, in accordance with Articles 12.2 and 12.3 above, shall be provided pursuant to a standard material transfer agreement (MTA), which shall be adopted by the Governing Body and contain the provisions of Articles 12.3a, d and g, as well as the benefit-sharing provisions set forth in Article 13.2d(ii) and other relevant provisions of

stämmelser i detta fördrag, liksom bestämmelsen som anger att mottagaren av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk skall begära att villkoren i standardavtalet skall vara tillämpliga vid överföring av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk till en annan person eller enhet, liksom vid all senare överföring av dessa växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

12.5. De fördragsslutande parterna skall se till att det är möjligt att anföra besvär, i överensstämmelse med tillämpliga rättsliga krav i deras juridiska system, anföra besvär om dessa standardavtal för överföring av material skulle leda till kontraktstvist, och medger att de skyldigheter som följer av dessa standardavtal endast åligger berörda parter i dessa standardavtal.

12.6. De parterna är överens om att i brådskande situationer till följd av katastrofer bevilja förenklat tillträde till lämpliga växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom ramen för det multilaterala systemet för att bidra till att i samverkan med hjälpsamordnare återställa jordbruksystemen.

Artikel 13

Fördelning av nytta i det multilaterala systemet

13.1. De fördragsslutande parterna medger att förenklat tillträdet till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som omfattas av det multilaterala systemet i sig självt utgör en avgörande fördel för systemet och är överens om att nytta som uppstår skall fördelas opartiskt och på ett rättvist sätt, i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

13.2. De fördragsslutande parterna är överens om att nytta som uppstår vid nyttjandet, inbegripet kommersiellt nyttjande, av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk inom ramen för det multilaterala systemet skall fördelas opartiskt och på ett rättvist sätt med hjälp av nedanstående me-

this Treaty, and the provision that the recipient of the plant genetic resources for food and agriculture shall require that the conditions of the MTA shall apply to the transfer of plant genetic resources for food and agriculture to another person or entity, as well as to any subsequent transfers of those plant genetic resources for food and agriculture.

12.5 Contracting Parties shall ensure that an opportunity to seek recourse is available, consistent with applicable jurisdictional requirements, under their legal systems, in case of contractual disputes arising under such MTAs, recognizing that obligations arising under such MTAs rest exclusively with the parties to those MTAs.

12.6 In emergency disaster situations, the Contracting Parties agree to provide facilitated access to appropriate plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System for the purpose of contributing to the re-establishment of agricultural systems, in cooperation with disaster relief co-ordinators.

Article 13

Benefit-sharing in the Multilateral System

13.1 The Contracting Parties recognize that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture which are included in the Multilateral System constitutes itself a major benefit of the Multilateral System and agree that benefits accruing therefrom shall be shared fairly and equitably in accordance with the provisions of this Article.

13.2 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use, including commercial, of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System shall be shared fairly and equitably through the following mechanisms: the exchange of information, access to and trans-

kanismer: utbyte av information, tillträde till teknik och överföring av denna, kapacitetsförstärkning samt fördelning av den nytta som uppstår vid kommersialisering, med beaktande av prioriterade verksamhetsområden i den rullande globala handlingsplanen och enligt det styrande organets riktlinjer:

a) Utbyte av information

De fördragsslutande parterna är överens om att göra information tillgänglig som bland annat skall omfatta kataloger och inventeringar, information om teknik och resultaten av teknisk, vetenskaplig och socio-ekonomisk forskning, inbegripet karakterisering, utvärdering och utnyttjande, rörande de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som omfattas av det multilaterala systemet. Dessa uppgifter skall göras tillgängliga, om de inte är sekretessbelagda, med förbehåll för tillämplig lag och i enlighet med nationella befogenheter. Dessa uppgifter skall göras tillgängliga för samtliga avtalsslutande parter genom informationssystemet i artikel 17.

b) Tillträde till och överföring av teknik

i) De fördragsslutande parterna förbinder sig att bevilja och underlätta tillträde till teknik för bevarande, karakterisering, utvärdering och nyttjande av de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som omfattas av det multilaterala systemet. Eftersom viss teknik endast kan överföras genom genetiskt material, skall de avtalsslutande parterna bevilja och underlätta tillträde till sådan teknik och genetiskt material som omfattas av det multilaterala systemet samt till förbättrade sorter och genetiskt material som utvecklats med hjälp av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som omfattas av det multilaterala systemet, i enlighet med bestämmelserna i artikel 12. Tillträdet till sådan teknik, förbättrade sorter och genetiskt material skall beviljas och/eller underlättas med beaktande av tillämpliga äganderättigheter och lagar rörande tillträde samt i enlighet med nationella möjligheter.

fer of technology, capacity-building, and the sharing of the benefits arising from commercialization, taking into account the priority activity areas in the rolling Global Plan of Action, under the guidance of the Governing Body:

(a) Exchange of information:

The Contracting Parties agree to make available information which shall, inter alia, encompass catalogues and inventories, information on technologies, results of technical, scientific and socio-economic research, including characterization, evaluation and utilization, regarding those plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System. Such information shall be made available, where non-confidential, subject to applicable law and in accordance with national capabilities. Such information shall be made available to all Contracting Parties to this Treaty through the information system, provided for in Article 17.

(b) Access to and transfer of technology

(i) The Contracting Parties undertake to provide and/or facilitate access to technologies for the conservation, characterization, evaluation and use of plant genetic resources for food and agriculture which are under the Multilateral System. Recognizing that some technologies can only be transferred through genetic material, the Contracting Parties shall provide and/or facilitate access to such technologies and genetic material which is under the Multilateral System and to improved varieties and genetic material developed through the use of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, in conformity with the provisions of Article 12. Access to these technologies, improved varieties and genetic material shall be provided and/or facilitated, while respecting applicable property rights and access laws, and in accordance with national capabilities.

ii) Tillträde till teknik och dennas överföring till andra länder, särskilt utvecklings- och övergångsländer, skall genomföras genom en serie åtgärder såsom inrättande, upprätthållande och deltagande i temagrupper för olika odlade växter för nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, olika typer av partnerskap för forsknings- och utvecklingssamarbete och kommersiella samriskföretag rörande det mottagna materialet; utveckling av mänskliga resurser och effektivt tillträde till forskningsanläggningar.

iii) Tillträde till och överföring av teknik, inbegripet teknik som skyddas av immaterialrätter, och dess överföring, såsom anges i styckena i) och ii) ovan, till utvecklingsländer som är fördragsslutande parter, särskilt de minst utvecklade länderna och övergångsländer, skall genomföras och underlättas med skäliga och mest gynnsamma villkor. Detta gäller i synnerhet teknik för bevarande, liksom teknik avsedd för jordbrukare i utvecklingsländer och särskilt de minst utvecklade länderna och övergångsländer, inbegripet på koncessionella och preferentiella villkor, om man inbördes kommit överens om detta, bland annat med hjälp av partnerskap för forskning och utveckling inom ramen för det multilaterala systemet. Tillträdet och överföringen skall ges på villkor som erkänner och är i överensstämmelse med ett tillräckligt och effektivt

skydd för immaterialrätter.

c) Kapacitetsförstärkning

Med hänsyn till utvecklings- och övergångsländernas behov, som de framgår av den vikt länderna fäster vid att förstärka kapaciteten för växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i sina planer och program, när sådana finns, avseende de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som omfattas av det multilaterala systemet, är de fördragsslutande parterna överens om att ge prioritet i) till att upprätta och förstärka program för teknisk och vetenskaplig utbildning för bevarande och

(ii) Access to and transfer of technology to countries, especially to developing countries and countries with economies in transition, shall be carried out through a set of measures, such as the establishment and maintenance of, and participation in, crop-based thematic groups on utilization of plant genetic resources for food and agriculture, all types of partnership in research and development and in commercial joint ventures relating to the material received, human resource development, and effective access to research facilities.

(iii) Access to and transfer of technology as referred to in (i) and (ii) above, including that protected by intellectual property rights, to developing countries that are Contracting Parties, in particular least developed countries, and countries with economies in transition, shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, in particular in the case of technologies for use in conservation as well as technologies for the benefit of farmers in developing countries, especially in least developed countries, and countries with economies in transition, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, inter alia, through partnerships in research and development under the Multilateral System. Such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights.

(c) Capacity-building

Taking into account the needs of developing countries and countries with economies in transition, as expressed through the priority they accord to building capacity in plant genetic resources for food and agriculture in their plans and programmes, when in place, in respect of those plant genetic resources for food and agriculture covered by the Multilateral System, the Contracting Parties agree to give priority to (i) establishing and/or strengthening programmes for scientific and technical education and training in

hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, ii) till utveckling och förstärkning av anläggningar för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, särskilt i utvecklings- och övergångsländerna, och iii) till vetenskaplig forskning som företrädesvis och om möjligt skall bedrivas i utvecklings- och övergångsländerna i samverkan med institutioner i dessa länder, samt till utveckling av kapaciteten att bedriva sådan forskning inom områden där den är nödvändig.

d) Fördelning av ekonomiska och andra vinster som uppstår vid kommersialisering

i) De fördragsslutande parterna är överens om att inom ramen för det multilaterala systemet vidta åtgärder för att åstadkomma kommersiell nyttofördelning genom de privata och offentliga sektorernas medverkan i den verksamhet som anges i denna artikel och genom partnerskap och samarbete, däribland med den privata sektorn i utvecklings- och övergångsländerna, inom forsknings- och utveckling av teknik.

ii) De fördragsslutande parterna är överens om att standardavtalet för överföring av material som avses i artikel 12.4 skall innehålla en bestämmelse enligt vilken en mottagare av genetiskt material som kommersialiserar en produkt som är en växtgenetisk resurs för livsmedel och jordbruk och som innehåller material som mottagits från det multilaterala systemet, skall betala en rättvis del av de vinster som uppstår vid kommersialiseringen av denna produkt till den mekanism som avses i artikel 19.3f, förutom när denna produkt utan begränsningar är tillgänglig för andra för fortsatt forskning och förädling. I sådana fall skall mottagaren som kommersialiserar produkten uppmanas att erlægga denna betalning.

Vid sitt första sammanträde skall det styrande organet bestämma nivån, formen och sättet för betalningen, i enlighet med affärsmässig praxis. Det styrande organet kan bestämma att olika betalningsbelopp skall

conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, (ii) developing and strengthening facilities for conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, in particular in developing countries, and countries with economies in transition, and (iii) carrying out scientific research preferably, and where possible, in developing countries and countries with economies in transition, in cooperation with institutions of such countries, and developing capacity for such research in fields where they are needed.

(d) Sharing of monetary and other benefits of commercialization

(i) The Contracting Parties agree, under the Multilateral System, to take measures in order to achieve commercial benefit-sharing, through the involvement of the private and public sectors in activities identified under this Article, through partnerships and collaboration, including with the private sector in developing countries and countries with economies in transition, in research and technology development;

(ii) The Contracting Parties agree that the standard Material Transfer Agreement referred to in Article 12.4 shall include a requirement that a recipient who commercializes a product that is a plant genetic resource for food and agriculture and that incorporates material accessed from the Multilateral System, shall pay to the mechanism referred to in Article 19.3f, an equitable share of the benefits arising from the commercialization of that product, except whenever such a product is available without restriction to others for further research and breeding, in which case the recipient who commercializes shall be encouraged to make such payment.

The Governing Body shall, at its first meeting, determine the level, form and manner of the payment, in line with commercial practice. The Governing Body may decide to establish different levels of pay-

fastställas för olika kategorier av mottagare som kommersialiserar sådana produkter och det kan även besluta att småjordbrukare i utvecklings- och övergångsländer skall befrias från dessa betalningar. Det styrande organet kan, då och då, ompröva betalningsbeloppen för att uppnå en rättvis och rimlig fördelning av vinsterna och det kan även, inom en femårsperiod från och med att avtalet trätt i kraft, utvärdera om de bestämmelser i standardavtalet för överföring av material som föreskriver obligatorisk betalning även skall vara tillämpliga i fall då produkter kommersialiserats utan begränsning för fortsatt forskning och förädling för andra mottagare.

13.3. De fördragsslutande parterna är överens om att de vinster som uppstår vid nyttjandet av de växtgenetiska resurserna för livsmedel och jordbruk, och som fördelas inom ramen för det multilaterala systemet, i första hand bör riktas, direkt eller indirekt, mot jordbrukare i alla länder, i synnerhet utvecklings- och övergångsländer, som bevarar och på hållbart sätt nyttjar växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

13.4. Vid sitt första sammanträde skall det styrande organet analysera relevanta tillvägagångssätt och kriterier för att inom ramen för den överenskomna strategin för finansiering, som fastställs i artikel 18, erbjuda specifikt stöd för bevarande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i utvecklings- och övergångsländer, vars bidrag till mångfalden av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som omfattas av det multilaterala systemet är betydande och/eller har särskilda behov.

13.5. De fördragsslutande parterna medger att möjligheten att till fullo tillämpa den globala handlingsplanen i hög grad beror på ett effektivt genomförande av denna artikel och strategin för finansiering enligt artikel 18, i synnerhet utvecklings- och övergångsländernas möjligheter.

13.6. De fördragsslutande parterna skall

ment for various categories of recipients who commercialize such products; it may also decide on the need to exempt from such payments small farmers in developing countries and in countries with economies in transition. The Governing Body may, from time to time, review the levels of payment with a view to achieving fair and equitable sharing of benefits, and it may also assess, within a period of five years from the entry into force of this Treaty, whether the mandatory payment requirement in the MTA shall apply also in cases where such commercialized products are available without restriction to others for further research and breeding.

13.3 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use of plant genetic resources for food and agriculture that are shared under the Multilateral System should flow primarily, directly and indirectly, to farmers in all countries, especially in developing countries, and countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

13.4 The Governing Body shall, at its first meeting, consider relevant policy and criteria for specific assistance under the agreed funding strategy established under Article 18 for the conservation of plant genetic resources for food and agriculture in developing countries, and countries with economies in transition whose contribution to the diversity of plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System is significant and/or which have special needs.

13.5 The Contracting Parties recognize that the ability to fully implement the Global Plan of Action, in particular of developing countries and countries with economies in transition, will depend largely upon the effective implementation of this Article and of the funding strategy as provided in Article 18.

13.6 The Contracting Parties shall con-

utreda formerna för en strategi för frivilliga bidrag till fördelningen av vinster, så att den livsmedelsindustri som drar fördel av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk bidrar till det multilaterala systemet.

sider modalities of a strategy of voluntary benefit-sharing contributions whereby Food Processing Industries that benefit from plant genetic resources for food and agriculture shall contribute to the Multilateral System.

DEL V

Stödåtgärder

Artikel 14

Den Globala handlingsplanen

Eftersom den rullande globala handlingsplanen för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk är av betydelse för detta fördrag, bör de fördragsslutande parterna verka för att den genomförs på ett tillfredsställande sätt, inklusive genom nationella åtgärder och, när så är lämpligt, genom internationellt samarbete för att skapa en sammanhängande ram för, bland annat kapacitetsförstärkning, tekniköverföring och informationsutbyte, med beaktande av bestämmelserna i artikel 13.

Artikel 15

Ex situ-samlingar av de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som innehas av de internationella jordbruksforskningsinstitut som stöds av Konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning och andra internationella institutioner

15.1. De fördragsslutande parterna inser betydelsen som de *ex situ*-samlingar av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, som förvaltas av de internationella jordbruksforskningsinstituten inom den Konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning (CGIAR), har för detta avtal. De avtalslutande parterna uppmanar de internationella jordbruksforskningsinstituten att teckna avtal med det styrande organet för sådana *ex situ*-samlingar enligt följande bestämmelser och villkor:

PART V

Supporting components

Article 14

Global Plan of Action

Recognizing that the rolling Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Parties should promote its effective implementation, including through national actions and, as appropriate Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is important to this Treaty, Contracting, international cooperation to provide a coherent framework, inter alia, for capacity-building, technology transfer and exchange of information, taking into account the provisions of Article 13.

Article 15

Ex Situ Collections of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture held by the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research and other International Institutions

15.1 The Contracting Parties recognize the importance to this Treaty of the *ex situ* collections of plant genetic resources for food and agriculture held in trust by the International Agricultural Research Centres (IARCs) of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR). The Contracting Parties call upon the IARCs to sign agreements with the Governing Body with regard to such *ex situ* collections, in accordance with the following terms and conditions:

a) De växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, som ingår i bilaga I till detta fördrag och förvaltas av de internationella jordbruksforskningsinstituterna, skall vara tillgängliga i enlighet med de bestämmelser som anges i del IV i detta fördrag.

b) Andra växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk än de som ingår i bilaga I till detta fördrag och som samlats in före ikraftträdandet av detta, och som innehas av internationella jordbruksforskningsinstituterna, skall vara tillgängliga i enlighet med bestämmelserna i det standardavtal för överföring av genetiskt material som för närvarande gäller i enlighet med de avtal som slutits mellan de internationella jordbruksforskningsinstituterna och FAO. Detta standardavtal skall ändras genom beslut av det styrande organet senast vid dess andra ordinarie sammanträde, i samråd med de internationella jordbruksforskningsinstituterna och i enlighet med relevanta bestämmelser i detta fördrag, särskilt artiklarna 12 och 13, och enligt följande villkor:

i) De internationella jordbruksforskningsinstituterna skall regelbundet informera det styrande organet om de standardavtal som slutits i enlighet med en av det styrande organet fastställd tidsplan.

ii) Fördragsslutande parter, inom vars territorium genetiska resurser för livsmedel och jordbruk har insamlats från *in situ* förhållanden, skall på begäran få prover på sådana växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, utan standardavtal.

iii) Vinster som uppstår under ovan nämnda standardavtal för överföring av material, och som tillkommer den mekanism som anges i artikel 19.3f, skall särskilt användas för bevarande och hållbart nyttjande av den ifrågakommande växtgenetiska resursen för livsmedel och jordbruk, i synnerhet i nationella och regionala program i utvecklings- och övergångsländer, särskilt i mångfaldscentrum och de minst utvecklade länderna.

(a) Plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I of this Treaty and held by the IARCs shall be made available in accordance with the provisions set out in Part IV of this Treaty.

(b) Plant genetic resources for food and agriculture other than those listed in Annex I of this Treaty and collected before its entry into force that are held by IARCs shall be made available in accordance with the provisions of the MTA currently in use pursuant to agreements between the IARCs and the FAO. This MTA shall be amended by the Governing Body no later than its second regular session, in consultation with the IARCs, in accordance with the relevant provisions of this Treaty, especially Articles 12 and 13, and under the following conditions:

(i) The IARCs shall periodically inform the Governing Body about the MTAs entered into, according to a schedule to be established by the Governing Body;

(ii) The Contracting Parties in whose territory the plant genetic resources for food and agriculture were collected from *in situ* conditions shall be provided with samples of such plant genetic resources for food and agriculture on demand, without any MTA;

(iii) Benefits arising under the above MTA that accrue to the mechanism mentioned in Article 19.3f shall be applied, in particular, to the conservation and sustainable use of the plant genetic resources for food and agriculture in question, particularly in national and regional programmes in developing countries and countries with economies in transition, especially in centres of diversity and the least developed countries; and

iv) De internationella jordbruksforskningsinstituten skall efter förmåga vidta lämpliga åtgärder för att trygga att fastställda villkor i standardavtalen efterlevs och skall skyndsamt informera det styrande organet om överträdelser.

c) De internationella jordbruksforskningsinstituten erkänner det styrande organets befogenhet att utforma policyanvisningar för de *ex situ*-samlingar som de innehar och som är underkastade bestämmelserna i detta fördrag.

d) De vetenskapliga och tekniska anläggningar där dessa *ex situ*-samlingar bevaras skall kvarstå under de internationella jordbruksforskningsinstitutens myndighet. De internationella jordbruksforskningsinstituten förbinder sig att förvalta och administrera dessa *ex situ*-samlingar i enlighet med internationellt godkända normer, särskilt de normer för genbanker som godkänts av FAO:s kommission för genetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

e) På begäran av ett internationellt jordbruksforskningsinstitut skall fördragets Sekreterare vidta åtgärder för att tillhandahålla lämpligt tekniskt stöd.

f) Fördragets sekreterare äger i varje ögonblick rätt att få tillträde till anläggningar samt till att inspektera all verksamhet som där utförs som direkt berör bevarande och utbyte av det material som avses i denna artikel.

g) Om ett tillfredsställande bevarande av dessa *ex situ*-samlingar, som innehas av de internationella jordbruksforskningsinstituten, förhindras eller hotas av vilken som helst händelse, inbegripet force majeure, skall fördragets sekreterare, med värdlandets medgivande, i möjligaste mån hjälpa till med evakuering eller överföring av materialet.

15.2. De fördragsslutande parterna är överens om att bevilja förenklat tillträde till de växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, i bilaga I under det multilaterala

(iv) The IARCs shall take appropriate measures, in accordance with their capacity, to maintain effective compliance with the conditions of the MTAs, and shall promptly inform the Governing Body of cases of non-compliance.

(c) IARCs recognize the authority of the Governing Body to provide policy guidance relating to *ex situ* collections held by them and subject to the provisions of this Treaty.

(d) The scientific and technical facilities in which such *ex situ* collections are conserved shall remain under the authority of the IARCs, which undertake to manage and administer these *ex situ* collections in accordance with internationally accepted standards, in particular the Genebank Standards as endorsed by the FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.

(e) Upon request by an IARC, the Secretary shall endeavour to provide appropriate technical support.

(f) The Secretary shall have, at any time, right of access to the facilities, as well as right to inspect all activities performed therein directly related to the conservation and exchange of the material covered by this Article.

(g) If the orderly maintenance of these *ex situ* collections held by IARCs is impeded or threatened by whatever event, including force majeure, the Secretary, with the approval of the host country, shall assist in its evacuation or transfer, to the extent possible.

15.2 The Contracting Parties agree to provide facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture in Annex I under the Multilateral System to IARCs of

systemet, till de internationella jordbruksforskningsinstitut som stöds av CGIAR och som tecknat avtal med det styrande organet i enlighet med detta fördrag. Dessa centrum skall finnas förtecknade på en lista som fördragets sekreterare innehar och som på begäran ställs till de avtalslutande parternas förfogande.

15.3. Annat material än det som ingår i bilaga I, och som har mottagits och bevarats av internationella jordbruksforskningsinstitut efter det att detta fördrag trätt i kraft, skall vara tillgängligt på villkor som är förenliga med dem som överenskommit inbördes mellan de institut som har mottagit materialet och dessa resursers ursprungsland eller det land som förvärvat resurserna i enlighet med konventionen om biologisk mångfald eller annan tillämplig lagstiftning.

15.4. De fördragsslutande parterna uppmannas att på inbördes överenskomna villkor bevilja de internationella jordbruksforskningsinstitut, som tecknat avtal med det styrande organet, tillträde, till växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk för odlade växter som inte räknas upp i bilaga I och som är av betydelse för institutens program och verksamhet.

15.5. Det styrande organet skall även sträva efter att upprätta avtal för de ändamål som anges i denna artikel med andra relevanta internationella institutioner.

Artikel 16

Internationella nätverk för växtgenetiska resurser

16.1. Det nuvarande samarbetet inom ramen för internationella nätverk för växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk skall uppmuntras eller utvecklas, med hänsyn till befintliga avtal och i enlighet med bestämmelser i detta fördrag, för att säkerställa en så fullständig täckning som möjligt av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

the CGIAR that have signed agreements with the Governing Body in accordance with this Treaty. Such Centres shall be included in a list held by the Secretary to be made available to the Contracting Parties on request.

15.3 The material other than that listed in Annex I, which is received and conserved by IARCs after the coming into force of this Treaty, shall be available for access on terms consistent with those mutually agreed between the IARCs that receive the material and the country of origin of such resources or the country that has acquired those resources in accordance with the Convention on Biological Diversity or other applicable law.

15.4 The Contracting Parties are encouraged to provide IARCs that have signed agreements with the Governing Body with access, on mutually agreed terms, to plant genetic resources for food and agriculture not listed in Annex I that are important to the programmes and activities of the IARCs.

15.5 The Governing Body will also seek to establish agreements for the purposes stated in this Article with other relevant international institutions.

Article 16

International Plant Genetic Resources Networks

16.1 Existing cooperation in international plant genetic resources for food and agriculture networks will be encouraged or developed on the basis of existing arrangements and consistent with the terms of this Treaty, so as to achieve as complete coverage as possible of plant genetic resources for food and agriculture.

16.2. De fördragsslutande parterna skall, när så är lämpligt, uppmuntra samtliga relevanta institutioner, inklusive statliga, privata och icke-statliga, institutioner för forskning och förädling eller andra institutioner, att medverka i de internationella nätverken.

16.2 The Contracting Parties will encourage, as appropriate, all relevant institutions, including governmental, private, non-governmental, research, breeding and other institutions, to participate in the international networks.

Artikel 17

Det globala informationssystemet för växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk

17.1. De fördragsslutande parterna skall samverka för att på grundval av befintliga informationssystem utveckla och förstärka ett globalt informationssystem för att underlätta utbyte av information om vetenskapliga, tekniska och miljömässiga frågor rörande växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, för att detta informationsutbyte skall kunna bidra till att fördela nyttan genom att ställa information om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk till förfogande för samtliga fördragsslutande parter. När det globala informationssystemet utvecklas, kommer samarbete med förmedlingsinstitutionen (Clearing-House mechanism) för konventionen om biologisk mångfald att eftersträvas.

Article 17

The Global Information System on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

17.1 The Contracting Parties shall cooperate to develop and strengthen a global information system to facilitate the exchange of information, based on existing information systems, on scientific, technical and environmental matters related to plant genetic resources for food and agriculture, with the expectation that such exchange of information will contribute to the sharing of benefits by making information on plant genetic resources for food and agriculture available to all Contracting Parties. In developing the Global Information System, cooperation will be sought with the Clearing House Mechanism of the Convention on Biological Diversity.

17.2. På grundval av anmälan av fördragsslutande parter, bör, för att skydda materialet, en snabb varning utfärdas om faror som hotar ett effektivt bevarande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

17.2 Based on notification by the Contracting Parties, early warning should be provided about hazards that threaten the efficient maintenance of plant genetic resources for food and agriculture, with a view to safeguarding the material.

17.3. De fördragsslutande parterna skall samarbeta med FAO:s kommission för genetiska resurser för livsmedel och jordbruk vid dess regelbundna översyn av tillståndet för världens växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk i avsikt att underlätta uppdateringen av den rullande globala handlingsplan som hänvisas till i artikel 14.

17.3 The Contracting Parties shall cooperate with the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture of the FAO in its periodic reassessment of the state of the world's plant genetic resources for food and agriculture in order to facilitate the updating of the rolling Global Plan of Action referred to in Article 14.

DEL VI

Finansiella bestämmelser

Artikel 18

Finansiella resurser

18.1. De fördragsslutande parterna förbinder sig att genomföra en strategi för finansiering av genomförandet av detta fördrag i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

18.2. Målen med strategin för finansiering är att förstärka tillgängligheten, öppenheten, ändamålsenligheten och effektiviteten vid anskaffningen av finansiella resurser för genomförandet av verksamhet som lyder under detta fördrag.

18.3. I syfte att mobilisera medel för prioriterade verksamheter, planer och program, särskilt i utvecklings- och övergångsländer, och med hänsyn till den globala handlingsplanen, skall det styrande organet regelbundet fastställa ett finansiellt mål.

18.4. I överensstämmelse med denna strategi för finansiering:

a) Skall de fördragsslutande parterna vidta nödvändiga och lämpliga åtgärder inom ramen för styrande organ för relevanta internationella mekanismer, fonder och organ, för att säkerställa att önskad prioritet och uppmärksamhet ges effektiv fördelning av förutsebara och överenskomna resurser för genomförandet av planer och program i överensstämmelse med detta fördrag.

b) Kommer omfattningen av hur de avtalslutande parter som är utvecklings- eller övergångsländer kan fullgöra sina åligganden enligt detta avtal bero på den effektiva fördelningen, i synnerhet från de fördragsslutande parter som är utvecklade länder, av de resurser som avses i denna artikel. De fördragsslutande parter som är utvecklings- eller övergångsländer skall ge nödvändig

PART VI

Financial provisions

Article 18

Financial Resources

18.1 The Contracting Parties undertake to implement a funding strategy for the implementation of this Treaty in accordance with the provisions of this Article.

18.2 The objectives of the funding strategy shall be to enhance the availability, transparency, efficiency and effectiveness of the provision of financial resources to implement activities under this Treaty.

18.3 In order to mobilize funding for priority activities, plans and programmes, in particular in developing countries and countries with economies in transition, and taking the Global Plan of Action into account, the Governing Body shall periodically establish a target for such funding.

18.4 Pursuant to this funding strategy:

(a) The Contracting Parties shall take the necessary and appropriate measures within the Governing Bodies of relevant international mechanisms, funds and bodies to ensure due priority and attention to the effective allocation of predictable and agreed resources for the implementation of plans and programmes under this Treaty.

(b) The extent to which Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will effectively implement their commitments under this Treaty will depend on the effective allocation, particularly by the developed country Parties, of the resources referred to in this Article. Contracting Parties that are developing countries and Contract-

prioritet, i sina egna planer och program, till förstärkning av sin kapacitet när det gäller växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

c) Tillhandahåller också de fördragsslutande parter som är utvecklade länder, och de avtalsslutande parter som är utvecklings- och övergångsländer använder, finansiella resurser för genomförandet av detta avtal via bilaterala, regionala och multilaterala vägar. Dessa vägar skall inkludera mekanismen som avses i artikel 19.3f.

d) Samtycker varje fördragsslutande part till att påbörja nationell verksamhet för bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och att anslå finansiella resurser till denna verksamhet efter förmåga och finansiella tillgångar. De anslagna finansiella resurserna skall inte användas till ändamål som inte är förenliga med bestämmelserna i detta fördrag, i synnerhet på områden som rör internationell handel med råvaror.

e) Medger de fördragsslutande parterna att de finansiella vinster som följer av artikel 13.2d är en del av strategin för finansiering.

f) Kan frivilliga bidrag också tillhandahållas av de fördragsslutande parterna, den privata sektorn, med beaktande av bestämmelserna i artikel 13, icke-statliga organisationer och andra källor. De fördragsslutande parterna medger att det styrande organet skall överväga formerna för en strategi som syftar till att främja sådana bidrag.

18.5. De fördragsslutande parterna är överens om att prioritet kommer att ges till genomförandet av överenskomna planer och program för jordbrukare i utvecklingsländer, särskilt i de minst utvecklade länderna samt i övergångsländerna, som bevarar och på ett hållbart sätt nyttjar växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

ing Parties with economies in transition will accord due priority in their own plans and programmes to building capacity in plant genetic resources for food and agriculture.

(c) The Contracting Parties that are developed countries also provide, and Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition avail themselves of, financial resources for the implementation of this Treaty through bilateral and regional and multilateral channels. Such channels shall include the mechanism referred to in Article 19.3f.

(d) Each Contracting Party agrees to undertake, and provide financial resources for national activities for the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture in accordance with its national capabilities and financial resources. The financial resources provided shall not be used to ends inconsistent with this Treaty, in particular in areas related to international trade in commodities. ;

(e) The Contracting Parties agree that the financial benefits arising from Article 13.2d are part of the funding strategy.

(f) Voluntary contributions may also be provided by Contracting Parties, the private sector, taking into account the provisions of Article 13, non-governmental organisations and other sources. The Contracting Parties agree that the Governing Body shall consider modalities of a strategy to promote such contributions;

18.5 The Contracting Parties agree that priority will be given to the implementation of agreed plans and programmes for farmers in developing countries, especially in least developed countries, and in countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

DEL VII

Institutionella bestämmelser

Artikel 19

Det styrande organet

19.1. Ett styrande organ bestående av samtliga fördragsslutande parter inrättas härmed för detta fördrag.

19.2. Det styrande organets samtliga beslut skall fattas enhälligt, såvida man inte i enhällighet enats om en annan beslutsmetod för vissa åtgärder förutom de frågor som avses i artiklarna 23 och 24, som alltid kräver enhällighet.

19.3. Det styrande organets uppgift är att främja att detta fördrag genomförs till fullo och enligt målen, och i synnerhet att:

a) ge allmänna anvisningar och riktlinjer för att följa upp, och att anta de rekommendationer som är nödvändiga för att genomföra, detta fördrag, särskilt det multilaterala systemet,

b) anta planer och program för att genomföra detta fördrag,

c) vid sitt första sammanträde anta och därefter regelbundet granska strategin för finansiering för att genomföra detta fördrag, i enlighet med bestämmelserna i artikel 18,

d) anta budgeten för detta fördrag,

e) planera och, med hänsyn till de medel som står till förfogande, inrätta de underorgan som anses nödvändiga, liksom deras respektive uppdrag och sammansättning,

f) i den mån det behövs skapa en lämplig mekanism, såsom ett förvaltningskonto, för att samla och använda de finansiella resurser organet får för att genomföra detta för-

PART VII

Institutional provisions

Article 19

Governing Body

19.1 A Governing Body for this Treaty is hereby established, composed of all Contracting Parties.

19.2 All decisions of the Governing Body shall be taken by consensus unless by consensus another method of arriving at a decision on certain measures is reached, except that consensus shall always be required in relation to Articles 23 and 24.

19.3 The functions of the Governing Body shall be to promote the full implementation of this Treaty, keeping in view its objectives, and, in particular, to:

(a) provide policy direction and guidance to monitor, and adopt such recommendations as necessary for the implementation of this Treaty and, in particular, for the operation of the Multilateral System;

(b) adopt plans and programmes for the implementation of this Treaty;

(c) adopt, at its first session, and periodically review the funding strategy for the implementation of this Treaty, in accordance with the provisions of Article 18;

(d) adopt the budget of this Treaty;

(e) consider and establish subject to the availability of necessary funds such subsidiary bodies as may be necessary, and their respective mandates and composition;

(f) establish, as needed, an appropriate mechanism, such as a Trust Account, for receiving and utilizing financial resources that will accrue to it for purposes of imple-

drag,

g) upprätta och vidmakthålla samarbete med andra relevanta internationella organisationer och fördragsorgan, i synnerhet partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald, när det gäller frågor som omfattas av detta fördrag, inbegripet deras medverkan i strategin för finansiering,

h) granska och anta, när så är lämpligt, ändringar av detta fördrag i enlighet med bestämmelserna i artikel 23,

i) granska och anta, när så är lämpligt, ändringar av bilagor i detta fördrag i enlighet med bestämmelserna i artikel 24,

j) planera formerna för en strategi som syftar till att främja de frivilliga bidragen, med särskild hänsyn till artiklarna 13 och 18,

k) fullgöra samtliga övriga nödvändiga funktioner för att uppnå målen i detta fördrag,

l) notera relevanta beslut som fattats av partskonferensens för konventionen om biologisk mångfald och andra behöriga internationella organisationer och fördragsorgan,

m) informera, när så är lämpligt, partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald och andra behöriga internationella organisationer och fördragsorgan om frågor som rör genomförandet av detta fördrag; och

n) godkänna bestämmelserna i avtalen med de internationella jordbruksforskningsinstituterna och andra internationella institutioner som avses i artikel 15, samt ompröva och ändra det standardavtal för överföring av material (MTA) som avses i artikel 15.

19.4. Med förbehåll för vad som anges i artikel 19.6 disponerar varje fördragslutande part en röst och kan vid det styrande organets sammanträden företrädas av ett

menting this Treaty;

(g) establish and maintain cooperation with other relevant international organizations and treaty bodies, including in particular the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity, on matters covered by this Treaty, including their participation in the funding strategy;

(h) consider and adopt, as required, amendments to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 23;

(i) consider and adopt, as required, amendments to annexes to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 24;

(j) consider modalities of a strategy to encourage voluntary contributions, in particular, with reference to Articles 13 and 18;

(k) perform such other functions as may be necessary for the fulfilment of the objectives of this Treaty;

(l) take note of relevant decisions of the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies;

(m) inform, as appropriate, the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies of matters regarding the implementation of this Treaty; and

(n) approve the terms of agreements with the IARCs and other international institutions under Article 15, and review and amend the MTA in Article 15.

19.4 Subject to Article 19.6, each Contracting Party shall have one vote and may be represented at sessions of the Governing Body by a single delegate who may be æ-

ombud som kan åtföljas av en ställföreträdare, liksom av sakkunniga och rådgivare. Ställföreträdarna, de sakkunniga och rådgivarna får delta i det styrande organets överläggningar, men har inte rösträtt utom då de är vederbörligen behöriga att ersätta ett ombud.

19.5. Förenta nationerna, dess fackorgan och Internationella atomenergiorganet, liksom varje stat som inte är fördragsslutande part, får delta som observatörer vid det styrande organets sammanträden. Varje annat organ eller fackorgan, såväl statlig som icke-statlig, som är behörigt inom områden, som har med bevarande eller hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk att göra, och som har meddelat sekretariatet om sin önskan att delta som observatör vid något av det styrande organets sammanträden, kan ges tillträde, såvida inte minst en tredjedel av de närvarande avtalsslutande parterna motsätter sig detta. Tillträde och deltagande för observatörer skall följa de procedurregler som antagits av det styrande organet.

19.6. En medlemsorganisation i FAO som är fördragsslutande part och medlemsstaterna i denna medlemsorganisation som är fördragsslutande parter skall utöva rättigheter och fullgöra skyldigheter knutna till deras egenskap som medlem, i enlighet med FAO:s konstitution och allmänna stadgar efter vederbörliga förändringar.

19.7. Det styrande organet skall vid behov anta och modifiera sina egna procedurregler och sina finansiella bestämmelser, som inte får vara oförenliga med bestämmelserna i detta fördrag.

19.8. Närvaron av ombud som representerar en majoritet av de fördragsslutande parterna är nödvändig för att konstituera ett beslutsmässigt antal närvarande vid varje sammanträde med det styrande organet.

19.9. Det styrande organet skall hålla ordinarie sammanträden minst en gång vartannat år. Dessa sammanträden bör, i möjligaste mån, äga rum omedelbart före eller

companied by an alternate, and by experts and advisers. Alternates, experts and advisers may take part in the proceedings of the Governing Body but may not vote, except in the case of their being duly authorized to substitute for the delegate.

19.5 The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not a Contracting Party to this Treaty, may be represented as observers at sessions of the Governing Body. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, which has informed the Secretary of its wish to be represented as an observer at a session of the Governing Body, may be admitted unless at least one third of the Contracting Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the Rules of Procedure adopted by the Governing Body.

19.6 A Member Organization of FAO that is a Contracting Party and the member states of that Member Organization that are Contracting Parties shall exercise their membership rights and fulfil their membership obligations in accordance, mutatis mutandis, with the Constitution and General Rules of FAO.

19.7 The Governing Body shall adopt and amend, as required, its own Rules of Procedure and financial rules which shall not be inconsistent with this Treaty.

19.8 The presence of delegates representing a majority of the Contracting Parties shall be necessary to constitute a quorum at any session of the Governing Body.

19.9 The Governing Body shall hold regular sessions at least once every two years. These sessions should, as far as possible, be held back-to-back with the regular

efter de ordinarie sammanträdena med FAO:s kommission för genetiska resurser för livsmedel och jordbruk.

19.10. Det styrande organets extra sammanträden skall hållas när det styrande organet anser det nödvändigt eller på skriftlig begäran av en avtalslutande part, under förutsättning att denna begäran stöds av minst en tredjedel av de fördragsslutande parterna.

19.11. Det styrande organet skall välja ordförande och vice ordförande (som tillsammans utgör "styrelsen"), i enlighet med dess procedurregler.

Artikel 20

Sekretariatet

20.1. Det styrande organets sekreterare skall utses av FAO:s generaldirektör, efter det styrande organets godkännande. Sekreteraren skall förfoga över de medarbetare som kan behövas.

20.2. Sekreteraren skall utföra följande uppgifter:

a) att organisera sammanträden för det styrande organet och för de underorgan som kan komma att bildas samt erbjuda dem administrativt stöd.

b) att hjälpa det styrande organet att fullgöra sina uppgifter, däribland de särskilda uppgifter som det styrande organet kan bestämma sig för att anförtro sekretariatet.

c) att rapportera om sin verksamhet till det styrande organet.

20.3. Sekreteraren skall underrätta samtliga fördragsslutande parter och FAO:s generaldirektör om:

a) de beslut som fattats av det styrande organet inom 60 dagar från det att de antogs, och

b) den information som de fördrags-

sessions of the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.

19.10 Special Sessions of the Governing Body shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Governing Body, or at the written request of any Contracting Party, provided that this request is supported by at least one third of the Contracting Parties.

19.11 The Governing Body shall elect its Chairperson and Vice-Chairpersons (collectively referred to as "the Bureau"), in conformity with its Rules of Procedure.

Article 20

Secretary

20.1 The Secretary of the Governing Body shall be appointed by the Director-General of FAO, with the approval of the Governing Body. The Secretary shall be assisted by such staff as may be required.

20.2 The Secretary shall perform the following functions:

(a) arrange for and provide administrative support for sessions of the Governing Body and for any subsidiary bodies as may be established;

(b) assist the Governing Body in carrying out its functions, including the performance of specific tasks that the Governing Body may decide to assign to it;

(c) report on its activities to the Governing Body.

20.3 The Secretary shall communicate to all Contracting Parties and to the Director-General:

(a) decisions of the Governing Body within sixty days of adoption;

(b) information received from Contracting

slutande parterna lämnat i enlighet med bestämmelserna i detta fördrag.

20.4. Sekretären skall tillhandahålla handlingar för det styrande organets sammanträden på Förenta nationernas sex språk.

20.5. Sekretären skall samarbeta med andra organisationer och fördragsorgan, särskilt sekretariatet för konventionen om biologisk mångfald, för att uppnå målen för detta fördrag.

Artikel 21

Efterlevnad

Vid sitt första sammanträde skall det styrande organet överväga och godkänna effektiva samarbetsförfaranden och operativa mekanismer för att främja efterlevnaden av bestämmelserna i detta fördrag och behandla frågor som rör avsteg från dess efterlevnad. Dessa förfaranden och mekanismer skall inbegripa uppföljning och erbjudande om råd eller hjälp, inklusive juridisk rådgivning eller hjälp, om nödvändigt och i synnerhet till förmån för utvecklings- och övergångsländer.

Artikel 22

Twistlösning

22.1. I händelse av twist mellan fördragsslutande parter rörande tolkningen eller tillämpningen av detta fördrag skall de berörda parterna söka lösning genom förhandlingar.

22.2. Om de berörda parterna inte kan nå en förhandlingsöverenskommelse kan de gemensamt vända sig till, eller begära medling av, en utomstående.

22.3. Vid ratificering, antagande eller godkännande av eller anslutning till detta fördrag, eller vid varje tidpunkt därefter, kan en fördragsslutande part deklarera skriftligen till depositarien att den för en twist som inte bilagts i enlighet med artikel

Parties in accordance with the provisions of this Treaty.

20.4 The Secretary shall provide documentation in the six languages of the United Nations for sessions of the Governing Body.

20.5 The Secretary shall cooperate with other organizations and treaty bodies, including in particular the Secretariat of the Convention on Biological Diversity, in achieving the objectives of this Treaty.

Article 21

Compliance

The Governing Body shall, at its first meeting, consider and approve cooperative and effective procedures and operational mechanisms to promote compliance with the provisions of this Treaty and to address issues of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include monitoring, and offering advice or assistance, including legal advice or legal assistance, when needed, in particular to developing countries and countries with economies in transition.

Article 22

Settlement of Disputes

22.1 In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Treaty, the parties concerned shall seek solutions by negotiation.

22.2 If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

22.3 When ratifying, accepting, approving or acceding to this Treaty, or at any time thereafter, a Contracting Party may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with Article 22.1 or Article 22.2 above, it accepts one or

22.1 eller artikel 22.2 ovan, accepterar en eller båda av de följande metoderna för lösning av tvister såsom obligatorisk:

a) Skiljedom enligt det förfarande som anges i del 1 i bilaga II till detta fördrag.

b) Hänskjutande av tvisten till Internationella domstolen.

22.4. Om de tvistande parterna inte, i enlighet med artikel 22.3 ovan, har godtagit samma eller något förfarande skall tvisten hänskjutas till förlikning i enlighet med del 2 i bilaga II till detta fördrag, såvida inte parterna överenskommer om annat.

Artikel 23

Ändringar av fördraget

23.1. Ändringar av detta fördrag kan föreslås av varje fördragsslutande part.

23.2. Ändringar av detta fördrag skall antas vid ett sammanträde med det styrande organet. Texten till varje föreslagen ändring skall tillställas de fördragsslutande parterna av fördragets sekreterare minst sex månader före det möte vid vilket ändringen föreslås bli antagen.

23.3. En ändring av detta fördrag kräver enhällighet av de fördragsslutande parter som är närvarande vid det styrande organets sammanträde.

23.4. Varje ändring som antagits av det styrande organet skall träda i kraft mellan de fördragsslutande parter som har ratificerat, godtagit eller godkänt den på den nittionde dagen efter deposition av handlingen för ratificering, godtagande eller godkännande av minst två tredjedelar av de fördragsslutande parterna. Därefter skall ändringen träda i kraft för varje annan part på den nittionde dagen efter det att den fördragsslutande parten har ingivit sitt instrument för ratificering, godtagande eller godkännande av ändringen.

both of the following means of dispute settlement as compulsory:

(a) Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part 1 of Annex II to this Treaty;

(b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.

22.4 If the parties to the dispute have not, in accordance with Article 22.3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II to this Treaty unless the parties otherwise agree.

Article 23

Amendments of the Treaty

23.1 Amendments to this Treaty may be proposed by any Contracting Party.

23.2 Amendments to this Treaty shall be adopted at a session of the Governing Body. The text of any proposed amendment shall be communicated to Contracting Parties by the Secretary at least six months before the session at which it is proposed for adoption.

23.3 All amendments to this Treaty shall only be made by consensus of the Contracting Parties present at the session of the Governing Body.

23.4 Any amendment adopted by the Governing Body shall come into force among Contracting Parties having ratified, accepted or approved it on the ninetieth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by two-thirds of the Contracting Parties. Thereafter the amendment shall enter into force for any other Contracting Party on the ninetieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendment.

23.5. I denna artikel skall inte ett instrument som deponerats av en medlemsorganisation i FAO betraktas som ett tillskott till de instrument som deponerats av medlemsstater i en sådan organisation.

Artikel 24

Bilagor

24.1. Bilagorna till detta avtal skall utgöra en integrerad del av fördraget och varje hänvisning till fördraget skall samtidigt utgöra en hänvisning till bilagorna.

24.2. Bestämmelserna i artikel 23 rörande ändringarna av detta fördrag avtal är tillämpliga på ändringar av bilagorna.

Artikel 25

Undertecknande

Fördraget skall stå öppet för undertecknande vid FAO från den 3 november 2001 till den 4 november 2002 för samtliga FAO:s medlemmar och för samtliga stater som, utan att vara medlemmar i FAO, är medlemmar i Förenta nationerna, i en av dess specialiserade institutioner eller i Internationella atomenergiorganet.

Artikel 26

Ratificering, godtagande eller godkännande

Fördraget skall ratificeras, antas eller godkännas av de medlemmar och icke-medlemmar i FAO som anges i artikel 25. Handlingarna för ratificering, godtagande eller godkännande skall deponeras hos depositarien.

Artikel 27

Anslutning

Fördraget skall stå öppet för anslutning av samtliga medlemmar i FAO och av samtliga stater som, utan att vara medlemmar i FAO, är medlemmar i Förenta nationerna, i en av

23.5 For the purpose of this Article, an instrument deposited by a Member Organization of FAO shall not be counted as additional to those deposited by member states of such an organization.

Article 24

Annexes

24.1 The annexes to this Treaty shall form an integral part of this Treaty and a reference to this Treaty shall constitute at the same time a reference to any annexes thereto.

24.2 The provisions of Article 23 regarding amendments to this Treaty shall apply to the amendment of annexes.

Article 25

Signature

This Treaty shall be open for signature at the FAO from 3 November 2001 to 4 November 2002 by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency.

Article 26

Ratification, Acceptance or Approval

This Treaty shall be subject to ratification, acceptance or approval by the Members and non-Members of FAO referred to in Article 25. Instruments of ratification, acceptance, or approval shall be deposited with the Depository.

Article 27

Accession

This Treaty shall be open for accession by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized

dess specialiserade institutioner eller i Internationella atomenergiorganet från den dag då fördraget stängts för undertecknande. Anslutningshandlingarna skall deponeras hos depositarien.

Artikel 28

Ikraftträdande

28.1. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 29.2 skall fördraget träda i kraft på den nittionde dagen efter den dag då den fyrtionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerats under förutsättning att minst tjugo ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument deponerats av medlemmar i FAO.

28.2. För varje medlem i FAO eller varje stat som, utan att vara medlemmar i FAO, är medlemmar i Förenta nationerna, i en av dess specialiserade institutioner eller i Internationella atomenergiorganet som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till detta fördrag efter det att den fyrtionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet har deponerats, enligt artikel 28.1, skall fördraget träda i kraft på den nittionde dagen efter den dag då det fyrtionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerats.

Artikel 29

FAO:s medlemsorganisationer

29.1. När en av FAO:s medlemsorganisationer deponerar en ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningshandling för detta fördrag, skall medlemsorganisationen, enligt bestämmelserna i artikel II.7 i FAO:s konstitution, tillkännage varje ändring som rör fördelningen av befogenheter i den befogenhetsförklaring som inlämnats enligt artikel II.5 i FAO:s konstitution, om detta är nödvändigt med hänsyn till dess godtagande av fördraget. Varje fördragslutande part kan, när som helst, begära av en medlemsorganisation i FAO som är

agencies or of the International Atomic Energy Agency from the date on which the Treaty is closed for signature. Instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

Article 28

Entry into force

28.1 Subject to the provisions of Article 29.2, this Treaty shall enter into force on the ninetieth day after the deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, provided that at least twenty instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited by Members of FAO.

28.2 For each Member of FAO and any State that is not a Member of FAO but is a Member of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency that ratifies, accepts, approves or accedes to this Treaty after the deposit, in accordance with Article 28.1, of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Treaty shall enter into force on the ninetieth day following the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 29

Member Organizations of FAO

29.1 When a Member Organization of FAO deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession for this Treaty, the Member Organization shall, in accordance with the provisions of Article II.7 of the FAO Constitution, notify any change regarding its distribution of competence to its declaration of competence submitted under Article II.5 of the FAO Constitution as may be necessary in light of its acceptance of this Treaty. Any Contracting Party to this Treaty may, at any time, request a Member Organization of FAO that

fördragsslutande part att ange vem, medlemsorganisationen eller medlemsstaterna, som är ansvarig för genomförandet av en viss fråga som avses i detta fördrag. Medlemsorganisationen bör tillhandahålla denna information inom rimlig tid.

29.2. Ratifikations-, godtagande-, godkännande-, anslutnings- eller frånträdeshandlingar som deponerats av en medlemsorganisation i FAO skall inte betraktas som ett tillskott till de handlingar som ingivits av medlemsstaterna i denna medlemsorganisation.

Artikel 30

Reservationer

Inga reservationer får göras till detta fördrag.

Artikel 31

Icke-avtalsslutande parter

De fördragsslutande parterna skall uppmana varje medlemsstat i FAO eller varje annan stat som inte är avtalsslutande part att godta fördraget.

Artikel 32

Frånträde

32.1. Varje fördragsslutande part kan när som helst efter två år från den dag då detta fördrag har trätt i kraft frånträda fördraget genom skriftlig underrättelse till depositarien. Depositarien skall omedelbart informera samtliga fördragsslutande parter om detta.

32.2. Frånträdet skall träda ikraft ett år efter den dag då depositarien mottagit denna underrättelse.

is a Contracting Party to this Treaty to provide information as to which, as between the Member Organization and its member states, is responsible for the implementation of any particular matter covered by this Treaty. The Member Organization shall provide this information within a reasonable time.

29.2 Instruments of ratification, acceptance, approval, accession or withdrawal, deposited by a Member Organization of FAO, shall not be counted as additional to those deposited by its Member States.

Article 30

Reservations

No reservations may be made to this Treaty.

Article 31

Non-Parties

The Contracting Parties shall encourage any Member of FAO or other State, not a Contracting Party to this Treaty, to accept this Treaty.

Article 32

Withdrawals

32.1 Any Contracting Party may at any time after two years from the date on which this Treaty has entered into force for it, notify the Depositary in writing of its withdrawal from this Treaty. The Depositary shall at once inform all Contracting Parties.

32.2 Withdrawal shall take effect one year from the date of receipt of the notification.

Artikel 33

Upphörande

33.1. Fördraget upphör automatiskt om och när antalet fördragsslutande parter till följd av uppsägning understiger fyrtio, om inte annat beslutas i enhällighet av återstående fördragsslutande parter.

33.2. Depositarien skall underrätta samtliga återstående fördragsslutande parter när antalet minskat till fyrtio.

33.3. Om fördraget upphör skall placeringen av tillgångar ske enligt de finansiella bestämmelser som antagits av det styrande organet.

Artikel 34

Depositarie

FAO:s generalsekreterare skall vara depositarie för detta fördrag.

Artikel 35

Autentiska texter

De arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna av detta fördrag har lika giltighet.

Article 33

Termination

33.1 This Treaty shall be automatically terminated if and when, as the result of withdrawals, the number of Contracting Parties drops below forty, unless the remaining Contracting Parties unanimously decide otherwise.

33.2 The Depositary shall inform all remaining Contracting Parties when the number of Contracting Parties has dropped to forty.

33.3 In the event of termination the disposition of assets shall be governed by the financial rules to be adopted by the Governing Body.

Article 34

Depositary

The Director-General of FAO shall be the Depositary of this Treaty.

Article 35

Authentic Texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Treaty are equally authentic.

BILAGA I

FÖRTECKNING ÖVER GRÖDOR SOM OMFATTAS AV DET MULTILATERALA SYSTEMET

Livsmedelsgrödor

Gröda	Släkte	Anmärkningar
Brödfrukt	<i>Artocarpus</i>	Endast brödfrukt
Sparris	<i>Asparagus</i>	
Havre	<i>Avena</i>	
Betor	<i>Beta</i>	
Brassica-gruppen	<i>Brassica m.fl.</i>	Omfattar släktena: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diplotaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> och <i>Sinapis</i> . Gruppen omfattar oljeväxter och grönsaker som kål, raps, senap, krasse, rättika, rucola, rädisa och rovor. Arten <i>Lepidium meyenii</i> (maca) omfattas inte.
Duvärt	<i>Cajanus</i>	
Kikärt	<i>Cicer</i>	
Citrusfrukter	<i>Citrus</i>	Inbegripet, som rotstock, släktena <i>Poncirus</i> (citrontörne) och <i>Fortunella</i> (kumquat).
Kokosnöt	<i>Cocos</i>	
Viktiga kallaväxter	<i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	Viktiga kallaväxter, taro, tannia.
Morot	<i>Daucus</i>	
Jams	<i>Dioscorea</i>	
Korakan, fingerhirs	<i>Eleusine</i>	
Jordgubbe	<i>Fragaria</i>	
Solrosor	<i>Helianthus</i>	
Korn	<i>Hordeum</i>	
Sötpotatis, batat	<i>Ipomoea</i>	
Vial	<i>Lanthyrus</i>	
Lins	<i>Lens</i>	
Äpple	<i>Malus</i>	
Kassava, maniok	<i>Manihot</i>	Endast <i>Manihot esculenta</i> .
Banan/mjölbananer	<i>Musa</i>	Utom <i>Musa textilis</i> .
Ris	<i>Oryza</i>	
Pärlhirs	<i>Pennisetum</i>	
Böna	<i>Phaseolus</i>	Utom <i>Phaseolus polyanthus</i> .
Ärtor	<i>Pisum</i>	
Råg	<i>Secale</i>	
Potatis	<i>Solanum</i>	Inbegripet sektion <i>Tuberosa</i> , utom <i>Solanum phureja</i> .
Aubergine	<i>Solanum</i>	Inbegripet sektion <i>Melongena</i> .
Durra	<i>Sorghum</i>	
Rågveten	<i>Triticosecale</i>	
Vete	<i>Triticum m.fl.</i>	Inbegripet <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> och <i>Secale</i> .

Bondböna/Vicker	<i>Vicia</i>	
Vignaböna, mungböra m.fl.	<i>Vigna</i>	
Majs	<i>Zea</i>	Ej inbegripet <i>Zea perennis</i> , <i>Zea diploperennis</i> och <i>Zea luxurians</i> .

Foderväxter

Släkte	Art
--------	-----

ÄRTVÄXTER

<i>Astragalus</i>	<i>chinensis</i> , <i>cicer</i> (kikvedel), <i>arenarius</i> (sanvedel)
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i> (jackböna)
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i> (rosenkronill)
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i> (rosenväppling)
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera</i> (rödviol), <i>ciliolatus</i> , <i>hirsutus</i> , <i>ochrus</i> , <i>odoratus</i> (lukttärt), <i>sativus</i> (plattviol)
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata</i> , <i>striata</i> (japansk buskklöver), <i>stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus</i> (käringtand), <i>subbiflorus</i> , <i>uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus</i> (vitlupin), <i>angustifolius</i> (blålupin), <i>luteus</i> (gullupin)
<i>Medicago</i>	<i>arborea</i> , <i>falcata</i> (gullusern), <i>sativa</i> (blålusern), <i>scutellata</i> (snäcklusern), <i>rigidula</i> , <i>truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus</i> (vit sötväppling), <i>officinalis</i> (sötväppling)
<i>Onobrychis</i>	<i>vicifolia</i> (esparsett)
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i> (serradella)
<i>Prosopis</i>	<i>affinis</i> , <i>alba</i> , <i>chilensis</i> , <i>nigra</i> , <i>pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum</i> (alexandrinerklöver), <i>alpestre</i> , <i>ambiguum</i> , <i>angustifolium</i> , <i>arvense</i> , <i>agrocicerum</i> , <i>hybridum</i> (alsikeklöver), <i>incarnatum</i> (blodklöver), <i>pratense</i> (rödklöver), <i>repens</i> (vitklöver), <i>resupinatum</i> (doftklöver), <i>rueppellianum</i> , <i>semipilosum</i> , <i>subterraneum</i> (grävklöver), <i>vesiculosum</i>

GRÄSSLAG

<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>crisatum</i> , <i>desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera</i> (krypven), <i>tenuis</i> (rödven)
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i> (ängskavle)
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i> (knylhavre)
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i> (hundäxing)
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea</i> (rörsvingel), <i>gigantea</i> , <i>heterophylla</i> (skuggsvingel), <i>ovina</i> (fårsvingel), <i>pratensis</i> (ängssvingel), <i>rubra</i> (rödsvingel)
<i>Lolium</i>	<i>hybridum</i> (hybridrajgräs), <i>multiflorum</i> (italienskt rajgräs), <i>perenne</i> (engelskt rafgräs), <i>rigidum</i> , <i>temulentum</i> (dårrepe)
<i>Phalaris</i>	<i>aquatica</i> , <i>arundinacea</i> (rörflen)
<i>Phleum</i>	<i>pratense</i> (timotej)
<i>Poa</i>	<i>alpina</i> (fjällgröe), <i>annua</i> (vitgröe), <i>pratensis</i> (ängsgröe)
<i>Tripsacum</i>	<i>laxum</i>

ANDRA FODERVÄXTER

<i>Atriplex</i>	<i>halimus, nummularia</i>
<i>Salsola</i>	<i>vermiculata</i>

ANNEX I

LIST OF CROPS COVERED UNDER THE MULTILATERAL SYSTEM

Food crops

Crop	Genus	Observations
Breadfruit	<i>Artocarpus</i>	Breadfruit only.
Asparagus	<i>Asparagus</i>	
Oat	<i>Avena</i>	
Beet	<i>Beta</i>	
Brassica complex	<i>Brassica</i> et al.	Genera included are: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diplotaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> , and <i>Sinapis</i> . This comprises oilseed and vegetable crops such as cabbage, rapeseed, mustard, cress, rocket, radish, and turnip. The species <i>Lepidium meyenii</i> (maca) is excluded.
Pigeon Pea	<i>Cajanus</i>	
Chickpea	<i>Cicer</i>	
Citrus	<i>Citrus</i>	Genera <i>Poncirus</i> and <i>Fortunella</i> are included as root stock.
Coconut	<i>Cocos</i>	
Major aroids	<i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	Major aroids include taro, cocoyam, dasheen and tania.
Carrot	<i>Daucus</i>	
Yams	<i>Dioscorea</i>	
Finger Millet	<i>Eleusine</i>	
Strawberry	<i>Fragaria</i>	
Sunflower	<i>Helianthus</i>	
Barley	<i>Hordeum</i>	
Sweet Potato	<i>Ipomoea</i>	
Grass pea	<i>Lathyrus</i>	
Lentil	<i>Lens</i>	
Apple	<i>Malus</i>	
Cassava	<i>Manihot</i>	<i>Manihot esculenta</i> only.
Banana / Plantain	<i>Musa</i>	Except <i>Musa textilis</i> .
Rice	<i>Oryza</i>	
Pearl Millet	<i>Pennisetum</i>	
Beans	<i>Phaseolus</i>	Except <i>Phaseolus polyanthus</i> .
Pea	<i>Pisum</i>	
Rye	<i>Secale</i>	
Potato	<i>Solanum</i>	Section <i>tuberosa</i> included, except <i>Solanum phureja</i> .
Eggplant	<i>Solanum</i>	Section <i>melongena</i> included.
Sorghum	<i>Sorghum</i>	
Triticale	<i>Triticosecale</i>	
Wheat	<i>Triticum</i> et al.	Including <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> , and <i>Secale</i> .
Faba Bean / Vetch	<i>Vicia</i>	
Cowpea et al.	<i>Vigna</i>	

Maize	<i>Zea</i>	Excluding <i>Zea perennis</i> , <i>Zea diploperennis</i> , and <i>Zea luxurians</i> .
-------	------------	---

Forages

Genera	Species
--------	---------

LEGUME FORAGES

<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>vicifolia</i>
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i>
<i>Prosopis</i>	<i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum, alpestre, ambiguum, angustifolium, arvense, agrostoides, hybridum, incarnatum, pratense, repens, resupinatum, ruelletianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum</i>

GRASS FORAGES

<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>cristatum, desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera, tenuis</i>
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i>
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i>
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i>
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis, rubra</i>
<i>Lolium</i>	<i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i>
<i>Phalaris</i>	<i>aquatica, arundinacea</i>
<i>Phleum</i>	<i>pratense</i>
<i>Poa</i>	<i>alpina, annua, pratensis</i>
<i>Tripsacum</i>	<i>laxum</i>

OTHER FORAGES

<i>Atriplex</i>	<i>halimus, nummularia</i>
<i>Salsola</i>	<i>vermiculata</i>

BILAGA II

DEL 1

Skiljedom

Artikel 1

Den klagande parten skall meddela fördragets sekreterare om att parterna hänskjuter en tvist till skiljedom enligt artikel 22. Meddelandet skall ange vilken fråga som är föremål för skiljedom och, i synnerhet, innehålla de artiklar i fördraget, vars tolkning eller tillämpning tvisten gäller. Om parterna inte är överens om föremålet för tvisten innan skiljedomstolens ordförande utsetts, skall skiljedomstolen avgöra föremålet. Fördragets sekreterare skall översända de upplysningar som sålunda erhållits till alla fördragslutande parter i detta fördrag.

Artikel 2

1. Vid tvister mellan två parter skall skiljedomstolen bestå av tre ledamöter. Vardera parten i tvisten skall utnämna en skiljedomare och de två skiljedomare som utnämnts på detta sätt skall genom gemensam överenskommelse utse den tredje skiljedomaren som skall vara skiljedomstolens ordförande. Den senare får inte vara medborgare i någon av de tvistande parterna eller ha sin normala hemvist i någon av dessa parters territorium eller vara anställd av någon av dem eller ha sysslat med ärendet i annan egenskap.

2. Vid tvister mellan fler än två fördragslutande parter, skall tvistande parter med samma intresse utnämna en skiljedomare gemensamt genom överenskommelse.

3. Varje vakans skall fyllas på det sätt som föreskrivs för den ursprungliga tillsättningen.

ANNEX II

PART 1

Arbitration

Article 1

The claimant party shall notify the Secretary that the parties to the dispute are referring it to arbitration pursuant to Article 22. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of this Treaty, the interpretation or application of which are at issue. If the parties to the dispute do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The Secretary shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Treaty.

Article 2

1. In disputes between two parties to the dispute, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties to the dispute, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

2. In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.

3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Artikel 3

1. Om skiljedomstolens ordförande inte har utnämnts inom två månader efter det att den andre skiljedomaren utsetts, skall FAO:s generalsekreterare på begäran av en av parterna, utse ordföranden inom en tid av ytterligare två månader.

2. Om någon av parterna i tvisten inte utnämner skiljedomare inom två månader efter mottagandet av begäran härom, får den andra parten informera FAO:s generalsekreterare som skall göra tillsättningen inom en tid av ytterligare två månader.

Artikel 4

Skiljedomstolen skall fatta sina avgöranden i enlighet med bestämmelserna i detta fördrag och folkrätten.

Artikel 5

Såvida inte de tvistande parterna överenskommer annat, skall skiljedomstolen själv bestämma sina procedurregler.

Artikel 6

Skiljedomstolen får, på begäran av en av parterna, rekommendera nödvändiga interimistiska skyddsåtgärder.

Artikel 7

Parterna i tvisten skall underlätta skiljedomstolens arbete och skall särskilt, med användande av alla till buds stående medel:

a) Förse den med alla relevanta handlingar, upplysningar och anordningar; och

b) möjliggöra för den att, om nödvändigt, inkalla vittnen och experter och motta deras bevisning.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Director-General of FAO shall, at the request of a party to the dispute, designate the President within a further two-month period.

2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Director-General of FAO who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Treaty and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties to the dispute, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

(a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and

(b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Artikel 8

De tvistande parterna och skiljedomarna är skyldiga att sekretesskydda varje information de får i förtroende under skiljedomstolens förhandlingar.

Artikel 9

Såvida inte skiljedomstolen bestämmer annat på grund av de särskilda omständigheterna i målet skall kostnaderna för skiljedomstolen fördelas lika mellan de tvistande parterna. Skiljedomstolen skall registrera alla sina kostnader och skall de tvistande parterna en slutavräkning på dessa.

Artikel 10

Varje avtalslutande part som har ett rättsligt intresse i tvistens sakfråga vilket kan påverkas av beslutet i målet får intervensera i förhandlingarna efter medgivande av skiljedomstolen.

Artikel 11

Skiljedomstolen får höra och avgöra motkrav som uppkommer direkt av sakfrågan för tvisten.

Artikel 12

Skiljedomstolens beslut i såväl procedur- som sakfrågor skall fattas genom majoritetsröstning bland dess ledamöter.

Artikel 13

Om en av de tvistande parterna inte inställer sig inför skiljedomstolen eller underlåter att försvara sin sak får den andra parten begära att skiljedomstolen fortsätter förhandlingarna och faller sitt avgörande. En parts frånvaro eller underlåtenhet att försvara sin sak skall inte utgöra ett hinder för förhandlingarna. Innan skiljedomstolen avger sitt

Article 8

The parties to the dispute and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties to the dispute.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Article 11

The tribunal may hear and determine counterclaims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party to the dispute or a failure of a party to the dispute to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal

slutliga avgörande måste den förvissa sig om att kravet är sakligt och rättsligt välgrundat.

Artikel 14

Skiljedomstolen skall avge sitt slutliga avgörande inom fem månader från den dag då den är fullt beslutsför, såvida den inte anser det nödvändigt att utsträcka tidsgränsen med ytterligare fem månader.

Artikel 15

Skiljedomstolens slutliga avgörande skall begränsas till sakfrågan för tvisten och skall ange de skäl som det grundar sig på. Det skall innehålla namnen på de ledamöter som har deltagit och datum för det slutliga avgörandet. Varje ledamot av skiljedomstolen kan bifoga egen eller avvikande mening mot det slutliga avgörandet.

Artikel 16

Avgörandet skall vara bindande för parterna i tvisten. Det skall ej gå att överklaga, såvida inte parterna i tvisten i förväg har överenskommit om ett besvär förfarande.

Artikel 17

Eventuell tvist som uppstår mellan parterna i tvisten beträffande tolkningen eller genomförandet av det slutliga avgörandet kan av endera av de tvistande parterna hänskjutas för beslut till den skiljedomstol som fällde det.

DEL 2

Förlikning

Artikel 1

En förlikningskommission skall tillsättas på begäran av någon av parterna i tvisten.

must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-limit for a period which should not exceed five more months.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party to the dispute for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

PART 2

Conciliation

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, be composed of five members, two appoin-

Kommissionen skall, såvida inte de tvistande parterna bestämt annat, bestå av fem ledamöter, varav två utses av vardera parten, och en ordförande utsedd gemensamt av dessa ledamöter.

Artikel 2

Vid tvister mellan fler än två fördragslutande parter skall tvistande parter med samma intresse utse sina ledamöter i förlikningskommissionen gemensamt efter överenskommelse. I det fall två eller fler tvistande parter har olika intressen eller det råder oenighet om huruvida de har samma intressen, skall de utse sina ledamöter separat.

Artikel 3

Om de tvistande parterna inte har utsett sina förlikningsmän inom två månader efter den dag då begäran om att tillsätta förlikningskommission gjorts skall FAO:s generalsekreterare, om den part som gjort denna begäran så önskar, tillsätta dessa förlikningsmän inom en tid av ytterligare två månader.

Artikel 4

Om ordförande i förlikningskommissionen inte har utsetts inom två månader efter det att den siste av ledamöterna i nämnden utsetts, skall FAO:s generalsekreterare, om någon av de tvistande parterna så önskar, utse ordförande inom en tid av ytterligare två månader.

Artikel 5

Förlikningsnämnden skall fatta sina beslut genom majoritetsröstning bland dess ledamöter. Den skall, såvida parterna i tvisten inte har överenskommit annat, fastställa sitt eget förfarande. Den skall lämna förslag till lösning av tvisten, vilket parterna skall överväga i positiv anda.

ted by each party concerned and a President chosen jointly by those members.

Article 2

In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties to the dispute have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Article 3

If any appointments by the parties to the dispute are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by the party to the dispute that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by a party to the dispute, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be

Artikel 6

decided by the commission.

Oenighet beträffande förliknings-
nämndens behörighet skall avgöras av
nämnden.